

ZPRAVODAJ

UNIVERZITY PARDUBICE

◆ číslo 21, ÚNOR 2000 ◆

• univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita •

INAUGURAČNÍ PROJEV

**rektora Univerzity Pardubice doc. Ing. Miroslava Ludwiga, CSc.,
přednesený na slavnostním shromáždění
v univerzitní aule v úterý 15. února 2000**

Magnificence, spectabiles, honorabiles, cives academici Universitatis Pardubicensis, vážené dámy a vážení pánové.

Na základě volby Akademického senátu Univerzity Pardubice mě na Pražském hradě dne 25. 1. 2000 jmenoval prezident republiky Václav Havel rektorem Univerzity Pardubice. Slavnostní inaugurace, jejíž význam jste podtrhli i svou účastí, formálně ukončuje proces předávání výkonné moci mezi rektorem odstupujícím a nově jmenovaným. Změna vrcholového vedení univerzity je obecně vždy spojena s většími či menšími změnami v jejím řízení, s analýzou současného stavu, určením priorit dalšího rozvoje a artikulováním představ, jak by univerzita měla vypadat na konci zahajovaného funkčního období. Musím konstatovat, že má představa není v žádném případě postavena na negaci toho, co se podařilo mým předchůdcům ve funkci rektora učiniti. Vychází spíše z nutnosti reagovat na rychle se měnící vnější podmínky. Bude třeba analyzovat nejenom impulzy přicházející z naší české společnosti, ale připravit univerzitu na to, aby se mohla začlenit do vzdělávacího systému v Evropě. V posledních třech letech se postavení vysokých škol, zejména přijetím nového zákona o VŠ, velmi změnilo. Vysoké školy jsou mnohem samostatnější, což je jistě žádaný posun, který je však logicky spojen i se zvýšením odpovědnosti. Všichni cítíme i vyšší konkurenci na trhu pomaturitního vzdělávání. Pro vysoké školy je významné také to, že se zvyšuje a jistě bude i nadále zvyšovat konkurenci v získávání prostředků na financování vědecké práce. Pokud chceme, aby se naše alma mater nadále dynamicky rozvíjela, musíme být připraveni na další změny,

na další zostření vnějších podmínek a musíme být schopni aktivně tyto změny ovlivňovat.

Univerzita Pardubice je v současné době, kdy si připomínáme 50 let naší nejstarší fakulty, Fakulty chemicko-technologické, tedy 50 let vysokého školství ve městě Pardubice, konsolidovanou veřejnou vysokou školou, na které studuje v technických i humanitních studijních programech více než 4000 studentů. Vzhledem k populační křivce nelze uvažovat o dalším dramatickém růstu počtu studentů magisterských studijních programů. Další rozvoj si lze představit spíše u programů doktorských a bakalářských. U doktorských programů je třeba nadále zlepšovat poměr mezi studenty, kteří doktorská studia skutečně dokončili, a studenty, kteří je zahájili. Pokud chceme zvýšit počet studentů studujících v bakalářských programech, musíme takovéto programy na fakultách nově koncipovat. Já osobně si myslím, že chceme-li se přiblížit vyspělému světu v počtu lidí s vyšším než maturitním vzděláním, je nutné vytvářet studijní bakalářské programy paralelní s praktickým zaměřením. Argumenty, že není společenská poptávka po bakalářích, neobstojí, protože oni si své uplatnění na trhu práce jistě

(zleva) odstupující rektor prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc.
a nově jmenovaný rektor doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc.
foto: J. Duchoň

najdou. Pokud je nebudeme vychovávat my, bude je vychovávat někdo jiný. Konečným důsledkem existence bakalářských studijních programů mohou být i zlepšené materiální podmínky vyšších stupňů terciárního vzdělávání. Mění se situace ve struktuře českého průmyslu, ve struktuře dopravy, ve státní správě i jinde donutí vedení fakult i univerzity k tomu, aby na tuto situaci reagovala a jednoznačně určila ty studijní programy, které se budou přednostně

nově jmenovaní proreктоři univerzity: (zleva) Ing. Jiří Cakl CSc.,
doc. Ing. Jiří Málek, DrSc. a doc. Ing. Jaroslav Janda, CSc.
foto: J. Duchoň

rozvíjet, a ty, které budeme muset utlumit. Tento proces jistě nebude jednoduchý a bezkonfliktní, ale bez něj se neobejdeme.

Jedním z hlavních cílů rozvoje Univerzity Pardubice je přerod Ústav jazyků a humanitních studií na humanitní fakultu. Za poslední tři roky jistě došlo k dalšímu posunu v postupném naplňování atributů, které činí fakultu fakultou. Jsem rád, že se podařilo vytvořit jasný vědecký profil ústavu a došlo k podstatnému zvýšení podílu habilitovaných učitelů. Mám pocit, že se v poslední době změnila i tvůrčí atmosféra na ústavu, což může rozhodující měrou ovlivnit délku přechodného období mezi ústavem a fakultou. Ústav i fakulty naší univerzity čeká v průběhu mého funkčního období proces re-akreditace. Akreditační materiály budou sice připravovány jednotlivými fakultami a ústavem, výsledky akreditací však ovlivní život celé univerzity. Přípravy na akreditaci byly již zahájeny na Fakultě ekonomicko-správní a je dobře, že právě nyní byl na této fakultě akreditován první doktorský studijní program. Jsem velice rád, že Dopravní fakulta Jana Pernera dosáhla v minulém období všech stupňů akreditace, což je jedním z předpokladů dalšího rozvoje fakulty. Dopravní fakulta si získala pevné místo mezi českými technickými fakultami a já doufám, že bude i nadále pokračovat v rozšiřování nabídky svých studijních programů. Nejstarší, možno říci kamenou, fakultou naší univerzity je Fakulta chemicko-technologická. Padesátiletá historie fakulty je naplněná celou řadou úspěchů, patřila zejména v posledních třiceti letech mezi fakulty s největší publikační aktivitou vůbec, vychovala celou řadu významných odborníků, kteří jsou uznáváni ve vědecké i průmyslové sféře u nás i ve světě. Bez její pomoci by neexistovaly v Pardubicích ani ostatní fakulty naší školy. Vedení univerzity by rádo pomohlo v tom, aby byla její vysoká úroveň minimálně zachována. Zejména na FChT totiž odcházejí a budou odcházet do důchodu významní odborníci, kteří vytvářeli její jednotlivé vědecké školy. Postupně jsem se tak dostal k neuralgickému bodu všech vysokých škol. Musím opakovat to, co na tomto místě konstatoval můj předchůdce před třemi lety. Věková struktura učitelů naší univerzity je velmi nepříznivá. Konstatuji, že se na fakultách nepodařilo za poslední tři roky zásadním způsobem otočit proces stárnutí pedagogického sboru univerzity. Víím, že řešení tohoto problému není vůbec jednoduché. Vedení univerzity pozitivně ovlivnilo tento proces přijetím nového mzdového předpisu, který zrušil diskriminující věkový automat a zásadním způsobem zlepšil podmínky mladých zaměstnanců. Problém je však v tom, že jsou platy všech pracovníků na vysokých školách nízké. Mladí schopní pracovníci si najdou poměrně snadno mnohem lépe placené místo. V určitých životních situacích může výše platu převážit nad touhou mít zajímavou práci. Někdy se mi však zdá, že je tohoto argumentu trochu zneužíváno, mladí možná odcházejí i proto, že nemají možnost aktivně zasahovat do někdy až příliš zaběhnutého rigidního systému na některých katedrách.

V současné době se v našem státě vytváří národní politika vědy a výzkumu. Vědecká práce, která je nedílnou součástí aktivit vysokých škol, tak dostane základní dokument, který určí nejen systém řízení vědy státní administrativou, ale zejména popíše systém financování vědy a specifikuje priority, ve kterých by se měla česká věda přednostně rozvíjet. Objem prostředků, které přicházejí na univerzitu „na vědu a výzkum“, se na rozdíl od prostředků, které získáváme „na studenta“, rok od roku zvyšuje. Bude se ale jistě zvyšovat také kontrola státu, jakým způsobem jsou prostředky využívány. Musíme být na tuto skutečnost připraveni zejména u vědeckých záměrů. Na naší univerzitě nebude možné plošně zvyšovat prostředky na jednotlivé záměry, ale budeme podporovat zejména ty, které mají nejlepší výsledky. Dalším zdrojem prostředků mohou být výzkumná centra. Jsem rád, že pracovníci univerzity podali několik přihlášek, a doufám, že se v Pardubicích podaří alespoň jedno centrum vybudovat. Jeho významným přínosem by bylo zejména to, že by přispělo k revitalizaci výzkumu a vytvořilo perspektivu pro mladé vědce. Doufám, že se strategický záměr výzkumných center nerozmělní a nevyprchá.

Univerzita Pardubice a její pracovníci spolupracují v rámci různých programů i individuálně s řadou zahraničních institucí. Význam těchto kontaktů neustále stoupá. Je zcela evidentní, že musíme v tomto směru zásadním způsobem zvýšit naši iniciativu na všech úrovních. Vedení univerzity bude tyto aktivity výrazně podporovat a vytvářet pro ně dobré zázemí. Zapojení do různých programů EU, aktivní účast na práci mezinárodních organizací, mobilita učitelů a studentů, účast v grantových soutěžích v Evropě i mimo ni a zapojení do pátého rámcového programu pomůže univerzitě stát se součástí evropského vzdělávacího systému. Nesmíme samozřejmě také zapomenout na další rozvíjení spolupráce s ostatními českými univerzitními i neuniverzitními vysokými školami, ústavy AV ČR, průmyslovými podniky, výzkumnými ústavy a orgány státní správy a samosprávy. Rád bych pokračoval v dobré spolupráci s Magistrátem města Pardubic.

inaugurační projev rektora
foto: I. Sviridov

Finanční situace českých vysokých škol se bohužel nezlepšuje. Začátek letošního roku nezavdává rozhodně důvody k optimismu. Zároveň bych však chtěl podtrhnout to, že se za poslední tři roky zásadním způsobem snížilo zadlužení univerzity a zlepšilo a zprůhlednilo její hospodaření. Vnější situace však nás bude neustále nutit snižovat náklady, zamýšlet se nad počtem pracovníků, hledat co nejlepší modely řízení, optimalizovat vnitřní strukturu fakult, ale zejména hledat další zdroje prostředků mimo státní dotaci.

V minulém období došlo na Univerzitě Pardubice k největšímu přesunu útvarů za dobu její existence. Prostorové podmínky většiny součástí univerzity se zlepšily. Adaptovaný areál Dopravní fakulty Jana Pernera postupně vytváří velmi dobré zázemí pracoven, fa-

kulturních učeben a laboratoří. Součástí budovaného kampusu je nově otevřená Univerzitní knihovna a tato aula s několika učebnami. Do areálu se přesunul i náš rektorát. Proces budování se nezastaví ani v příštím období. Na jedné straně půjde o adaptaci dalších prostor a jejich následné využití tak, aby se dále zlepšily podmínky zejména FES a ÚJHS. Velkou pozornost budeme věnovat i kolejím, kde budeme nadále pokračovat v procesu zvyšování kvality ubytování studentů, včetně dalšího rozšiřování internetu. Rádi bychom vybudovali v areálu studentský klub umístěný mimo ubytovací prostory. Nejdůležitějším úkolem v této oblasti je pokračovat v přípravě výstavby nové Fakulty chemicko-technologické. Vznikl by tak kompaktní areál, kde by naši studenti bydleli, chodili na přednášky a do laboratoří, studovali v knihovně a sportovali v jedné z našich tělocvičen. Vytvořili bychom tak studentům a zaměstnancům Univerzity Pardubice v našem státě zatím ojedinělé zázemí.

Vedle prostorových podmínek je samozřejmě neméně důležité jejich vnitřní vybavení. Jsem si vědom toho, že ze základní státní dotace mnoho prostředků na nákup přístrojů nezbyvá. Vedení univerzity bude proto i nadále pokračovat ve stimulaci fakult k získávání prostředků na vědeckou činnost. I na fakultách bude však pravděpodobně třeba více podporovat pracovníky schopné se prosadit ve tvrdé konkurenci. Vedení univerzity chce i nadále investovat do rozšiřování a zkvalitňování jednotné datové sítě univerzity, protože bez kvalitního a rychlého přístupu k informacím nebude další intenzivní rozvoj školy možný.

Rád bych se zamyslel ještě nad jednou věcí, která se nedá snadno kvantifikovat. Je to něco, co bych nazval vnitřním univerzitním

klimatem. Naše univerzita nepatří mezi největší, ale přesto je to z hlediska zaměření poměrně diverzifikovaný útvar. Soužití na takové škole vyžaduje osvěcený nadhled, vědomí si toho, že mimo lidi, kteří se zabývají obdobnou problematikou jako my, existují také ti, kteří se zabývají tím, co se nám může zdát méně důležité. Může to však být právě naopak, možná, že právě to jejich je významnější a pro společnost prospěšnější. Zdá se mi, že některým z nás tento nadhled chybí, občas nám chybí vzájemná úcta, upřímnost a možnost i pokora. Minulé tři roky byly poznamenány snahou zlepšit tento stav, ukázalo se však, že i přes určitý posun to není zdaleka jednoduché a že si to vyžádá více času. Rád bych přispěl k tomu, aby se klima na Univerzitě Pardubice nadále zlepšovalo. Samozřejmě platí, že cesta ke zlepšení vede přes vzájemný dialog, přes spolupráci a zvětšení vzájemné informovanosti.

Na závěr bych rád poděkoval odstupujícímu vedení za jeho práci. To mě však staví do poněkud schizofrenní role, neboť i já jsem byl jeho součástí. Nemohu však jinak, než poděkovat odstupujícímu rektoru prof. Ing. Oldřichu Pytelovi, DrSc. za jeho přínos k rozvoji Univerzity Pardubice. Kdo ho znáte, tak víte, že to je člověk velkého rozhledu, plný invence, člověk velice pracovitý. Jeho osobní podíl na zvýšení prestiže univerzity je obrovský. Možná, že nemáme čas, abychom se zamysleli nad tím, jak se univerzita za poslední tři roky změnila. Možná, že se někoho z nás některá změna dotkla i bolestně, ale měli bychom mít na paměti, že další rozvoj se někdy bez takových kroků neobejde. Prioritní pro mého předchůdce byly zájmy Univerzity Pardubice jako celku a já budu v této cestě rozhodně pokračovat.

Představujeme Vám prorektory Univerzity Pardubice

a zeptali jsme se jich:

„Kam směřují Vaše priority při výkonu Vaší funkce v čele univerzity pro nadcházející tři roky?“

doc. Ing. Jaroslav Janda, CSc.

**Prorektor pro vzdělávání a vědu,
statutární zástupce rektora**

odpověď na otázku:

Vzdělávání a věda jsou nejvladnějšími atributy, lépe řečeno posláním každé vysoké školy. Vše, co se na univerzitě děje, má se dít se zřetel na uskutečňování a zdokonalování těchto dvou funkcí. Vzájemně se také prolínají a podmiňují. Proto již v minulém funkčním období byly z hlediska výkonu funkce prorektora spojeny, i když to není zcela obvyklé a bývá to pro šířku problematiky i náročné.

Vlastní vzdělávací a výzkumná činnost se realizuje

převážně na fakultách. Je však celá řada problémů, u nichž je účelné řešení celouniverzitní, případně se od nás - např. vzhledem k ministerstvu školství - celouniverzitní řešení vyžaduje. Samozřejmě takové, které vznikne vzájemnou dohodou.

Jednou z takových oblastí, kde je univerzita hodnocena jako celek, je zapojení do konkurenčního prostředí ve výzkumu a vývoji.

Úspěšnost v projektech institucionálního výzkumu (výzkumné záměry univerzity), objem získaných grantových prostředků, ale i např. zastoupení univerzity v hodnotících komisích grantových agentur, jsou ukazatele naší vědecké úrovně. Chtěl bych z titulu své funkce tuto činnost systematicky rozvíjet.

Jednou z cest přípravy nových vědeckých pracovníků je i organizování každoroční interní grantové soutěže na podporu vědecké činnosti mladých kolegů nebo nová celouniverzitní soutěž studentských vědeckých prací.

V souvislosti s úmyslem zavést od příštího akademického roku jednotný způsob vedení studentské agendy bude třeba dokončit otázky spojené s jeho realizací a provést určité změny ve studijních a zkušebních řádech fakult ve smyslu jejich dalšího sjednocení, což bude při silném pocitu autonomie fakult tvrdý oříšek.

Hodně společného úsilí nás rovněž čeká při záměru postupné transformace ÚJHS na čtvrtou fakultu humanitního zaměření.

Doc. Ing. Jaroslav Janda, CSc.

se narodil v roce 1941. Vysokoškolské vzdělání získal na Vysoké škole dopravy a spojů v Žilině v roce 1963. V letech 1963 - 1965 pracoval ve Vagónce Studénka jako konstruktér. V období let 1965 až 1993 působil na Katedře kolejových vozidel VŠDS Žilina. V roce 1981 obhájil disertační práci a v roce 1990 se habilitoval v oboru Stavba dopravních strojů a zařízení. Od roku 1993 začal vyučovat na Dopravní fakultě Jana Pernera na pardubické vysoké škole jako docent katedry dopravních prostředků. Odborným zaměřením doc. Jandy je teorie, konstrukce a výroba kolejových vozidel, zvláště se zaměřením na konstrukci vozů a teorii brzdění. Z této problematiky publikoval řadu prací a je řešitelem několika výzkumných úkolů.

V letech 1994 - 1997 zastával funkci proděkana Dopravní fakulty Jana Pernera. V letech 1997 - 2000 působil ve vedení Univerzity Pardubice jako prorektor pro vzdělávání a vědu. Ve výkonu této funkce pokračuje i ve funkčním období let 2000 - 2003, zároveň jako statutární zástupce rektora.

doc. Ing. Jiří Málek, DrSc.

Prorektor pro vnější vztahy a rozvoj

odpověď na otázku:

Ve funkci prorektora pro vnější vztahy a rozvoj bych se rád soustředil na následující úkoly:

- Vybudovat profesionální celoškolský servisní útvar pro zahraniční vztahy. Vytvářet informační zdroje, napojit je na informační sítě a on-line zpřístupnit uživatelům.
- Marketing univerzity a hledat alternativní finanční zdroje.
- Prohlubovat povědomí UPa v rámci ČR. Zde nestačí jenom lokální tisk, ale

musíme nalézt kontakty do velmi sledovaných médií (televize a některé rozhlasové stanice).

- Aktivní účast na 5. rámcovém programu výzkumu a vývoje EU na období 1999 – 2002. Maximální možné zapojení do vzdělávacích programů EU s důrazem na mobilitu akademických pracovníků a studentů.
- Navazovat bilaterální a vícestranné kontakty s partnerskými univerzitami v ČR i v zahraničí.

Doc. Ing. Jiří Málek, DrSc.

se narodil v roce 1959, vystudoval Vysokou školu chemicko-technologickou v Pardubicích v roce 1982 a o čtyři roky později obhájil disertační práci. V následujících letech působil jako pracovník vědy a výzkumu na katedře anorganické chemie a ve Společné laboratoři chemie pevných látek VŠCHT a ČSAV. Pobýval dlouhodobě v zahraničí, kde přednášel a vědecky pracoval na Universidad Hispalense v Seville, Universitat Politècnica de Catalunya v Barceloně a National Institute for Research in Inorganic Materials v japonské Cukubě. Od roku 1990 se podílí na výuce pro posluchače specializace na katedře anorganické technologie, kde byl v roce 1997 jmenován docentem. V roce 1999 úspěšně obhájil doktorskou disertační práci. Doc. Málek je autorem řady publikací v mezinárodních odborných časopisech a často vystupuje na konferencích. Je členem vědeckých a odborných společností a působí v redakční radě časopisu *Thermochimica Acta*. V současné době se věnuje studiu kinetiky procesů v pevné fázi a strukturním relaxacím nekystalických materiálů.

Ing. Jiří Cakl, CSc.

Prorektor pro vnitřní záležitosti

odpověď na otázku:

Problematika vnitřních záležitostí, což je oblast mého působení, se týká zejména vytváření uceleného a funkčního systému chodu a rozvoje organizace. Mám za to, že základní kameny již byly pevně

uloženy a mým úkolem je tedy kultivování toho, co je již nad zemí, co nás oslovuje při každodenní práci, ať už v pozitivním, nebo negativním smyslu. Předpokládám, že na univerzitě převládne duch společného hledání a naplňování cest, jak zvyšovat různorodost a kvalitu naší pedagogické a výzkumné práce. To vše, alespoň zčásti, se smyslem pro pochopení oprávněných požadavků druhých a bez zbytečných konfrontací. Na celouniverzitní úrovni budeme vytvářet základní podmínky pro rozvoj. Věcná náplň pak bude zcela

v kompetenci jednotlivých součástí. Jenom tak, dle mého názoru, můžeme vytvořit životaschopný celek, který se nebude hroutit při sebemenší nepřízni vnějších vlivů a obstojí v konkurenci ostatních vysokých škol.

Z dlouhodobějších záměrů v oblasti mého působení vyjímám:

- financování, rozpočet
 - vytváření podmínek pro postupné zvyšování příjmů z nestátní sféry (doplňková činnost, grantové prostředky z tuzemských i zahraničních projektů)
 - v rámci rozpočtu další delimitace prostředků na vybrané nákladové položky z celouniverzitní úrovně na její součásti
- rozvoj informační infrastruktury
 - dobudování rozvodů datové a telefonní sítě (např. Pardubice-Štrossova, budova DFJP, VŠ koleje, nově plánovaná budovy)
 - rozšiřování kapacity lokální sítě, průběžná modernizace
 - implementace komplexního vnitřního informačního systému univerzity (EkonFIS)
 - dislokace pracovišť
 - příprava, popřípadě zahájení výstavby nového areálu FChT v lokalitě Polabiny
 - dokončení stěhování jednotlivých částí univerzity tak, aby byly vytvořeny základní celky odpovídající jednotlivým součástem univerzity a zlepšilo se prostorové zabezpečení pro DFJP, FES a ÚJHS
 - přebudování bloku A na Stavařově na koleje pro ubytování studentů doktorského studijního programu, pokračování v rekonstrukci pavilónů VŠ kolejí

Ing. Jiří Cakl, CSc.

se narodil se v roce 1954. Vysokoškolské studium na Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích ukončil v roce 1979. Od roku 1981 působí jako odborný asistent na Katedře chemického inženýrství Fakulty chemicko-technologické. V roce 1989 obhájil disertační práci a v současné době se zahajuje jeho habilitační řízení v oboru Chemické inženýrství. Ing. Cakl je autorem nebo spoluautorem VŠ skript, 22 vědeckých publikací, 29 příspěvků ve sbornících z konferencí a 54 výzkumných zpráv.

Ve vědeckovýzkumné práci se zaměřuje na hydrodynamiku toku neneutonských kapalin vrstvami částic a kompaktními porézními materiály a na studium procesních charakteristik tlakových membránových separačních procesů.

Novým prorektorům univerzity děkujeme za odpovědi a celému vedení univerzity přejeme hodně zdaru.

redakce

Krátce ze zasedání Vědecké rady Univerzity Pardubice

rektor předává docentský diplom doc. Ing. Jaromíru Zelenkovi, CSc.
- DFJP (obor Dopravní prostředky a infrastruktura)

docentský diplom přebírá z rukou rektora doc. Ing. Petr Klán, CSc. - FChT
(obor Automatizované systémy řízení chemických a potravinářských výroby)
foto: P. Hrstka

Vědecká rada Univerzity Pardubice zasedala 29. listopadu 1999 a ve svém tříletém funkčním období naposledy 17. ledna 2000.

V úvodu obou zasedání předal rektor univerzity profesor Pytela diplomy nově habilitovaným docentům. Z Fakulty chemicko-technologické doc. Ing. Petru Klánovi, CSc. v oboru Automatizované systémy řízení chemických a potravinářských výroby a doc. Ing. Haně Lošťákové, CSc. v oboru Ekonomika a řízení chemického a potravinářského průmyslu. Na Dopravní fakultě Jana Pernera se habilitoval doc. Ing. Jaromír Zelenka, CSc. v oboru Dopravní prostředky a infrastruktura.

S profesorskou přednáškou úspěšně vystoupili před vědeckou radou doc. Ing. Zdeněk Diviš, CSc., vedoucí Katedry elektroniky a telekomunikační techniky Fakulty elektroniky a informatiky Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava, jehož profesorské řízení pro obor Dopravní prostředky a infrastruktura proběhlo na Dopravní fakultě Jana Pernera, a doc. Ing. Svatopluk Zeman, DrSc.,

vedoucí Katedry teorie a technologie výbušnin Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice pro obor Technologie organických látek.

Na listopadovém zasedání byly rovněž projednány:

- Dlouhodobý záměr vzdělávací, vědecké, výzkumné, vývojové a další tvůrčí činnosti Univerzity Pardubice do roku 2005 a jeho aktualizace pro rok 2000;
- Výzkumný záměr Ústavu jazyků a humanitních studií, nově podáváný od roku 2000.

Hlavním bodem lednového jednání členů vědecké rady bylo hodnocení pěti podaných a realizovaných výzkumných záměrů Univerzity Pardubice a jejích fakult za rok 1999, a to na úrovni univerzity, v souladu s kritérii danými MŠMT.

Hodnocené výzkumné záměry:

- Nové perspektivní chemické materiály a technologické procesy (FChT),
- Vývoj analytických metod využitelných při rozvoji nových technologií, materiálového inženýrství a lékařské diagnostiky (FChT),
- Kvalita dopravních a přepravních procesů a služeb (DFJP),
- Interakce dopravních prostředků a dopravní cesty (DFJP),
- Analýza a modelování sídelních celků a regionů a jejich informační propojení (FES).

Závěr byl věnován schválení udělení čestných titulů „doctor honoris causa“ Univerzity Pardubice třem významným světovým odborníkům trvale spolupracujícím s Fakultou chemicko-technologickou:

prof. Ing. Dr. Otto Exnerovi, DrSc. z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, špičkovému evropskému a přednímu světovému odborníkovi v oboru organické chemie a korelační analýzy,

prof. Jacques Lucasovi z francouzské Univerzity v Rennes, významnému odborníkovi v oblasti materiálového inženýrství orientujícímu se především na výzkum neobvyklých skel,

prof. Ing. Pavlu Kratochvílovi, DrSc. z Ústavu makromolekulární chemie AV ČR, přednímu odborníkovi v oblasti fyzikální chemie polymerů.

Čestné tituly budou uděleny v měsíci září 2000 na slavnostním shromáždění Univerzity Pardubice při příležitosti vyvrcholení oslav padesáti let vysokého školství v Pardubicích.

Sedmé zasedání ukončilo práci Vědecké rady Univerzity Pardubice ve funkčním období let 1997 - 2000.

Složení nové vědecké rady ve funkčním období 2000 - 2003

Nový rektor doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. jmenoval k 1. únoru 2000 členy Vědecké rady Univerzity Pardubice pro funkční období let 2000 - 2003 ve složení:

Interní členové:

doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc.

rektor, předseda, Katedra organické chemie FChT

doc. Ing. Jaroslav Janda, CSc.

prorektor, Katedra dopravních prostředků DFJP

doc. Ing. Jiří Málek, DrSc.

prorektor, Společná laboratoř chemie pevných látek UPa a AV ČR

Ing. Jiří Čákl, CSc.

prorektor, Katedra chemického inženýrství FChT

Dopravní fakulta Jana Pernera

prof. Ing. Milan Lánský, DrSc.

děkan DFJP, vedoucí katedry provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky v dopravě

prof. Ing. Jaroslav Čáp, DrSc.

proděkan DFJP, vedoucí katedry dopravních prostředků

doc. Ing. Vlastimil Melichar, CSc.
proděkan DFJP, katedra dopravního managementu, marketingu a logistiky
prof. Ing. Hynek Sertler, DrSc.
vedoucí katedry dopravní infrastruktury

Fakulta ekonomicko-správní

Ing. Josef Pešta, CSc.
děkan FES, vedoucí katedry obecné a veřejné ekonomie
doc. Ing. Jan Čapek, CSc.
katedra informačních systémů
doc. RNDr. Ludmila Macháčová, CSc.
proděkanka FES, katedra matematiky
doc. Ing. Eduard Souček, CSc.
katedra matematiky

Fakulta chemicko-technologická

doc. Ing. Josef Kotyk, CSc.
děkan FChT, katedra řízení procesů a výpočetní techniky
prof. Ing. Miloslav Frumar, DrSc.
vedoucí katedry obecné a anorganické chemie
prof. Ing. Jaroslav Churáček, DrSc.
katedra analytické chemie
prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc.
katedra organické chemie
prof. Ing. Jaromír Šňupárek, DrSc.
proděkan FChT, vedoucí ústavu polymerních materiálů

Ústav jazyků a humanitních studií

doc. PhDr. Milena Lenderová, CSc.
ředitelka ÚJHS, vedoucí oddělení humanitních věd
doc. PhDr. Věra Poláčková, CSc.
oddělení humanitních věd

Externí členové:

doc. Ing. Walter Adámek, CSc.
generální ředitel, Adamovské strojírný, a. s. Adamov
prof. Ing. Pavel Cyrus, CSc.
rektor Vysoké školy pedagogické Hradec Králové
doc. RNDr. Jaroslav Dušek, CSc.
děkan Farmaceutické fakulty UK Hradec Králové
prof. Ing. Jan Ehleman, CSc.
děkan Hospodářské fakulty TU Liberec
Ing. Miroslav Janeček, CSc.
generální ředitel VÚOS Pardubice
doc. Ing. Josef Koubek, CSc.
rektor VŠCHT Praha
prof. Ing. Pavel Kratochvíl, DrSc.
Ústav makromolekulární chemie AV ČR
prof. Ing. David Lukáš, CSc.
rektor TU Liberec
prof. Ing. Dr. Jaroslav Němec, DrSc.
v důchodu, AV ČR,
doktor honoris causa Univerzity Pardubice
prof. Ing. Vladimír Novák, CSc.
Fakulta podnikohospodářská VŠE Praha
doc. PhDr. Bořivoj Petrák, CSc.
v důchodu, předseda Matice české při Národním muzeu
prof. Ing. Miroš Pirner, DrSc.
Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR

doc. Ing. Antonín Slaný, CSc.
děkan Ekonomicko-správní fakulty MU Brno
PhDr. František Šebek
ředitel Východočeského muzea Pardubice
prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc.
děkan Lékařské fakulty UK Hradec Králové
prof. Ing. Karel Štulík, DrSc.
děkan Přírodovědecké fakulty UK Praha

(vw)

součástí zasedání byla profesorská inaugurační přednáška doc. Ing. Zdeňka Diviše, CSc. z VŠB-TU Ostrava - vědecká rada schválila jeho jmenování profesorem pro obor Dopravní prostředky a infrastruktura
foto: P. Hrstka

vědecká rada v tajném hlasování schválila jmenování doc. Ing. Svatopluka Zemana, DrSc. z KTTV FChT UPa profesorem pro obor Technologie organických látek
foto: P. Hrstka

Potřetí zasedala Správní rada Univerzity Pardubice

Ve středu 8. prosince se sešla v prvním roce své existence na svém třetím jednání Správní rada Univerzity Pardubice. Jako nový orgán veřejné vysoké školy se podle vysokoškolského zákona vyjadřuje k zásadním otázkám rozvoje a hospodaření univerzity. Devítičlenná rada, již předsedá první dvouleté období přednosta Okres-

ního úřadu v Pardubicích Ing. Michal Rabas, kromě jiného projednávala Dlouhodobý záměr vzdělávací, vědecké, výzkumné, vývojové a další tvůrčí činnosti Univerzity Pardubice do roku 2005 a jeho aktualizaci pro rok 2000 a právní úkony související s plánovaným převedením vybraných nemovitostí univerzity.

(vw)

Z 8. a 9. zasedání Akademického senátu Univerzity Pardubice

*schvalování složení nové Vědecké rady Univerzity Pardubice tajnou volbou
foto: V. Wágnerová*

Akademický senát univerzity se sešel k jednání dne 30. listopadu 1999 a 1. února 2000.

Z programu zasedání 30. listopadu:

1. Byli jmenováni skrutátoři.
2. Předseda podal informaci o činnosti předsednictva mezi zasedáními.
3. Bylo schváleno rozpočtové provizorium pro začátek roku 2000.
4. Byl schválen předložený návrh Dlouhodobého záměru Univerzity Pardubice do roku 2005 a doporučeno zapracovat do verze předkládané ministerstvu některé úpravy.
5. V různém bylo legislativní komisi senátu navrženo, aby připravila zásady pro rozpracování nového Volebního a Jednacího řádu AS UPa. Dále diskutována problematika poplatků v ubytovacích zařízeních univerzity pro učitele, kteří mají trvalý pobyt mimo Pardubice.

Z programu zasedání 1. února:

1. Po zahájení byli jmenováni skrutátoři.
2. Plánovaný program jednání byl rozšířen o schválení nové Vědecké rady UPa a následně schválen.
3. Předseda informoval o činnosti předsednictva.
4. Senátoři schválili výroční zprávu rektora, kterou obdrželi jako písemný materiál a kterou přednesl prof. Pytela na shromáždění akademické obce, jež předcházelo jednání senátu.
5. Prof. Pytela jako odstoupující rektor předložil senátu ke schválení návrh novelizace vnitřního mzdového předpisu, aby byl uveden do souladu s platnými vyššími právními normami.

6. Nový rektor doc. Ludwig seznámil členy senátu se svým realizovaným záměrem jmenování tří prorektorů univerzity. Vzhledem k odložení data konání schůze senátu nemohl svůj záměr předložit senátorům před vlastním jmenováním.
7. Nově jmenovaný rektor předložil senátu ke schválení návrh na složení Vědecké rady UPa. V tajném hlasování se senátoři souhlasně vyjádřili k jednotlivým navrhovaným členům vědecké rady.
8. Senát dále projednával zásady pro úpravu Volebního a jednacího řádu AS UPa, které předložila legislativní komise senátu. Vzhledem k tomu, že zásadu proporcionalního zastoupení fakult podporilo jen sedm senátorů, byly úpravy volebního a jednacího řádu odročeny.
9. V různém prorektor doc. Janda informoval o vypsání konkurzu na místo vedoucího katedry tělovýchovy a sportu. Předseda senátu dopravní fakulty doc. Vonka informoval o činnosti senátu na Dopravní fakultě Jana Pernera.
10. Proběhla volba předsednictva AS UPa pro r. 2000.

Předsednictvo Akademického senátu Univerzity Pardubice pro funkční období od 21. 1. 2000 do 20. 1. 2001 bude pracovat ve složení: Ing. Jiří Gajdoš (doktorand FChT), doc. Ing. Antonín Pešek, CSc. (FES), PhDr. Hana Čápková (ÚJHS), doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc. (FChT) a doc. Ing. Karel Šotek, CSc. (DFJP).

Předsedou senátu se pro funkční období od 21. 1. 2000 do 20. 1. 2001 stal doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc.

(vw)

*schvalování usnesení Akademického senátu UPa hlasováním
foto: V. Wágnerová*

Shromáždění akademické obce Univerzity Pardubice

Na úterý 1. února svolal akademický senát od 13 hodin do univerzitní auly shromáždění akademické obce Univerzity Pardubice.

Odstoupící rektor Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc. přednesl výroční zprávu o činnosti univerzity za rok 1999. Nově jmenovaný rektor Univerzity Pardubice doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc., jenž se téhož dne ujal svého úřadu, představil své tři

prorektory, kteří budou spolu s ním stát ve vedení Univerzity Pardubice v nadcházejícím tříletém období. (Představujeme je čtenářům na jiném místě tohoto čísla.) Součástí programu byla rovněž zpráva o činnosti Akademického senátu Univerzity Pardubice v loňském roce, kterou přednesl předseda senátu zvolený na rok 1999 - doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc.

(vw)

Projev prof. Pytely - zpráva o činnosti univerzity v roce 1999

Vážení členové akademické obce, paní a pánové,

tato výroční zpráva je v mém funkčním období třetí a tedy poslední. Je zhodnocením roku 1999, roku, který snad lépe skončil, než začal. Tento rok vnímám zejména jako rok rozsáhlých legislativních změn, které se promítly do všech činností na naší univerzitě a které způsobily nebo doposud způsobují řadu těžkostí, naštěstí ne snad řádu živelné katastrofy. Vnímám jej rovněž jako rok již tradičních problémů spojených s potřebou přežít se získanými finančními prostředky, když to na přežít ale vůbec není. V neposlední řadě jej vnímám jako rok bohatý na různé akademické a společenské události, při nichž jsme alespoň někdy mohli na chvíli zapomenout na věci, o nichž jsem se zmínil před chvílí. Dovoďte mně nyní, abych se zabýval jednotlivými oblastmi života naší univerzity v uplynulém roce podrobněji.

Nemohu začít jinak než studiem a vzděláváním. Počet zapsaných studentů k 31. říjnu 1999 vzrostl v porovnání se stejným datem roku 1998 o 414 studentů, na Univerzitě Pardubice tedy bylo zapsáno v bakalářských a magisterských programech 2874 studentů prezenčního studia, 916 studentů distančního studia a 320 studentů v doktorském typu vzdělávání. Přestože jsme tak překročili povolený nárůst studentů o 4.8%, považuji to za správný postup vzhledem k očekávanému poklesu počtu zájemců o studium v roce letošním. Ve své předešlé výroční zprávě jsem hovořil o přípravě dvou nových bakalářských studijních programů na Ústavu jazyků a humanitních studií a jsem rád, že k jejich studiu byli přijati první studenti. Za dobré rozhodnutí rovněž považuji znovuotevření nově koncipovaného bakalářského studijního programu polygrafie na Fakultě chemicko-technologické. Nové možnosti nabízí i spolupráce s Vyšší odbornou školou restaurování v Litomyšli.

Jak už jsem předeslal, studijní a vzdělávací oblast prodělala některé legislativní změny nabytím plné platnosti zákona o vysokých školách. Bylo nutno připravit nový Statut Univerzity Pardubice, Studijní a zkušební řád a návazně i studijní a zkušební řady fakult, rovněž tak i další související vnitřní předpisy, jako jsou stipendijní řád a disciplinární řád. Nemalé úsilí si vyžádala příprava dat pro novou centrální databázi s názvem Matrika studentů, stejně tak jako zavedení zákonem vyžadovaného průkazu studenta.

Protože se studijní agenda rozrůstá a v rámci školy také diverzifikuje, považovali jsme ve vedení Univerzity Pardubice za vhodné nějakým způsobem tuto činnost usměrnit a racionalizovat. Jako nejvhodnější a nejpropracovanější se jevil systém vyvinutý a používaný na Západočeské univerzitě v Plzni, který byl po zralé úvaze zakoupen a s jehož implementací se počítá v roce 2000. V souvislosti s tím byly po dohodě s fakultami a ústavem upraveny kreditové systémy tak, aby vyhovovaly evropskému standardu ECTS. Tím byly současně vytvořeny i podmínky pro intenzivnější zapojení našich studentů do mezinárodních vzdělávacích programů. Jedná se zejména o program Socrates, v jehož rámci budou moci opět naši vybraní studenti studovat v letním semestru na evropských univerzitách.

Se vzdělávací činností na vysoké škole neoddělitelně souvisí i činnost vědecko-výzkumná. Na tomto poli se hodnotí především výstupy, což jsou vědecké a odborné publikace, vystoupení na konferencích, realizovaná díla a podobně. Nelze jistě hodnotit jenom

jejich počty, ale i kvalitu, nicméně je nutno uvést, že počet výstupů se ustálil zhruba na tisícovce. Dobrou vizitkou instituce jsou pořádání a organizace odborných setkání. Mohu s potěšením konstatovat, že těch větších a významnějších bylo součástí naší univerzity pořádáno na padesát. Neméně dobrou vizitkou instituce je i objem získaných finančních prostředků v grantových soutěžích a projektech v rámci institucionálních programů výzkumu a vývoje. V hodnoceném roce představoval finanční přínos z výzkumných záměrů 16.8 mil. Kč, z grantů vědeckých a odborných grantových agentur, z Fondu rozvoje vysokých škol a ze zahraničních projektů dalších téměř 20 mil. Kč. V porovnání s minulým rokem se jedná o nárůst objemu prostředků asi o 0.5 mil Kč z projektů národních, z projektů zahraničních bylo získáno zhruba stejné množství peněz jako v roce minulém. I v roce 1999 byla vyhlášena Interní grantová soutěž Univerzity Pardubice. Nově byla zavedena prezentace a obhajoba výsledků interních grantových projektů v rámci univerzitní konference, což podle mého názoru přispělo nejen k vzájemné informovanosti mladých učitelů a doktorandů o jejich práci, ale i k lepšímu posouzení odvedených výsledků.

Kvalita vzdělávací, vědecké, výzkumné a vývojové činnosti je jednoznačně spjata s kvalitou pracovníků, kteří tyto činnosti zabezpečují. V uplynulém roce byl na naší škole jmenován 1 nový profesor a 3 noví docenti, další řízení probíhají. K 31. prosinci 1999 bylo na Univerzitě Pardubice v pracovním poměru 26.7 přečtených profesorů (tj. 8.8% z celkového počtu učitelů), 79.4 přečtených docentů (26.1%), 138.8 přečtených odborných asistentů (45.8%) a 58.3 asistentů (19.3%). Jako celek není tato kvalifikační struktura v porovnání s jinými vysokými školami špatná, výrazně se však liší v rámci jednotlivých součástí univerzity a jednotlivých oborů. Ještě problematičtější je ale věková struktura. Ve výroční zprávě za rok 1997 jsem uvedl, že „K poslednímu dni minulého roku byl věkový průměr učitelů Univerzity Pardubice 48 let, z toho profesorů 60 let, docentů 55 let, odborných asistentů 45 let, asistentů 25 let a lektorů 38 let.“ Není naprosto potěšující, že za dva uplynulé roky se situace dále zhoršila. V důsledku uvedených skutečností se nepodařilo udržet práva k profesorským a habilitačním řízením u některých oborů na Fakultě chemicko-technologické, ze stejných důvodů můžeme možná čekat problémy při akreditaci studijních programů na Fakultě ekonomicko-správní v letošním roce. Zřejmě to bude znít tvrdě, ale s novým zákonem o vysokých školách jsme se stali firmou na trhu vzdělávání a vědy, na trhu, na němž v důsledku poklesu počtu mladých lidí v populačních ročnících a rozšiřující se nabídky netradičních vzdělávacích institucí bude brzy velmi tvrdá konkurence. Ztracené postavení se velmi těžko získává zpět, výchova kvalitních mladých učitelů v oborech, v nichž není akreditováno doktorské studium, je téměř nemožná, možnost profesorských a habilitačních řízení na jiných školách se může v závislosti na konkurenčním tlaku značně zkomplikovat. Podobné to může být se získáváním finančních prostředků na výzkum a vývoj, pokud vzhledem k nedostatečnému personálnímu zabezpečení začne obor upadat. Víím, že je to problém většiny vysokých škol v tomto státě, to však neznamená, že o to je to pro nás problém menší.

prof. Pytela
foto: J. Mlýnek

Pokud jsem v souvislosti s personálním zabezpečením vzdělávací, vědecké a výzkumné činnosti vyjádřil vážné obavy, situace v materiálním zabezpečení uvedených činností se v hodnoceném období zlepšila. Byla dokončena stavba univerzitní auly a provedeny adaptace v dalších objektech. Získali jsme tak další vhodné výukové prostory a mohli ukončit výuku v prostorách nevyhovujících. Byly zahájeny adaptace prostor bývalých dílen na těžké laboratoře Dopravní fakulty Jana Pernera. Díky finančním prostředkům z výzkumných záměrů a jiných zdrojů se posílilo vybavení přístrojovou technikou. V Univerzitní knihovně bylo z daru nadace Jistota Komerční banky a.s. Pardubice instalováno čtecí zařízení pro slabozraké, byl vybudován systém dálkového on-line přístupu do databází z prostředků programu MŠMT „Rozvoj informační infrastruktury pro výzkum a vývoj“, rozšířena byla i další nabídka služeb. Byla rovněž zahájena jednání o přiznání statutu regionální vědecké knihovny, což samozřejmě není jen prestižní záležitost.

Neoddělitelnou součástí dobrého fungování vysoké školy je kvalitní legislativní rámec vymezený zákony, dalšími legislativními normami a samozřejmě i legislativou vytvářenou uvnitř instituce, tj. zejména vnitřními předpisy a směrnicemi. Základním vnitřním předpisem je podle zákona o vysokých školách statut veřejné školy. Dalšími vnitřními předpisy jsou kromě již výše uvedených tří, souvisejících se studiem, volební a jednací řád akademického senátu veřejné vysoké školy, jednací řád vědecké rady, řád výběrového řízení, vnitřní mzdový předpis a rovněž jednací řád správní rady. Některé z těchto předpisů existují i na úrovni fakult. Pokud jsem v úvodu hovořil o rozsáhlých legislativních změnách, měl jsem především na mysli proces vytváření uvedených vnitřních norem, jejich projednávání a schvalování v různých orgánech naší Univerzity Pardubice, proces registrace na ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy a v neposlední řadě i jejich zavádění do praxe. Byl to úkol vskutku grandiózní, nejen kvůli objemu práce, ale především vzhledem k odpovědnosti za možné dopady na chod naší univerzity. S hrdoostí konstatuji, že registrace na ministerstvu dopadla velmi dobře a byli jsme mezi prvními vysokými školami, které měly všechny předpisy řádně zaregistrovány, mzdový předpis byl dokonce na www-stránkách MŠMT vyvěšen jako vzorový. Přejít na novou vnitrouniverzitní legislativu přidal mnoho mimořádné práce nejen akademickým funkcionářům a vedoucím zaměstnancům, ale i pracovníkům studijních oddělení, oddělení lidských zdrojů, centra informačních technologií, pracovníkům útvarů kvestora a některých dalších útvarů. Všem, kteří se na Univerzitě Pardubice podíleli na úspěšné přípravě a zavádění nových legislativních norem do praxe vyslovuji touto cestou poděkování.

Již podle nových vnitřních předpisů proběhla volba členů Akademického senátu Univerzity Pardubice a rovněž volba kandidáta na rektora Univerzity Pardubice na období 2000 – 2003, jímž se stal doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. Volby proběhly též na Fakultě ekonomicko-správní Univerzity Pardubice, kde byl do funkce děkana zvolen a posléze ustaven Ing. Josef Pešta, CSc. Na základě výsledků výběrového řízení byla do funkce ředitelky ÚJHS nově jmenována doc. PhDr. Milena Lenderová, CSc. Z významných událostí našeho akademického života nemohu opominout udělení titulu „doctor honoris causa“ prof. Ing. Jaroslavu Němcovi, DrSc. za záslu-

hy o rozvoj dopravy, strojírenství a vysokého školství České republiky.

Žádná instituce se neobejde bez dobré organizační struktury a funkčního provozně-ekonomického zázemí. Organizační struktura Univerzity Pardubice byla nově vymezena statutem a upřesňujícími směrnici. Současně došlo k přesunu některých kompetencí, například vzhledem ke zrušení právní subjektivity SKM a CVZČ byly tyto útvary převedeny do řídicí pravomoci kvestora. K dalším změnám došlo i v odboru výstavby a údržby, do něž byla začleněna správa budov, a v kanceláři rektora, kde bylo zrušeno místo sekretářky pro rektora a naopak zřízeno místo referentky pro studium a výzkum.

Dobrá organizační struktura zahrnuje i dobře vybudovanou informační infrastrukturu. Proto bylo v roce 1999 do univerzitní sítě začleněno dislokované pracoviště Dopravní fakulty Jana Pernera v České Třebové a byly zahájeny práce na přímém připojení Katedry biologických a biochemických věd Fakulty chemicko-technologické. Jsem velmi rád, že se podařilo vybudovat datovou a telefonní síť i na bloku A kolejí a rozšířit tak našim studentům přístup k informačním zdrojům. Již jsem se zmínil o informačním systému zabezpečujícím vedení studijní agendy. Jako významné vidím i investici do ekonomicko-manažerského systému EkonFis – MIS, který pokrývá agendu spojenou s rozpočtováním, účtováním a operativním manažerským rozhodováním řídicích pracovníků. Za zmínku též stojí, že všechny informační systémy naší univerzity bezproblémově zvládly přechod na rok 2000.

Z pohledu finančně-hospodářského byl rok 1999 ve znamení permanentní nejistoty. Nejdříve rozpočtové provizorium a současně příprava rozpočtu Univerzity Pardubice ve zcela nové struktuře v intencích zákona o vysokých školách. Poté projednávání a schvalování rozpočtu Univerzity Pardubice s tím, že do procesu vstoupil další orgán – správní rada. K tomu téměř devět měsíců od začátku roku s přidělem finančních prostředků o 10% nižším, než zajišťovala dotační smlouva, a s nejistou prognózou, zda všechny finanční prostředky vůbec obdržíme. Do toho problémy s převodem státního majetku na Univerzitu Pardubice a se skladbou finančních prostředků plánovaných v jednom z výzkumných záměrů Fakulty chemicko-technologické. Do toho jen tak mimochodem kontrola z NKÚ a okresní správy sociálního zabezpečení. A to vše komplikováno rozpory ve vyšších právních normách týkajících se účetnictví, výkaznictví a daňových odvodů organizací s názvem veřejná vysoká škola. Některé rozpory příslušné resorty nevyřešily doposud. Lepší byla situace v investiční výstavbě. V termínu jsme zahájili provoz v nové aule, vybudovali již zmíněnou datovou a telefonní síť na kolejích a realizovali některé drobnější stavby. Považuji za nutné zdůraznit, že byl dále snížen dluh za budovu 901, a to z původních zhruba 41 mil. Kč na současných 2 mil. Kč, které podle dohody uhradí v letošním roce MŠMT. Je zřejmé, že problémů bylo více než dost, přesto jsme toto obtížné období zvládli dobře a všem, kteří se o to zasloužili, upřímně děkuji.

Výčet by nebyl úplný, kdybych se nezmínil o reprezentaci naší univerzity na veřejnosti. Z realizovaných akcí to byly především oslavy Dne boje studentů za svobodu a demokracii, spojené s odhalením pamětní desky a otevřením výstavy dokumentů o studentské stávce v listopadu 1989 na VŠCHT Pardubice, dny otevřených dveří, účast na veletrhu pomaturitního vzdělávání Gaudeamus, Běh

doc. Ing. Jaroslav Janda, CSc. a Ing. Jiří Čákl, CSc.
foto: J. Mlýnek

Terryho Foxe a řada dalších. K dobré reprezentaci jistě přispěla účast našich studentů a zaměstnanců v různých odborných grémiích, pracovních skupinách či zájmových organizacích. Nezastupitelnou úlohu má Zpravodaj Univerzity Pardubice, svoji zásluhu na dobrém jménu naší univerzity má nepochybně i zhruba 300 uveřejněných rozhlasových a tiskových zpráv. Za dobrou kulturní vizitku naší univerzity považují i pravidelné výstavy v Galerii Univerzity Pardubice. Do povědomí veřejnosti se v závěru roku dostávaly i oslavy 50. výročí založení vysokého školství v Pardubicích, zahájené v listopadu 1999.

Na závěr jsem si nechal informaci o Dlouhodobém záměru Univerzity Pardubice, který byl připraven, příslušnými univerzitními orgány schválen a úspěšně na MŠMT projednán na podzim minulého roku. Není to proto, že by se jednalo o dokument nedůležitý, opak je pravdou. Na konec zprávy ale logicky patří, neboť spojuje minulé s budoucím a o tom, jak se podařilo naše současné představy o rozvoji Univerzity Pardubice naplnit, vám nepochybně přednese ve výroční zprávě můj nástupce ve funkci rektora.

prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc.
(Předneseno na shromáždění akademické obce
Univerzity Pardubice dne 1. února 2000.)

Jmenování profesori v roce 1999

Dne 19. listopadu byl v Karolinu jmenován prezidentem republiky s účinností od 15. října 1999 profesorem **prof. Ing. Jaroslav Menčík, CSc.** (působící na Katedře provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky v dopravě Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice) **pro obor Aplikovaná mechanika.**

Řízení ke jmenování profesorem proběhlo na Technické univerzitě v Liberci, fakultě strojní.

K získání vysokého akademického titulu blahopřejeme a dovolujeme si čtenářům nového profesora Univerzity Pardubice krátce představit:

Prof. Ing. Jaroslav Menčík, CSc.

Po vyučení elektromontérem ve stavebním podniku v Jablonci nad Nisou navštěvoval Jaroslav Menčík při zaměstnání střední elektrotechnickou průmyslovou školu v Liberci a po maturitě v roce 1966 nastoupil na Strojní fakultu Vysoké školy strojní a textilní v Liberci. Studium oboru Stavba výrobních strojů a zařízení ukončil v roce 1971 s červeným diplomem; jeho diplomová práce, návrh přístroje pro měření rovinnosti, byla oceněna na soutěži tvůrčí činnosti studentů v Moskvě. Po škole nastoupil do podniku Autobrzdý v Jablonci n. N. Protože ale nabídnutá činnost neodpovídala jeho zaměření, po třech týdnech přešel do Výzkumného ústavu skla a bižuterie. Zde pracoval zpočátku jako konstruktér, později jako výzkumný pracovník v oblasti mechanického opracování a tvarování skla a sklo se stalo jeho odbornou zálibou. V letech 1972 - 77 absolvoval externí aspiranturu na Katedře pružnosti a pevnosti strojní fakulty ČVUT Praha. Zájem o tento obor v něm vzbudil ještě v Liberci jeho bývalý učitel, profesor Ing. Cyril Höschl, DrSc.

Na podzim 1979 odešel do Plzně, na Katedru materiálů a pružnosti a pevnosti Vysoké školy strojní a elektrotechnické. Krátce před nástupem se ale seznámil se svou budoucí ženou a musel se rozhodnout mezi vědeckou kariérou v Plzni nebo vyhledáním jiného zaměstnání v místě, kde by mohli spolu bydlet. Rozhodl se pro to druhé a po měsíčním působení v Plzni se vrátil zpět do Jablonce. Nastoupil na Strojní fakultu VŠST v Liberci, zpočátku na katedru obrábění a montáže, později na katedru sklářských a keramických strojů. Práce zde mu vyhovovala, méně však již totalitní způsoby, obvyklé v té době. V roce 1986 proto odešel do Hradce Králové, do Výzkumného ústavu potravinářské, chemické a chladicí techniky. Zde řešil v oddělení Aplikovaná mechanika různé problémy související s vývojem a konstrukcí strojů a zařízení. V roce 1988 se do Hradce přestěhovala i jeho rodina.

Po roce 1989 došlo k rozpadu trustu podniků Chemos, kam hradecký výzkumný ústav patřil, a poklesl zájem o práci výzkumného charakteru. Proto uvítal nabídku svého dlouholetého přítele, profesora Michaela Swaina ze Sydney a odešel v roce 1993 na jeden rok

do Austrálie. Na univerzitě v Sydney a ve výzkumné organizaci CSIRO se zabýval zjišťováním mechanických vlastností povrchových vrstev zejména tzv. nanoindentací. V této činnosti pokračoval v letech 1994 - 95 v Ústavu pro materiálový výzkum při Výzkumném centru Karlsruhe, kde přispěl i k vývoji dalších experimentálních metod pro mikrotechniku.

Po návratu domů koncem roku 1995 nastoupil na nově vzniklou Dopravní fakultu Jana Pernera, na katedru dopravní infrastruktury. Vedoucí katedry, prof. Ing. Hynek Šertler, DrSc. jej pověřil výukou spolehlivosti stavebních konstrukcí a rozšířil tak jeho zájem o oblast spolehlivosti. Po roce přešel na katedru dopravní mechaniky a provozní spolehlivosti (dnes KPSDM), aby měl blíže jak ke spolehlivosti, tak i k pružnosti a pevnosti, kterou dnes vyučuje ve specializacích Dopravní prostředky a Dopravní infrastruktura.

Po roce 1989 se zásadně změnila atmosféra na vysokých školách u nás. V roce 1996 se proto ucházel o habilitaci na škole, ze které před deseti roky odešel: na Strojní fakultě Technické univerzity v Liberci. Základem jeho habilitace v oboru Aplikovaná mechanika byla monografie *Mechanics of Components of Treated or Coated Surfaces*, vydaná nakladatelstvím Kluwer Academic Publishers. Vedení Dopravní fakulty Jana Pernera podpořilo jeho zájem o další graduační růst; s ohledem na specializaci se však profesorské řízení uskutečnilo opět na Technické univerzitě v Liberci.

Na jaře roku 1999 přednesl před vědeckou radou Strojní fakulty veřejnou přednášku na téma Určování modulu pružnosti tenkých vrstev metodou kmitajícího nosníku a v listopadu téhož roku mu byl v pražském Karolinu předán profesorský dekret pro obor Aplikovaná mechanika. Slavnostní ceremoniál v historickém prostředí je velkým zážitkem. Každý si ale při něm může také uvědomit, že je jen jedním z mnoha desítek nově jmenovaných a že tedy nemá důvod k přílišnému zpychnutí.

Jaroslav Menčík je autorem dvou monografií vydaných v angličtině a autorem nebo spoluautorem více než stovky výzkumných zpráv, příspěvků na konferencích a článků v odborných časopisech domácích i zahraničních. Mezi jeho současné odborné zájmy patří

spolehlivost a životnost technických zařízení, mechanika materiálů a konstrukcí a experimentální analýza. Odpovídající předměty přednáší v inženýrském i postgraduálním doktorském studiu. Na katedře provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky v dopravě vede oddělení diagnostiky, spolehlivosti, jakosti a měření. Podílí se na řešení grantových projektů GACR a úkolů institucionálního výzkumu DFJP. Stál v čele organizování konferencí Aplikovaná mechanika v dopravě a Spolehlivost a diagnostika v dopravě. Je čle-

nem České společnosti pro mechaniku a členem výboru Odborné skupiny pro spolehlivost při České společnosti pro jakost. Jeho krédem ve výzkumu je výrok L. Boltzmannova: „Na světě není nic praktičtějšího než dobrá teorie“.

Na práci na Univerzitě Pardubice těší profesora Menčíka kromě předávání znalostí mladší generaci také pocit, že přispívá k budování něčeho trvalého.

(red)

Hosté rektora

Diskusní pořad „Hosté rektora“ uvítal náměstkyni ministra vnitra ČR pro reformu veřejné správy.

Již popáté si pozval rektor Univerzity Pardubice prof. Pytela zajímavého hosta, významnou osobnost na posezení a povídání o zajímavostech a úskalích oblasti, v níž pracovně působí. Tentokrát pozvání rektora přijala **náměstkyně ministra vnitra České republiky** zabývající se reformou veřejné správy - **prof. Ing. Yvonne Strecková, CSc.**

Do posluchárny A2 nové univerzitní auly se sešli ve čtvrtek 9. prosince od 17 hodin všichni, koho zajímají aktuální problémy veřejné správy, ale také výrazná osobnost paní náměstkyně. Ta je v současnosti nejpopulárnějším odborníkem koordinujícím vypracování koncepce reformy ve veřejné správě a dohlížejícím na její realizaci.

Po položení úvodní rektorovy otázky se tato charismatická dáma ujala slova a k tématu reformy veřejné správy zasvěceně a s neuvěřitelným nadšením a zaujetím hovořila nepřetržitě následující dvě a půl hodiny.

Téma a zajímavý host přilákal několik desítek studentů i odborníků z univerzity, zejména pak z Fakulty ekonomicko-správní, jimž je veřejná správa nejbliže.

(vw)

prof. Strecková, náměstkyně ministra vnitra ČR pověřená reformou veřejné správy, a rektor univerzity prof. Pytela
foto: V. Wágnerová

Návštěva velvyslance Litevské republiky na Univerzitě Pardubice

Litevský velvyslanec se podepisuje do „pamětní knihy“ univerzity

V podnělí 17. ledna odpoledne přijal rektor Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc. na akademické půdě mimořádného a zplnomocněného **velvyslance Litevské republiky Jeho Magnificenci Vygintase Grinise.**

Pana velvyslance seznámil s vzdělávací a výzkumnou činností univerzity a jejích jednotlivých fakult a Ústavu jazyků a humanitních studií, s organizací studia a chodu vysokoškolské instituce. Jelikož pan velvyslanec pochází z akademické půdy, vše ho velice zajímalo. Spolu pak zavítali do Univerzitní knihovny a nové univerzitní auly, jež svými moderními technologiemi a poskytovanými službami představují špičkově vybavené badatelské a vzdělávací zázemí pardubické univerzity.

(vw)

Možnosti studia a stipendií ve Francii

návštěvy velvyslance Litevské republiky u rektora UPa se účastnil rovněž prorektor doc. Ludwig

*Lionel di Martino (vlevo) seznámil studenty s možnostmi stipendijních pobytů na VŠ ve Francii. Rozumět francouzštině pomáhal Mgr. Stránský z ÚJHS (vpravo)
foto: V. Wágnerová*

S možnostmi studia a studijních pobytů ve Francii a podmínkami získání stipendií nabízených francouzskou vládou přijel studenty do Pardubic seznámit zástupce ataše pro vědu a technologii Francouzského velvyslanectví v České republice pan Lionel Di Martino. Beseda se konala ve čtvrtek 16. prosince 1999 odpoledne v učebně v nové univerzitní aule. Někteří z dvou desítek studentů si přišli možná spíše jen poslechnout pravou francouzštinu, několik z nich projevilo hlubší zájem o nabízené možnosti. Bližší a další informace jsou dostupné na internetových stránkách (viz foto), formuláře k podání žádosti o stipendium jsou k dispozici rovněž na referátu pro studium a výzkum rektorátu Univerzity Pardubice.

(vw)

• fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty •

Děkan Dopravní fakulty Jana Pernera zvolen i pro další tříleté funkční období

Ve středu 2. února se sešel Akademický senát Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice, aby na svém čtvrtém zasedání provedl volbu děkana fakulty pro další tříleté funkční období. Čtrnáct přítomných senátorů fakulty (z patnácti) jednohlasnou volbou potvrdilo setrvání dosavadního děkana fakulty prof. Ing. Milana Lánského, DrSc. ve funkci, a to až do roku 2003, sdělil předseda senátu Dopravní fakulty Jana Pernera docent Jaroslav Vonka.

Podle zákona o vysokých školách kandidáta na děkana fakulty volí akademický senát jako nejvyšší samosprávný akademický orgán fakulty vždy na období tří let, přičemž funkci děkana může táž osoba vykonávat nejvýše dvě po sobě jdoucí funkční období.

Rektor Univerzity Pardubice doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. jmenuje a potvrď profesor Lánského ve funkci děkana Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice pro druhé funkční období dne 1. března.

(vw)

Dny otevřených dveří

po oficiální části a představení Dopravní fakulty Jana Pernera směřovalo hodně dotazů na proděkana doc. Ing. Josefa Volka, CSc.
foto: V. Wágnerová

Sérii dnů, kdy do poslucháren a na pracoviště fakult Univerzity Pardubice mohli zavítat středoškolští studenti, přemýšlející o svém budoucím studiu, zahájila Dopravní fakulta Jana Pernera.

Dne 15. prosince 1999 se konal den otevřených dveří **Dopravní fakulty Jana Pernera**. V kongresovém sále rektorátu se sešlo okolo 150 uchazečů. Samotný den otevřených dveří začal v 10 hodin a zahájení se ujal doc. Ing. Josef Volek, CSc. proděkan pro pedagogickou činnost. Akce se dále zúčastnili vedoucí kateder profilových předmětů, kteří pronesli úvodní slovo (prof. Ing. Jaroslav Čáp, DrSc., vedoucí katedry dopravních prostředků, doc. Ing. Vlastislav Mojžíš, CSc., vedoucí katedry technologie a řízení dopravy, prof. Ing. Hynek Šertler, DrSc., vedoucí katedry dopravní infrastruktury, doc. Ing. František Orava, CSc., z katedry dopravního managementu, marketingu a logistiky, dále doc. Ing. Pavel Bezoušek, CSc., vedoucí katedry elektrotechniky, elektroniky a zabezpečovací techniky v dopravě, a jako zástupce dislokovaného pracoviště v České Třebové doc. Ing. Břetislav Till, CSc.). Nechyběla ani vedoucí studijní

ního oddělení paní Ája Nevečeřalová, která poskytla praktické rady pro vyplňování přihlášek ke studiu. Po představení jednotlivých kateder následovaly dotazy z řad uchazečů na jednotlivé reprezentanty fakulty.

Na dni otevřených dveří mohli zájemci také získat zdarma studijní plány či informační brožury o studiu a o přípravných kurzech pořádaných dopravní fakultou. Již každoročně plánovaná akce skončila po vyčerpání všech dotazů asi o půl dvanácté.

Ve **středu 2. února 2000** se „otevřely“ dveře hlavní budovy **Fakulty chemicko-technologické** na náměstí Čs. legií. Program dne otevřených dveří zahájil v 9 hodin v posluchárně H1 proděkan pro pedagogiku doc. Ing. Zdeněk Černošek, CSc. Zájemci o studium na fakultě získali jak obecné informace o studiu, tak o třech základních nabízených studijních programech a podmínkách přijímacího řízení a dalšího studia. Po ukončení společné části byla zúčastněným podle projeveného zájmu nabídnuta prohlídka vybraných pracovišť ka-

vedoucí studijního oddělení DFJP pí Ája Nevečeřalová při poskytování doplňujících informací o přijímacích zkouškách

teder působících v objektu hlavní budovy a možnost individuálních konzultací s pedagogy k některé z téměř dvacítky specializací, v nichž během studia na fakultě vysokoškoláci profilují svoji odbornost.

Ve čtvrtek 3. února naplánoval svůj den otevřených dveří rovněž **Ústav jazyků a humanitních studií**. Jazykové a humanitní oddělení tohoto vysokoškolského ústavu orientujícího se na bakalářské humanitní a interdisciplinární obory studia poskytovala prostřednictvím svých pedagogů po celý den od 9 do 16 hodin v budově svého sídla ve Studentské ulici č. 84 informace o možnostech studia, podmínkách přijetí do prvních ročníků a organizaci přijímacích řízení. Uchazečům nabízí Ústav jazyků a humanitních studií bakalářská studia učitelství anglického a německého jazyka a neučitelské programy jazykových a sociokulturních studií a kulturních dějin.

posluchárna H1 Fakulty chemicko-technologické
foto: J. Mlýnek

středoškoláci navštívili i některé laboratoře FChT
foto: J. Mlýnek

Na čtvrtek 10. února pozval také děkan **Fakulty ekonomicko-správní** Ing. Josef Pešta, CSc. středoškolské studenty a výchovné poradce k setkání na půdě Univerzity Pardubice.

V 11 hodin se mohli zájemci o studia oborů zaměřených na hospodářskou politiku a správu setkat s vedením fakulty v Univerzitní knihovně a univerzitní aule. Děkan a proděkanky fakulty je seznámili s programem rozvoje fakulty, s nabízenými studijními obory a podmínkami a organizací přijímacích zkoušek pro akademický rok 2000/2001. Kromě toho měli přítomní možnost se seznámit se studijním zázemím univerzity, formou prohlídky zejména se službami Univerzitní knihovny.

Nabídku fakult využilo k návštěvě a získání informací při každém dnu otevřených dveří na dvě stovky středoškoláků.

(pv, vw)

CHEMICKÁ OLYMPIÁDA

Dr. Ivan Holý (ÚK ChO) blahopřeje Jiřímu Kysilkovi
(druhý v oblastním kole, později vítěz kola celostátního)
foto: autor

Tak jako je druhá říjnová neděle spojena s Velkou pardubickou, je mikulášská sobota na Fakultě chemicko-technologické už 30 let příležitostí pro mladé chemiky zkusit si své síly. Pracovníci kateder analytické a organické chemie pro to připravili potřebné podmínky. Z 15 gymnazistů a 3 studentů středních průmyslových škol byli letos v nejvyšší kategorii oblastní chemické olympiády neúspěšnějšími řešiteli Jiří Brabec (G Polička) a Jiří Kwiecien (SPŠT Dvůr Králové nad Labem). Bylo to nejvíce soutěžících za posledních 10 let a nejvíce jich také postoupilo do celostátního kola (8+3), které bylo od 24. – 27. ledna na VUT v Brně. Ústav chemie a technologie ochrany životního prostředí brněnské vysoké školy disponuje už druhý rok posluchárnami, laboratořemi a ubytovacími prostorami, jaké by snad jednou mohly být i v areálu Stavařova a jaké bych našim studentům i učitelům přál. I celostátní olympiáda proběhla velmi úspěšně a východočeši nezapadli. Nejlepší byl Jiří Kysilka (G Nový Bydžov), který se s 80% možnými body podělil o první místo s Pavlem Augustinským (G Havířov). Jsou reálné předpoklady, že svoji pozici potvrdí na dvou kontrolních soustředěních, odkud už vede přímá cesta na mezinárodní chemickou olympiádu, která se chystá na červenec v Kodani (<http://www.icho2000.gymfag.dk>).

Věřím, že mezi soutěžícími byli i naši budoucí studenti, o které bude letos obecně větší nouze než kdy jindy.

doc. Ing. Karel Ventura, CSc.
Katedra analytické chemie FChT

Kontrolní otázka: Co mají Jiří Kysilka, Dr. Holý a autor společného, kromě ChO?
[voždyB ývoN]

Cena Shimadzu 1999 do Pardubic

Když se koncem listopadu loňského roku v regionálním (středomoravském) periodickém tisku vesměs mezi zprávami z černé kroniky objevily titulky „Mladí čeští vědci převzali cenu Shimadzu...“, „O oceněnou práci studentů projevila zájem policie“ apod. znamenalo to jediné – ocenění za nejlepší vědeckou analytickou práci převzali 25. listopadu 1999 na půdě Univerzity Palackého v Olomouci dva studenti doktorského programu z Katedry analytické chemie FChT Univerzity Pardubice – **Ing. Kateřina Kurečková** a **Ing. Aleš Eisner**. Prostředí nemohlo být důstojnější a sešlost reprezentativnější. Historicky první cena japonské firmy orientující se na instrumentaci v medicíně a analytické chemii chce motivovat mladé vědce v jejich práci a alespoň částečně je za tuto snahu odměnit. Na vyhlášení se podílela také Česká společnost chemická. Vyhodnocená práce „Využití zrychlené extrakce rozpouštědlem pro izolaci aditiv z jednosložkových bezdýmých prachů“ spojuje nejnovější izolační techniku s kvalitní analytickou instrumentací. Metoda umožňuje nejen efektivní kontrolu produkce výbušnin, ale poslouží i pro charakterizaci povýbušných stop a vzorků životního prostředí.

Laureáti Aleš Eisner a Kateřina Kurečková při přejímání ceny
foto: Karel Ventura

Před námi je druhý ročník, takže máte-li zajímavý problém s analytickou tematikou, lépe řečeno využíváte libovolnou instrumentálně analytickou metodu (něco mezi diplomkou a doktorátem) a nepřekročíte v letošním roce 30 let, rozhodně to stojí za pokus. Premierový počet (osm prací) bude jistě překonán. Uzávěrka loni byla 30. června.

SHIMADZU byla založena roku 1875 panem Shimadzu Jun. v Kyotu, Japonsku. Od počátku se firma orientovala na přístroje pro lékařské použití a současně měřicí přístroje, později zařízení do chemických laboratoří. Mezníkem byl rok 1896, kdy byl vyvinut a dán do prodeje první skutečně sériově použitelný rentgenový přístroj. Další vývoj následoval a aktivity se rozrůstaly – v roce 1952 byl uveden na trh první spektrofotometr a o čtyři roky později první

model sériově vyráběného plynového chromatografu. Právě tato část výrobního programu SHIMADZU společně s lékařskými přístroji je hlavním předmětem činnosti i v České republice. V roce 1991 bylo v Praze zřízeno obchodní zastoupení, jehož posláním je prodej, instalace a servis. Spojení preciznosti japonských výrobků s technickou a aplikační dovedností českých pracovníků vede k oboustranné spokojenosti.

doc. Ing. Karel Ventura, CSc.
Katedra analytické chemie FChT

Rozhovor s Ing. Květoslavou Jeničkovou, starostkou města Lázně Bohdaneč

Některé z kateder jak Fakulty chemicko-technologické, tak Dopravní fakulty Jana Pernera i Fakulty ekonomicko-správní pořádají leckdy i své mezinárodní konference v nedalekých Lázních Bohdaneč. S využitím rozhovoru dr. M. Charbuského, CSc. s tamější starostkou pro časopis Územní samospráva v praxi se čtenářům Zpravodaje UPa pokusíme přiblížit atmosféru města, v jehož čele stojí žena.

Paní starostko, jste jednou z mála žen, které nesou hlavní díl odpovědnosti za život své obce. Víte, kolik máte vůbec kolegů?

V republice je více než šest tisíc obcí a žen starostek je něco přes pět set. Není to mnoho a hledat příčiny tohoto stavu by bylo na delší povídání. Jistě jste slyšela o setkáních starostek, jejichž tradici založila starostka Ostravy – Mariánských hor Liana Janáčková. Konala se opakovaně v Ostravě, jednou v Mariánských Lázních a v loňském roce v Brně. Jsou to setkání nejenom společenská, ale především pracovní. Navazujeme při nich kontakty a předáváme si zkušenosti. To má velký význam zejména pro starostky, které vstupují do prvních volebních období.

Domníváte se, že existuje nějaký rozdíl mezi tím, jak ke správě obcí přistupují muži a ženy?

Tak, jak obecně existuje biologicky podložený rozdíl mezi ženou a mužem, existuje též rozdíl v pohledech a způsobech řešení konkrétních situací při práci starostky. Žena sice přistupuje k problému více emocionálně, ale při jeho řešení je pragmatická a hledá řešení přímočarě. Působím na radnici druhé volební období a s řadou kolegyně se znám velmi dobře a můj názor vychází právě z mých zkušeností ze spolupráce se ženami starostkami.

Zpravidla se zúčastňujete slavnostního zahájení konferencí, které ve Vašem městě pořádá Univerzita Pardubice, rovněž tak jejich účastníky přijímáte ve starobylé bohďanečské radnici. Jaký dojem si z těchto setkání odnášíte?

Pokud mám příležitost setkat se s hosty našeho města na radnici, jsem vždy znovu příjemně překvapena jejich zájmem nejenom o historii, ale i současné dění. Na naší radnici jsme pyšní, zvláště teď po opravě fasády, kdy znovu v plné kráse zdobí bohďanečské náměstí. Na sebe musím prozradit, že jsem nadšeným průvodcem. Všechna tato setkání jsou velmi milá, těším se na ně a vítám je jako příležitost propagovat naše lázeňské město.

Děkuji Vám za rozhovor.
ptal se PhDr. Miloš Charbuský, CSc.
Katedra veřejné správy FES

Antropologické čtvrtky profesora Salzmanna na Ústavu jazyků a humanitních studií

biologický obor, který se zabývá především tělesnou schránkou člověka. Avšak tento obor zaznamenal v minulosti značné úspěchy (viz například práce Aleše Hrdličky a Jindřicha Matiegky).

Sociální (kulturní) antropologie jako věda o člověku a jeho kultuře, o národech a etnikách celého světa bez ohledu na to, zda mají psanou formu jazyka či nikoliv, se teprve nedávno stala součástí repertoáru humanitních věd na ÚJHS. Univerzita Pardubice se tak zařadila k Západočeské univerzitě a pražské Univerzitě Karlově, kde se již tato široce koncipovaná sociokulturní věda pěstuje. Zejména Fakulta humanitních studií Západočeské univerzity rozvinula tento dynamický obor ve všech disciplínách (biologická, prehistorická, sociokulturní, lingvistická a aplikovaná antropologie) i subdisciplínách (antropologie města, antropologie politická, ekonomická atd.).

Univerzity Pardubice a jejího Ústavu jazyků a humanitních studií se do budoucna bude týkat pouze určitá podoba sociální (kultur-

ní) antropologie, a to hlavně v rámci jednotlivých vzdělávacích programů (například sociokulturních studií a kulturních dějin). Od tohoto akademického roku se tu vyučuje základní, úvodní kurs, který doplňují volitelné přednášky amerického antropologa Zdeňka Salzmanna.

Pražský rodák profesor Salzmanna odejel do Spojených států roku 1947. Splnil se mu americký sen: postupně se vypracoval v největšího znalce indiánů Severní Ameriky a lingvistického antropologa. Studoval způsob života a kulturu hlavně Severních Arapahů ve státě Wyoming, jakož i indiánů Navajo a Hopi na jihu západě USA. Mimochodem - ve Spojených státech jsou nyní k dispozici pouze dvě učebnice lingvistické antropologie, z nichž jedna je právě ta Salzmannova.

Po roce 1989 se profesor Salzmanna znovu vrací do Prahy. Pravidelně každý rok přednáší na Univerzitě Karlově, od poloviny devadesátých let pak v Plzni a od minulého roku taktéž v Pardubicích. Za určité antropologické gesto lze považovat, že i v letním semestru akademického roku 1999/2000 zde česky prosloví tři cykly přednášek: Úvod do lingvistické antropologie (15:00 - 16:30 hod.), Indiáni Severní Ameriky (9:45 - 11:15 hod.) a Antropologie umění (11:30 - 13:00 hod.). Naposled uvedený kurs je bohužel „vyprodaný“ z důvodu omezené kapacity videomístnosti. Na ostatní přednášky jsou samozřejmě zváni i zájemci z jiných fakult univerzity.

Na závěr uvedme jen jednu důležitou informaci: Antropologické čtvrtky Dennyho Salzmanna budou zahájeny s největší pravděpodobností 9. března a potrvají do konce května tohoto roku.

*doc. PhDr. Bohuslav Šalanda, CSc.
Oddělení humanitních věd ÚJHS*

• konference • konference • konference • konference • konference • konference •

Národní politika výzkumu a vývoje ČR

Dne 12. ledna t. r. se na Dopravní fakultě Jana Pernera uskutečnil seminář zaměřený na seznámení s obsahem a záměry politiky v oblasti výzkumu a vývoje České republiky. Seminář připravil a zorganizoval Institut Jana Pernera, o. p. s. ve spolupráci s Dopravní fakultou Jana Pernera Univerzity Pardubice. Zúčastnili se jej vybraní zástupci jednotlivých fakult, rektorátu a dalších pracovišť UPa.

Seminář zahájil prof. Ing. Milan Lánský DrSc., děkan DFJP UPa. Přivítal zejména hosty, pana Ing. Františka Hronka, CSc., ředitele odboru MŠMT ČR, a RNDr. Milana Blažku, vědeckého sekretáře Rady vlády ČR pro výzkum a vývoj. V úvodu připomněl výročí padesáti let existence vysokého školství v Pardubicích a tedy i půlstoletí vědeckovýzkumné základny, jejíž další rozvoj bude souviset s realizací národní politiky v oblasti výzkumu a vývoje. Ocenil možnost získání nejčerstvějších informací o materiálech, přijatých 5. ledna t. r. vládou ČR, a možnost jejich bezprostředního předání účastníkům semináře.

Oba přednášející, pan Ing. František Hronek, CSc. i RNDr. Milan Blažka, přiblížili problematiku vzniku, členění a principů vědní politiky včetně historie přijímání Národní politiky výzkumu a vývoje ČR. Informovali o vytvoření řady pracovních skupin a širokém za-

pojení celých kolektivů odborníků a institucí do prací na tomto významném dokumentu. Účastníky zejména seznámili s časovým harmonogramem navazujících prací i představou o postupném zvyšování výdajů v závislosti na růstu HDP až do výše 0,7% HDP v roce 2002. Záměrem je připravit návrh nového zákona o výzkumu a vývoji, který by odpovídal podmínkám běžným v EU a umožnil efektivnější řízení této oblasti. Informovali též o nedořešených problémech (tematické programy, průřezové programy), o výši státní podpory pro vysoké školy i socioekonomických prioritách. Samostatné problémy bude nezbytné řešit také i v oblasti státní správy a spolu s dalšími specifiky výzkumu a vývoje.

Uspořádání semináře přispělo zejména svojí aktuálností, odborností a tématem k účelnému seznámení s problematikou, která má své nezanedbatelné místo na Univerzitě Pardubice a jejích fakultách. Umožnilo také v předstihu se připravit na zpracování podkladů pro přípravu koncepce rozvoje výzkumu a vývoje v oblasti vysokého školství a plnění dalších úkolů, vyplývajících z usnesení vlády ČR o Národní politice výzkumu a vývoje ČR.

*Ing. Milena Foglarová
Institut Jana Pernera, o. p. s.
pracoviště DFJP v Praze*

Spolehlivost a diagnostika v dopravě '99

Dne 14. prosince 1999 se na Dopravní fakultě Jana Pernera uskutečnila konference Spolehlivost a diagnostika v dopravě '99. Zorganizovala ji katedra provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky v dopravě a zúčastnilo se jí na padesát odborníků z celé republiky i ze Slovenska, a to jak z vysokých škol, tak i z průmyslových podniků.

Na rozdíl od loňska byla konference rozšířena a rozdělena do dvou sekcí. V sekci A, Spolehlivost a diagnostika v dopravní technice, bylo předneseno celkem 22 příspěvků. Z toho bylo 7 příspěvků věnováno použití různých metod počítačové simulace. Zástupci Škody Plzeň ilustrovali použití tzv. Multi-Body-Systems modelů při vyšetřování chování nově vyvíjených autobusů, účastníci z VUT Brno, VŠB-TU Ostrava, Gumokovu Hradec Králové a DFJP Pardubice předvedli aplikace metod Monte Carlo, Latin Hypercube Sampling a Response Surface Method při zkoumání únosnosti, doby do poruchy a dalších charakteristických veličin součástí nebo konstrukcí dopravních prostředků a staveb. Další příspěvky byly věnovány spolehlivosti vozidel a letadel a jejich prvků (Vojenská akademie Brno, Aero Vodochody, DFJP Pardubice). Několik vystoupení bylo

věnováno obecným otázkám spolehlivosti technických zařízení a 6 příspěvků se zabývalo diagnostickými metodami pro vozidla i dopravní stavby (ČZU Praha, Žilinská univerzita, EOP Opatovice, DYNEX Praha, VA Brno a DFJP).

V sekci B, Spolehlivost a kvalita dopravních a přepravních procesů, bylo předneseno celkem 11 referátů, zabývajících se různými aspekty spolehlivosti silniční i železniční dopravy, kromě jiného i o úloze státu. Několik příspěvků bylo věnováno otázkám matematických metod pro zkoumání spolehlivosti a jakosti dopravních služeb, včetně počítačové simulace. Většina účastníků v této sekci byla z Dopravní fakulty Jana Pernera.

Přednášky účastníků z DFJP ilustrovaly současnou výzkumnou činnost na Dopravní fakultě, a to jak v rámci institucionálního výzkumu, tak i v rámci projektů Grantové agentury ČR. Potěšitelné je, že v obou sekcích prezentovali výsledky své práce také mladí doktorandi naší fakulty.

*prof. Ing. Jaroslav Menčík, CSc.
Katedra provozní spolehlivosti, diagnostiky
a mechaniky v dopravě DFJP*

DPPGIS '99 - Dopravní plánování v prostředí geoinformačních systémů

První celostátní konference na téma „Dopravní plánování v prostředí geoinformačních systémů“ se uskutečnila v hotelu Diplommat v Praze dne 2. listopadu 1999. Důvodem pro zahájení tradice v této oblasti byla nutná potřeba periodického seřazení hodiněk mezi školstvím (kde probíhá příprava specialistů), dopravními plánovači (kde se navrhuje budoucí dopravní zařízení), správci dopravních zařízení, významnými složkami státní správy a samosprávy a tvůrci informačních technologií a softwaru v dopravě.

Doprovodný program konference tvořily: konkursní výstava dopravních projektů, konkursní výstava publikací, konkursní přehlídka videofilmů.

Pořadatelé konference byly Katedra dopravní infrastruktury Dopravní fakulty Jana Pernera, Česká asociace pro geoinformace a Evropské centrum pro architekturu a informační technologie - Mezinárodní akademie architektury.

Významnou záštitu nad konferencí převzaly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR a Ministerstvo dopravy a spojů ČR.

Konferenci podporovaly: INTERGRAPH ČR, VARS Brno, GEODIS Brno, MCO Olomouc, časopis CAD it, COLORBETON Liberec. Témata konference:

Konferenci zahájili úvodními slovy doc. Ing. Karel Sellner, CSc. - náměstek ministra dopravy a spojů ČR (ve svém příspěvku věnoval pozornost významu informačních technologií v dopravě, informoval účastníky konference o soudobých vazbách dopravy v ČR s Evropou a s tím souvisejícími informačně technologickými nároky), doc. Ing. Josef Průša, CSc. - náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR (ve svém úvodním slově informoval o významných vládních krocích v oblasti informačních technologií a s tím souvisejících krocích v oblasti školství) a prof. Ing. Milan Lánský, DrSc. - děkan DFJP, který byl zastoupen prof. Ing. Hynkem Šertlerem, DrSc. - vedoucím Katedry dopravní infrastruktury DFJP (odborný garant konference), který věnoval pozornost významu informačních technologií pro vysokoškolské vzdělání v oblasti dopravy.

Celkem bylo prezentováno šestnáct témat, z nichž první patřilo doc. Ing. Karlu Šotkovi, CSc. z Dopravní fakulty Jana Pernera, který se orientoval na „Informační systémy - zaměřené na tvorbu základního plánu řízení dopravního provozu na železnici“. Bohužel účast-

níci konference nemohli reagovat na příspěvek Dr. Ing. Jaroslava Smutného z Brna: „Logistické analýzy s využitím neuronových sítí“ (tento referát je prezentován pouze na CD - katalogu konference). „Integrace prostorových dat v dopravě“, prezentovaná Ing. Danielem Mikou, přiblížila účastníkům skvělé možnosti Geomedia (Intergraph ČR). Další blok referátů byl zaměřen na státní správu a samosprávu. Cenným přínosem pro konferenci byl příspěvek na téma „Propojení GIS dat s územně identifikačním registrem“, prezentovaný Ing. Karlem Bursou z Ministerstva pro místní rozvoj ČR. „Pořízení a zpráva pasportu komunikací speciálním vozidlem“, „Systémy pro projektování dopravních staveb“ a „Inteligentní dopravní systémy“ byly tématem Ing. Tomáše Minibergera z VARS Brno. Další příspěvky orientované na praxi byly: „Sběr dat pro tvorbu GIS v dopravním plánování“ Ing. Zdeňka Hotaře z GEODIS Brno a „Dopravně-inženýrské programy pro dopravní plánování a jejich nároky na data lokalizovaná v prostoru“ Ing. Vladimíra Kadlece z Ústavu dopravního inženýrství Praha. „Model silnic a dálnic ČR zpracovaný softwarem PTV VISION“ bylo téma Ing. Zuzany Volfové ze CITY PLAN Praha.

Přesto, že bylo osloveno okolo dvou tisíc potenciálních účastníků, porota ve složení: Ing. arch. Zdravko Rusev, CSc. (předseda) a členové Ing. Josef Havaš, Ing. Tomáš Miniberger a Ing. Karel Sukup (zastoupen v jednání Ing. Zdeňkem Hotařem) udělila pouze jednu cenu v kategorii dopravní projekty. Oceněn byl projekt s názvem „Vyhliďková ulice, úsek Rokycanská - Sušická - studie komunikace“ zpracovaná autorským kolektivem pod vedením Ing. Petra Rašky z Útvaru koncepce a rozvoje města Plzně. Tento projekt obdržel i diplom ECAIT - IAA.

Konference se zúčastnilo celkem sedmdesát dva účastníků z oblasti školství, státní správy a samosprávy, projektových organizací a softwarových firem. Bylo vyjádřeno přání, aby se toto setkání opakovalo každý druhý rok, a tím aby se z něj stalo bienále v oblasti implementace informačních technologií v dopravě. Druhé bienále DPPGIS 2001 se uskuteční v říjnu roku 2001.

*prof. Ing. Hynek Šertler, DrSc., Ing. arch. Zdravko Rusev, CSc.
garanti konference
Katedra dopravní infrastruktury DFJP UPa*

FES na konferenci v Bratislavě

Každoročně pořádá Národohospodářská fakulta Ekonomické univerzity v Bratislavě mezinárodní vědeckou konferenci. Zatím poslední se za mrazivého počasí uskutečnila 2. prosince 1999 se zaměřením na tematiku „Alternativní přístupy k financování veřejného sektoru a možnosti optimalizace veřejných příjmů a výdávků“. Organizátoři na ni pozvali zástupce českých a slovenských vysokých škol, které mají ekonomické obory, rovněž tak příslušné kolegy z Polska.

Konference měla plenární zasedání, které v reprezentační zasedací místnosti zahájil děkan pořadající fakulty prof. Ing. Juraj Trnovský, CSc. S referáty vystoupilo devět účastníků, přičemž dalších více než dvacet referujících předneslo své příspěvky ve dvou sekcích. Jejich jednání se soustředilo jednak na odvětvové problémy alternativního financování, jednak na všeobecné otázky financování veřejného sektoru.

Zájem přítomných vyvolaly právě i referáty pardubických účastníků. Jeden z nich se věnoval alternativním zdrojům financování v obcích do tří tisíc obyvatel, zatímco druhý se zabýval komparací

celospolečenských a regionálních charakteristik ekonomického rozvoje. Kromě přednesení vzpomenutých referátů vedli zástupci naší fakulty též neformální, ale pracovní rozhovory. Zvláště přínosné bylo setkání děkana Ing. Josefa Pešty, CSc. s představiteli bratislavské ekonomické univerzity. Potvrdilo zájem obou stran pokračovat v navázané spolupráci. Příležitost se naskýtá hned v roce 2000, kdy by hosté z hlavního města Slovenska měli přijet na konferenci, pořádanou FES Pardubice k fungování a reformě celého komplexu veřejné správy v podmínkách České republiky.

Z předvánoční Bratislavy se tak děkan pardubické fakulty společně se svým spolupracovníkem mohl vrátit s dobrými pocity. Nic na nich neubralo, že sama konference byla na určitý čas přerušena, neboť budova pořadající fakulty musela být opuštěna vzhledem k oznámení, že se v ní nalézá bomba. Jelikož se však jednalo v průběhu semestru již o páté hledání výbušniny, proběhlo vyklizení učebních i dalších místností v naprostém klidu až pohodě.

*PhDr. Miloš Charbuský, CSc.
Katedra veřejné správy FES*

Konference

„Redistribuční funkce veřejného sektoru“

Na sklonku třetího lednového týdne ožilo na dva dny školící středisko Masarykovy univerzity Brno ve Šlapanicích více než čtyřiceti pracovníky českých vysokých škol, ale též dalších institucí, zabývajících se problematikou veřejné správy a jejími ekonomickými funkcemi. Byli mezi nimi zástupci například Vysoké vojenské školy pozemního vojska ve Vyškově, Vojenské akademie Brno, Univerzity Karlovy Praha, Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava, Ostravské univerzity, Vysoké školy ekonomické Praha, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně Ústí nad Labem, Slezské univerzity, Univerzity Mateje Bela v Banské Bystrici a Ekonomické univerzity Bratislava. Svých šest zástupců mezi nimi měla též pardubická Fakulta ekonomicko-správní.

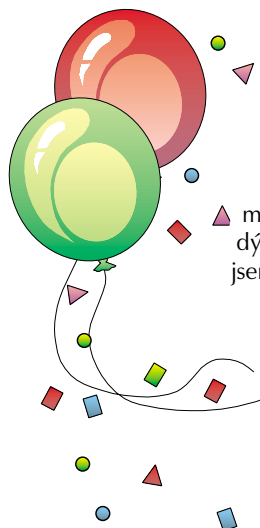
Setkání tak početného kolektivu mělo jeden cíl: vyměnit si zkušenosti z naplňování redistribuční funkce veřejného sektoru. Sama konference byla rozdělena do pěti tematických bloků, jako Sociální politika a sociální zabezpečení, Redistribuce a daňová soustava,

Realizace redistribuční funkce ve vybraných odvětvích veřejné správy. Přednesené referáty i diskusní příspěvky sloužily jak k výměně vyhodnocení konkrétních případů, tak k seznámení s novými teoretickými východiskami. K odpovídající obsahové úrovni konference přispěli též pardubičtí účastníci, např. Ing. Ivana Kraftová, CSc., Ing. Romana Provazníková, prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc., doc. Ing. Jaroslav Pilný, CSc. a Ing. Josef Zilvar, CSc. O přínosu jejich příspěvků svědčilo, že všechny budou v plném znění zařazeny do chystaného sborníku.

Přítomní na dvoudenním setkání navíc ocenili oficiální informace o stavu příprav konference „Veřejná správa 2000“, kterou pardubická Fakulta ekonomicko-správní uspořádá 23. až 25. října letošního roku. Projevili natolik živý zájem o možnost zúčastnit se jí, že tím organizátoři nepřímou závazali, aby ji připravili vpravdě na vysoké odborné i společenské úrovni.

*PhDr. Miloš Charbuský, CSc.
Katedra veřejné správy FES*

• zkušenosti ze zahraničí • zkušenosti ze zahraničí • zkušenosti ze zahraničí •

Vítání nového roku 2000 v Itálii aneb „Jak Italové slaví Silvestr“

Probudil jsem se 31. 12. 1999 a bylo mi celkem chladno. Přece jenom má nadýchaná pravá česká peřina, na kterou jsem zvyklý, se nedá srovnávat s italským způsobem spaní, kdy jste zachumlaní pod dekou a prostěradlem a pod vámi jsou další dvě prostěradla navléknutá na matraci. Všude kolem byla tma, která budila klamný dojem časného rána. Ale po zkušenostech z předchozích dní už jsem věděl, že může být

tak 9 hodin. Italové totiž zavírají okenice na noc. Taky snad u nich neexistuje dům, který by okenice neměl. Nejspíš to bude proto, že jsou zvyklí chodit později spát než my Češi, a tak si nepřejí být rušeni ve svém vyspávání ranními slunečními paprsky. V celé budově byl klid. Pomalu jsem vstal z postele a oblékl se a poslepu jsem se postupně dohmatával mezi pěti dvoupatrovými postelami a zavazadly, která ležela v uličkách, ve snaze nikoho nezbudit ke dveřím pokoje. Na chodbě už svítilo tlumené světlo zářivky. Vyšel jsem o patro výš do koupelny a na toalety. Okenice tam nebyla zavřená, takže jsem měl konečně možnost potkat se s ránem v celé jeho kráse. Sluneční svit, čerstvý mrazivý vzduch a jasná obloha. Takhle tu bylo každý den. Obviňovali jsme Italy, že snad nemají nikdy špatné po-

Serdž z Kamerunu (žijící ve Francii),
Tomáš Tejnora,
Zdeněk Zabilanský

časí. Dostali jsme od nich odpověď, že takové počasí zde bývá v zimě velmi obvyklé, prší zde na podzim a na jaře. Byli jsme v Apeninách, v horách o něco vyšších než jsou Krkonoše, 60 kilometrů od Florencie. Chata, v níž jsme pobývali, stála ve svahu jedné asi tisícimetrové hory. Kolem byla spousta stromů jedlých kaštanů, rozjímaly se až do poloviny hory, kde je nahrazovaly borovice. Z oken byl výhled do údolí a na panorama Apenin.

Z koupelny jsem pokračoval o dvě patra níže do přízemí do jídelny. Snídaně už byla nachystaná. Někdo přece jenom musí vstávat dříve. A italská maminka, která se nám starala o jídlo, byla opravdu zlato. Ale pomáhali jsme zde každý s něčím, ať už s vařením, uklízením, zametáním či s umýváním nádobí. Každý z nás měl něco na starost. Ale díky tomu, že jsme tu byli parta více než třiceti mladých lidí ve věku do 26 let, z toho my 2 Češi, 4 Francouzi a okolo 25 Italů, zvládli jsme všechnu práci rychle a zbylo nám dost času na zábavu.

A jak jsme se sem vlastně dostali? Já a Tomáš jsme studenti Univerzity Pardubice a Magistrát města Pardubic nabídl pobyt v Itálii v době od 27. prosince 1999 do 3. ledna 2000 třem studentům Univerzity Pardubice na základě pozvání z partnerské neziskové organizace z italského partnerského města Rosignano Marittimo. Ale nakonec jsme jeli jenom my dva, protože kupodivu nebyl ze strany studentů takový zájem, přestože celý pobyt v Itálii včetně oslavy Silvestra byl zdarma a hradila se jenom cesta.

No, ale zpátky k italské snídani. Není moc velká, skládá se obvykle ze sušenek, sucharů, marmelády a nutely a kafe s mlékem. Italové snídají okolo deváté nebo desáté hodiny, hned potom, co se probudí, většinou v pyžamu. Malou snídani vynahradí bohatě oběd i večeře, oboje s minimálně třemi chody jídla. Oběd bývá zpravidla ve 14 hodin a večeře po 21 hodině. Začíná se těstovinami – špagetami, ale i jiné tvary, např. vrtule jsou oblíbené. U večeře bývá spíše polévka z těstovin. Druhý chod často sestává z masa (kuřecího, králičího nebo plátku vepřového či hovězího) a zeleninového salátu, který obsahuje hlávkový salát, nakrájenou čekanku a mrkev. Tuto přílohu Italové velmi rádi dochucují olivovým olejem a solí, popřípadě octem, který nechutná jako náš, ale podobá se spíše kyselé chuti vína. Rádi k tomu ještě zakusují bílý a velmi suchý chléb. Třetím chodem mohou být například nakrájené plátky sýra, salámu či šunky. Oběd a večeře, které trvají okolo jedné hodiny, zakončí mísy plné ovoce jako pomeranče, mandarinky, jablka a banány. Nápoji jsou neperlivá neslazená voda a polosladké červené víno. Italové jsou velmi zruční při používání příborů, zvláště u špaget, a při obírání masa od kostí a milují olivový olej a olivy.

Nepamatuji se už přesně, co jsme dělali na Silvestra po snídani. Když nebylo nic zvláštního na programu a měli jsme volný čas, tak jsme s Italy a Francouzi hráli většinou stolní tenis nebo karty. Taky

jsem se učil alespoň trochu italsky, všichni Italové a Francouzi neuměli totiž moc dobře anglicky. Tomáš už alespoň základní znalost italštiny měl. Třeba italské číslovky jsem se naučil při stolním tenisu při počítání do 21. Jednou jsem hrál i fotbal, ale na malém hřišti v kopci to přece jen není ono. Podnikli jsme také pár výletů do okolí. Poprvé jsme se snažili vyšplhat s Tomášem na vrchol hory, na které stála naše chata, ale vzdali jsme to asi v polovině, když jsme usoudili, že už bychom nestihli oběd. Podívali jsme se taky do blízkého městečka Gavinana. Pamatuji se, že po cestě byla spousta ukazatelů směrem k nádraží, a až později jsme zjistili, že to vlastně žádné nádraží není, že je to hospoda, která se tak jenom jmenuje. Italové mají také zálibu ve velkých betlémech, stavějí je v každém městě a vesnici. Silnice v horách jsou velmi úzké, proto jsou v Itálii populární malé automobily a motocykly.

Všichni společně auty jsme podnikli dva výlety. Při prvním jsme se prošli přes lanový ocelový most, který se rozpínal přes celé údolí. Při zpáteční cestě jsme navštívili město S. Marcelo Pistoise a prohlédli si italské vánoční obchody. Druhý výlet byl celodenní do lyžařského střediska Abetone 20 km výše do hor. Tam jsme si zkusili bobování, což byla skutečně zábava, ale bylo to i částečně nebezpečné, protože boby svištěly z kopce opravdu rychle a museli jste dávat pozor, abyste na svahu nikoho neporazili, stihli dole včas zabrzdit a ještě rychleji utéct, aby do vás náhodou nenarazil někdo jiný.

A byl tu oběd. Jak Italové neměli špatné počasí, tak neměli nikdy ani špatné jídlo. Vaření se u nich považuje za skutečné umění a neobvykle si vážící každé dobré kuchařky. Důležitost se také klade na přípravu stolu. Ze všech stolů se sestaví jeden veliký tak, abychom byli všichni pohromadě. Dávají se ubrusy, které se po jídle opět sundají, prostřou se talíře a příbory a donesou se konvice s vodou, láhve s vínem, sklenice a mísy s chlebem a zeleninovým salátem. Potom, co se všichni usadí ke stolu, se ještě chvíli čeká, než se ve dveřích jídelny objeví kuchařka se svými pomocnicíky a s jídelnem na pojízdňem vozíku. Jídlo podává sama kuchařka a od stolu vyskočí i italské dívky, aby jí pomohly. Překvapilo mě, s jakou radostí to dělají. Je to u nich prostě takový zvyk. Určitě si dokážete představit, jak dobře jsme se cítili, když nám donesla naši porci krásná a usměvavá italská dívka. Italové jedí pomalu a během oběda i večeře zazní spousta vtipů a je ohromná legrace. Pravidlem je, když máš na něco chuť, neboj se a dopřej si.

Oproti času mezi snídaní a obědem vím úplně přesně, co jsme dělali na Silvestra po obědě. Zdobili jsme jídelnu a chystali ji na oslavu nového roku. Byla to jedna z nejhezčích týmových prací, jakou jsem kdy zažil. Přitom začala tak prostě a nenápadně. Někdo přinesl po obědě krepový papír, fixy, pastelky, nůžky, velikánské čtvrtky všech možných barev. Každý se chopil něčeho. Jedni dělali řetězky z krepového papíru, druzí kreslili na čtvrtky obrázky s námětem vítání roku 2000. Obrazy byly opravdu vydařené, já jsem například ztvárnil láhev šampaňského s nápisem rok 2000, z které vylétá špunt s nápisem rok 1999, v okamžiku, kdy právě odbíjí půlnoc, což znázorňovaly vedle lahve zobrazené hodiny. Italové kreslili květiny, nápisy jako „dobrý rok 2000“ apod., rok 1999 ve formě odcházejícího stařečka a rok 2000 v podobě novorozeněte. Kresby se podle obrysů vystříhovaly ze čtvrtek, nebo se nechaly být tak, jak byly, a vylepovaly se na stěny po celé místnosti. Rozvěsily se řetězky a nafoukly se balonky. Když bylo dílo u konce, blížila se dvacátá hodina a všichni jsme se s pocitem dobře vykonané práce vydali do svých pokojů a do koupelen připravit se na příchod toho dlouho očekávaného roku 2000.

Večeře začala ve 22 hodin, ale netrvala jenom jednu hodinu, ale dvě, a nezakončila se mísami s ovocem, ale lahvemi s šampaňským. Tehdy se jen na chvíli zapnula italská televize, aby nám pomohla určit ten pravý okamžik konce roku 1999. A když odbila půlnoc, připili jsme si společně a každý s každým jsme si dali polibky na obě tváře a popřáli jsme si „auguri“, což je způsob, kterým si Italové přejí šťastný nový rok. Z okna byly vidět v údolí záblesky světla

z ohňostrojů. Pustila se hudba a tancovali jsme, ale brzy následovala hra, kterou pro nás připravilo italské děvče Katuscia. Rozdělili jsme se do skupinek. Každá dostala křížovku, jejíž řešením bylo jméno známé osoby nebo pohádkové postavy. A za tu se měl převléknout jeden člen skupinky a podle toho, kolik měl na sobě věcí, které připomínaly danou postavu, byla skupinka odměněna body. A kdo jich získal nejvíce, vyhrál. Ještě teď se v duchu usmívám, když si představím, jak jsem vypadal přestrojený za Minnie, manželku Mickey Mouse. Potom jsme i my naučili Italy hru, která se jmenuje vláček a reprezentuje i to, že s Tomášem studujeme dopravní fakultu. Princip je jednoduchý. Nejprve pět lidí utvoří vláček tak, že se postaví za sebe a chytanou se za boky, jako když se dělá had na diskotéce, a střídá se za sebou vždy chlapec a dívka. Každý jedinec představuje vagón, jenom ten první je parní lokomotiva. Ostatní lidé jsou prozatím za dveřmi. Potom se vláček rozjede za hlasitého syčení a během cesty překonává různé nástrahy – skáče se přes výhybky, zdraví se hlasitým „ahóój“ pomyslní lidé na pravé straně vlaku a na levé straně vlaku, jede se rychle, pomalu, dělá se prostě všechno možné, aby byla co největší leg-race. No a když vlak přijede do stanice a zastaví, musí se doplnit voda, a to tak, že lokomotiva políbí první vagón a první vagón zase druhý, a takhle to jde dál až k poslednímu vagónu, jenže ten nedostane pusy, ale facku. A potom se pozve zpoza dveří další človíček, který se připojí na konec vlaku, vlak se znovu rozjede a na konci cesty čeká dotyčného to samé, aniž by něco tušil. Samozřejmě, že se to Italům moc líbilo. Hru jsme ale přece jenom museli přizpůsobit malinko jejich kultuře a samozřejmě i jazyku. V Itálii je totiž neslušné líbat se na ústa na veřejnosti, proto jsme se líbali na tváře. Pouze jednou mi o hlavu vyšší dívčina dala „pusu na pusy“, když se při sklánění podvědomě netrefila tam, kam by měla, z čehož se ostatní Italové samozřejmě popadali smíchy za břicha. Pak jsme si navlékli na hlavy papírové čepice, házeli jsme konfety a až do šesti hodin jsme tancovali (někteří z nás) a také pili různé

alkoholické nápoje. Italové přinesli vždy po jedné hodině jiný nápoj, který se pil. Po šampaňském o půlnoci následovala asi v jednu hodinu tequila, ve dvě hodiny se dopřelo šampaňské, ve tři se přineslo kafe a ve čtyři hodiny vše zakončila irská krémová whisky.

Tak to byla naše oslava Silvestra. Na Nový rok jsme dospávali a vzpomínám si na odpolední poker. Večer jsme se při večeři a po večeři loučili, protože další den už jsme brzy ráno odjížděli. Loučení je na cestování nejhorší, ale zase vás hřeje u srdíčka, že jste objevili něco nového a našli jste si nové přátele. My jsme sice neviděli žádné slavné památky Itálie, ale poznali jsme, jak tam lidé žijí a jak spolu tráví čas a slaví Silvestra.

Pokud se Vám naskytne někdy podobná příležitost, zkuste ji využít, určitě to stojí za to.

Zdeněk Zabilanský
student IV. ročníku Dopravní fakulty Jana Pernera
obor Dopravní management, marketing a logistika

společná fotografie z oslavy nového roku 2000
foto: autor článku

• kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura •

HUMOR V ČESKÉ GRAFICE A EXLIBRIS XX. STOLETÍ

První výstavou „magického“ roku 2000 v Galerii Univerzity Pardubice je výstava s názvem Humor v české grafice 20. století.

Máme možnost se na ní setkat zatím s největším počtem profesionálních výtvarníků, kteří v naší galerii společně vystavovali. 26 autorů představuje svou práci na 159 grafických listech velkého i malého formátu. Jsou mezi nimi zvučná jména, která známe z výstav i z denního tisku. Řada z nich už dlouhá léta reprezentuje českou grafiku doma i v zahraničí. Jména jako Adolf Born, Oldřich Kulháněk, Stanislav Holý, Jiří Šalamoun, Zdeněk Mézl, Jiří Slíva jistě není potřeba těm, kdo se zajímají o výtvarné umění, zvláště představovat.

Co však všechny autory spojuje, je humor, někdy sice trochu kousavý a jízlivý, ale většinou vlídný a chápající naši každodenní existenci. Co se grafických technik týče, převažuje litografie následovaná dřevorytem a leptem.

Když jsme výstavu připravovali, zamýšleli jsme ji pojmout ve větší šíři tak, aby mapovala celé 20. století. Musíme sebekriticky připustit, že se nám to nepodařilo. Pokusím se vysvětlit proč.

V první polovině našeho století je humor spojen spíše s kresbou do novin a časopisů, případně s knižní ilustrací. Kresba a karikatura určená do novin reagovala bezprostředně na podněty dne a s tímto dnem její „kariéra“ končila.

Život novin je krátký. Není nic tak beznadějně zastaralého jako včerejší noviny. A kresby z dávných let? Budí v nás úsměv spíše shovívavý. Často takové kresby bez podrobného vysvětlujícího komentáře nelze ani dobře pochopit. Pokud se tyto kresby vůbec dochovaly, jsou většinou v pevných rukou – ve sbírkách státních galerií, a ty, jak známo, své sbírkové předměty mimo síť svých zařízení jen nerady půjčují. Přesněji řečeno: nepůjčují vůbec. Museli jsme tedy sáhnout ke grafice volné i užité, jakou je knižní značka – exlibris.

z vernisáže výstavy 26. ledna 2000 - hrál JAZZEVEC a humor odstartoval Mgr. Netušil
foto: V. Wágnerová

Ani tady jsme se starším obdobím mnoho neuspěli z toho prostého důvodu, že grafika, která odjakživa bojovala o uznání z nevýhodných pozic nerovnoprávné sestry „velkého umění“, netoužila sama sebe znevažovat nadbytečným užíváním žertovných námětů. Není tedy v první polovině 20. století valem z čeho vybírat ...

Kdy se humor začal usazovat i na ploše grafických listů? Ve větších míře asi od 60. let 20. století. V těch letech se humoristická kresba a karikatura oprostila od realistického pojetí a začínaly se šířejí uplatňovat symbolické zkratky. Grafici, kreslíři a ilustrátoři pracovali s krajním zjednodušením, vedoucím až ke znaku. Můžeme tu vysledovat dobové okouzlení současnými světovými kreslíři, z nichž snad nejznámějším byl Saul Steinberg, geniální kreslíř jemné, živé čáry, črtané často jakoby jedním tahem. Mistr zkratky. Vznikl v té době dokonce pojem „steinbergovská hlava“. Tuto znakovou zkratku jsme mohli, byť po česku „přehodnocenou“, vidat v raných pracích Adolfa Zábranského, Karla Nepraše, Jiřího Jiráka a dalších.

V šedesátých letech se do knižní grafiky začala vracet i fotomontáž, užívaná už hojně před válkou v letech dvacátých a třicátých. Vracela se také koláž. Asi nejvýznamnějším uživatelem techniky koláže se stal Jiří Kolář, který z ní dokázal vytěžit maximum. Neměli bychom ale zapomenout na to, že v oblasti humoru to byl především Bohumil Štěpán, kdo koláž čistě a bezchybně užíval.

V šedesátých letech nacházeli mladí karikaturisté možnost soustavně publikovat své práce v novinách a časopisech jako byla Mladá fronta, Mladý svět, brněnský Host do domu, Plamen, Výtvarná práce. Zde jsme se také začali setkávat se jmény, která jsou zastoupena i na naší výstavě: s Adolfem Bornem, Zdeňkem Mézlem, Jiřím Šalamounem.

Karikatura, zejména karikatura politická, je útok. Často nevybíravý a nenávidný, někdy nejspíše. I toho jsme v letech minulých byli svědky a s úlevou na tuto polohu humoru zapomínáme.

Existuje našťastí i laskavější podoba výtvarného humoru. Jsou to grafické listy s lyrickou a poeticky jemnou metaforickou řečí. Jsou to listy, kterým jsme na výstavě dali přednost, listy, které se vzácně, ale přece jen objevují. Chceme věřit,

že listy a lístky vlídného humoru shromážděné na této výstavě dají alespoň na čas zapomenout na splín z dneška, který naše mediální scéna neustále jen přizívuje.

Snad i Vám pomůže tzv. „grafikoterapie“, jak před časem nazval léčení špatné nálady pomocí prohlížení grafických listů spoluautor této výstavy Zdeněk Řehák.

Vždyť jedním z přístupů, kterými lze reagovat na neduhy světa může být i to, že nebudeme všechno brát až příliš vážně. Ani sami sebe.

Výstava v Galerii Univerzity Pardubice trvá do 18. března 2000.

Mgr. Lubomír Netušil
umělecký garant Galerie Univerzity Pardubice
odborný asistent Katedry výtvarné výchovy
Pedagogické fakulty VŠP v Hradci Králové
vede ateliér grafiky a užité grafiky

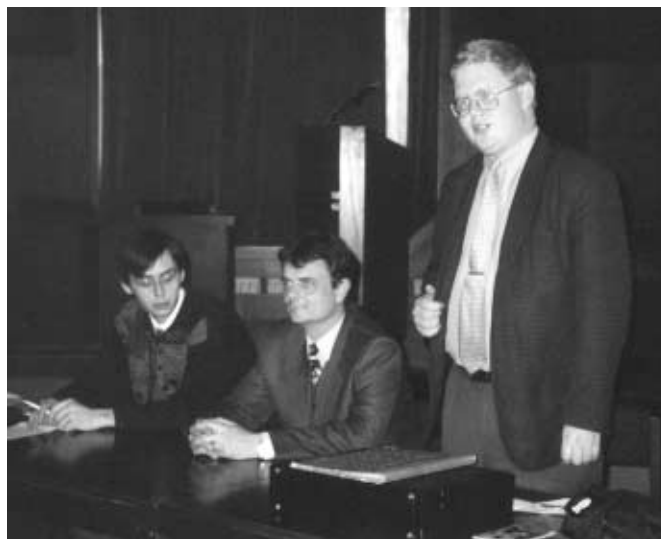
• studenti • studenti • studenti • studenti • studenti • studenti • studenti • studenti • studenti •

Studentská komora Rady vysokých škol zasedala v Pardubicích

Ke své závěrečné schůzi v uplynulém stálém zasedání se dne 15. prosince 1999 sešla na Univerzitě Pardubice Studentská komora Rady vysokých škol.

Studentská komora Rady vysokých škol ČR je nejvyšším zastupitelským orgánem vysokoškolských studentů v ČR a každá česká vysoká škola je v ní reprezentována dvěma zástupci. V průběhu let 1997 – 1999 se sešla celkem na 30 schůzích, které se konaly na řadě vysokých škol a univerzit.

Schůze v Pardubicích se za vedení univerzity zúčastnil prorektor a nově zvolený kandidát na funkci rektora doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. Ve svém úvodním vystoupení ocenil význam celostátní reprezentace a přivítal, že tentokrát Univerzita Pardubice má za čest hostit její zasedání. Po něm přednesl svůj bilanční projev předseda komory Jan Morávek z Vysoké školy pedagogické v Hrad-

předseda Studentské komory RVŠ Jan Morávek při úvodním slovu
30. závěrečného zasedání SK RVŠ na univerzitě v Pardubicích
foto: V. Wágnerová

30. zasedání SK RVŠ se konalo v kongresovém sálu rektorátu UPa
15. 12. 1999 od 14 hodin
foto: V. Wágnerová

ci Králové. Studentská komora se v uplynulém období věnovala především problematice projednávání a později implementace nového zákona o vysokých školách, značný důraz byl kladen na oblast kolejí a menz, studentské vědecké a tvůrčí činnosti, postavení studentů doktorského studia. Řešeny byly dále specifické otázky týkající se pedagogických fakult, lékařských fakult a rezortních vysokých škol. Pozornost byla soustředěna i na výuku cizích jazyků a tělesné výchovy na vysokých školách. Celostátní studentská reprezentace dále navázala přínosné zahraniční styky především se slovenskou studentskou reprezentací a usiluje o integraci do evropských studentských struktur. Jan Morávek ve svém vystoupení ocenil mimo-

odpolední neformální částí zasedání SK RVŠ v salonku menzy se zúčastnil i rektor UPa prof. Pytela (vlevo v bílém), který je zároveň místopředsedou RVŠ
foto: autor článku

řádou aktivitu všech členů představenstva a řady dalších delegátů, náhradníků i členů komisí a pracovních skupin. Zdůraznil význam týmové práce, kterou vyzdvihl jako jeden z největších kladů v činnosti komory. Přítomní byli rovněž seznámeni s některými strukturálními změnami plánovanými pro nadcházející stálé zasedání v letech 2000 - 2002. Na závěr poděkoval Univerzitě Pardubice a jejímu vedení za pozvání.

Po skončení oficiální části pozval rektor Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc. všechny přítomné k neformálnímu přátelskému posezení v salonku menzy.

Bc. Jiří Krátký, student IV. ročníku Fakulty ekonomicko-správní delegát v SK RVŠ za UPa

KONTAKT '99

Dne 23. listopadu 1999 se na půdě Univerzity Pardubice uskutečnil KONTAKT '99 - setkání zástupců firem a studentů 4. - 5. ročníků FES, DFJP a FChT - každoročně pořádané studentskou organizací AIESEC. Celá akce byla slavnostně zahájena v 9:00 hod., úvodní slova pronesl pan prorektor pro vzdělávání a vědu UPa doc. Ing. Jaroslav Janda, CSc. Projektu se účastnilo 11 firem a okolo 130 studentů.

V dopoledních hodinách probíhaly v kongresovém sále v budově rektorátu zhruba osmiminutové prezentace jednotlivých firem, během kterých měli studenti šanci dozvědět se základní informace o jednotlivých firmách a jaké možnosti spolupráce a uplatnění jim nabízejí.

Příležitostí pro studenty promluvit si osobně se zástupci firem a získat více konkrétních informací, popřípadě si už přímo zažádat o pracovní místo, byly osobní pohovory, které přímo navazovaly na prezentace. Každá firma dostala pro tento účel k dispozici svou vlastní učebnu v budově DFJP.

A které firmy přijaly vlastně naše pozvání? ALIACHEM - odštěpný závod SYNTHESIA, Andersen Consulting, Assidomän Sepap,

České dráhy, Dental, ESA Transporte, HMZ, Karosa, Lovochemie, Procter & Gamble a Severochema.

Za zmínku také stojí doprovodný program. Od 13 hodin se konala za velkého zájmu studentů přednáška na téma Jak uspět u přijímacích pohovorů, kterou pro studenty připravil pan Luboš Jírovský z firmy Assidomän Sepap. Druhá hodina odpolední byla vyhrazena pro besedu s řeckými a německými studenty o studiu nejen v zahraničí a v 15 hodin následovala beseda o výměnných programech AIESEC aneb jak se dostat na praxi do zahraniční firmy. Obě besedy se vydařily, zahraniční studenti si získali nové přátele a všichni přítomní spoustu zajímavých podnětů a informací.

Tak takový byl Kontakt '99. Teď nás čeká zkouškové období a na příští semestr pro Vás chystáme řadu dalších zajímavých besed o cizích zemích, kulturách a cestování, poznávací zájezd do Polska a celorepublikový trh pracovních příležitostí pro studenty vysokých škol Career Days. Na všechny tyto akce Vás srdečně zveme.

Zdeněk Zabilanský
prezident AIESEC Pardubice

• sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport •

KALENDÁŘ SPORTOVNÍCH A TĚLOVÝCHOVNÝCH AKCÍ NA LETNÍ SEMESTR 1999 - 2000

Březen	- Aerobik - náborová akce - Přebor univerzity ve florbalu - finále - Přebor univerzity v halové kopané - závěr - Basketbal - turnaj - memoriál Ing. Skřivánka - 18. 3. - sobota - hala 1+2 - Volejbal - okresní přebor - Stolní tenis - halová oblastní soutěž - Nohejbal - okresní přebor - Badminton dvouhry - turnaj dvojic - Přebor VŠ - Standarta rektora UPa - Lyžování - basketbal - Lyžování - oblastní soutěž - Víkendové zájezdy na hory - akademické mistrovství ČR	- Víkendové vodácké zájezdy - Plavání - akademické mistrovství ČR
Duben	- Aerobik speciál - náborová akce - Přebor univerzity - basketbal - Badminton - malá kopaná - Badminton dvouhry - náborový turnaj - Přebor VŠ - Standarta rektora UPa - volejbal	Květen - Orientační běh - akademické mistrovství ČR - Aerobik - náborové cvičení - Přebor univerzity - basketbal - malá kopaná - tenis - plavání - okresní přebor A + B družstva - Volejbal - akademické mistrovství ČR - Víkendové vodácké zájezdy - Turistické zájezdy - Tenis - krajská soutěž
	Červen - Tenis - krajská soutěž - Volejbal - okresní přebor - Atletika - akademické mistrovství ČR - Vodní slalom a sjezd - akademické mistrovství ČR - Víkendové vodácké zájezdy	
	Červenec - Letní výběrové kurzy - Tenis - krajská soutěž	

• životní jubilea • životní jubilea • životní jubilea • životní jubilea • životní jubilea •

Životní jubilea

V měsíci březnu 2000 slaví:

Padesátiny:

doc. Ing. Vlastimil Melichar, CSc. - 22. 3.
Katedra dopravního managementu, marketingu
a logistiky DFJP

Jarmila Charbuská - 25. 3.
Správa kolejí a menzy

Pětapadesátiny:

Marie Horníková - 19. 3.
Správa kolejí a menzy

RSDr. Jan Kunhart, CSc. - 21. 3.
Katedra dopravní infrastruktury DFJP

Šedesátiny:

doc. Ing. Karel Handlíř, CSc. - 31. 3.
Katedra obecné a anorganické chemie FChT

Pětašedesátiny:

prof. Ing. Jaroslav Čáp, DrSc. - 6. 3.
Katedra dopravních prostředků DFJP

Helena Burešová - 14. 3.
Správa kolejí a menzy

Ing. Vladimír Mach, CSc. - 15. 3.
Katedra provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky
v dopravě DFJP

V měsíci dubnu 2000 slaví:

Padesátiny:

Míluška Janáková - 1. 4.
Odbor výstavby a údržby rektorátu

Pětapadesátiny:

Ivan Vavřina - 18. 4.
Katedra řízení procesů a výpočetní techniky FChT
doc. MVDr. Jaroslava Mazurová, CSc. - 21. 4.
Katedra biologických a biochemických věd FChT

Šedesátiny:

doc. RNDr. Václav Černý, CSc. - 2. 4.
Katedra obecné a anorganické chemie FChT

Jiří Dvořák - 6. 4.
Správa kolejí a menzy

František Remeš - 9. 4.
Středisko dopravy rektorátu

Jaroslava Ehrenbergerová - 21. 4.
Správa kolejí a menzy

Sedmdesátiny

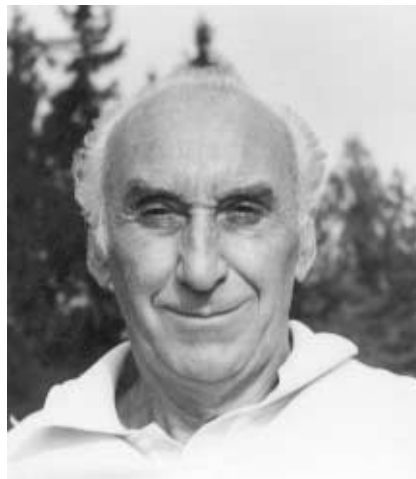
Ing. Karel Hlava, CSc. - 28. 4.
Katedra elektrotechniky, elektroniky a zabezpečovací
techniky DFJP

*Osem bychom rádi popřáli do dalších let hodně zdraví, síl a čerstvé energie, jakož
i optimizmus k dosažení úspěchů pracovních i osobním životě.*

K významnému životnímu jubileu doc. Zdeňka Krtičky

emeritního učitele katedry tělesné výchovy
na někdejší Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích

Téměř současně se vznikem samostatné vysoké školy v Pardubicích nastoupil na nově zřízenou katedru tělesné výchovy VŠCHT jako asistent pan Zdeněk Krtička, absolvent tělovýchovy Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Zdeněk Krtička se narodil 23. února 1920 ve Švermově, okres Kladno

a vysokou školu absolvoval v roce 1948.

15. října 1952 byl jmenován rektorem školy doc. Dr. Jiřím Klikorkou vedoucím tělovýchovné katedry, kde spolu s dalšími dvěma učiteli a jednou učitelkou (pány Chaloupkou, Martínkem a sl. Staňkovou) rozvíjeli výuku a výchovu v oblasti tělovýchovy na vysoké škole v Pardubicích. Pořádaly se tělovýchovné kurzy, letní výcvikové a zimní výcvikové kurzy v přírodě a na horách. Tito učitelé položili základy i dobrovolné tělesné výchovy, organizované pod názvem tělovýchovné jednoty Slavia VŠCHT Pardubice, již byl Zdeněk Krtička také dlouholetým místopředsedou.

Zdeněk Krtička později využil svých zkušeností z nápravného tělocviku k tomu, aby předložil k projednání vědecké radě VŠCHT (a po souhlasu i nadřízených orgánů) svoji habilitační práci právě v oblasti nápravného tělocviku. Ta byla přijata, obhájena a na jejím podkladě Zdeněk Krtička jmenován v roce 1964 docentem pro obor Teorie a metodika tělesné výchovy.

Funkci vedoucího katedry zastával úspěšně až do září roku 1986, aby v prosinci 1986 mohl odejít do výslužby. Ale ani poté si v důchodu „nedal pokoj“ a vypořádával na různých školách jak s tělesnou přípravou, tak i v jiných oborech svého vzdělání.

Docent Zdeněk Krtička, když jej dnes na ulici potkáte, jde stále svým vyrovnaným, napřímeným krokem, usměvavý a ochotný s vámi kdykoliv a kdekoliv o své lásce ke sportu diskutovat.

Docent Krtička oslavil 23. února v plné svěžesti a zdraví 80 let.

My, co ho známe, i stovky a tisíce studentů - absolventů školy vzpomínáme na něho s láskou a obdivem a přejeme mu ještě mnoho dalších let do jeho klidného a smysluplného života. Stále pevně zdraví, optimizmus a spokojenost v osobním životě přejí

*doc. RNDr. Josef Jeník CSc. za pamětníky,
vedení univerzity,
pracovníci dnešní Katedry tělovýchovy a sportu
Univerzity Pardubice,
členové Univerzitního sportovního klubu
a všichni ostatní příznivci sportu*

IN MEMORIAM prof. Ing. Ladislava Kudláčka, CSc.

S hlubokým zármutkem přijala celá akademická obec Univerzity Pardubice zprávu o **úmrtí bývalého dlouholetého spolupracovníka, vědce a pedagoga a především významného představitele vysoké školy v Pardubicích**

- prof. Ing. Ladislava Kudláčka, CSc.

Zemřel 20. prosince 1999 po dlouhé nemoci ve věku 67 let a nejbližší rodina se s ním rozloučila 27. prosince 1999.

Profesor Kudláček byl nejen jedním z prvních absolventů Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích, ale celá dlouhá léta na ní působil rovněž jako pedagog a vědec a v novodobé historii vysokého školství v Pardubicích po roce 1990 stál šest let (1991-1997) v čele této vysokoškolské instituce, nejdříve jako rektor VŠCHT, v roce 1994 již jako rektor její nástupkyně - Univerzity Pardubice.

Ztráta jedinečné lidské osobnosti je vždy těžká, ztráta vynikajícího vědce a pedagoga, který se podílel na utváření budoucích generací odborníků v oblasti chemie textilu a vláken, nenahraditelná. Nesmazatelně se jeho rukopis vryl do utváření vysokého školství v Pardubicích, jež je dnes reprezentováno Univerzitou Pardubice. Čest jeho památce a klid v duši při vzpomínce na tuto vzácnou osobnost.

Pracovníci Ústavu polymerních materiálů Fakulty chemicko-technologické vzpomínají ...

Profesor Ladislav Kudláček absolvoval Vysokou školu chemicko-technologickou v Pardubicích v oboru „Technologie chemických vláken“ v roce 1954. Po absolvování zůstal pracovat ve škole a od počátku se účastnil utváření pracoviště, které se věnovalo výzkumu a pedagogické činnosti v oblasti chemických vláken. Jeho vědecká činnost se soustředila hlavně do problematiky studia struktury chemických vláken pomocí elektronové mikroskopie. V tomto směru dosáhl vynikajících výsledků a jako špičkový pracovník byl znám nejen u nás, ale i v zahraničí. Jeho práce, publikované v tomto oboru, jsou stále citovány. Dlouhodobě se věnoval výzkumu viskózních vláken, hlavně náhradou ekologicky nevhodného xantogenátového způsobu jinou přijatelnou technologií.

Jako vysokoškolský učitel vychoval řadu odborníků, se kterými se můžeme setkat na významných místech všech oblastí průmyslu. Při zachování vysoké odborné úrovně byl znám svým neformálním, přátelským přístupem k posluchačům i mladším spolupracovníkům, kterým rád předával své zkušenosti.

Životní osudy profesora Kudláčka byly ovlivněny událostmi, ke kterým v společnosti došlo po roce 1968, kdy mu bylo bráněno v dalším zvyšování vysokoškolské kvalifikace. Habilitoval se později, až v roce 1990, opět v oboru

Chemická technologie textilu a vláken. Na základě své pedagogické praxe a vědecko-výzkumné práce byl o rok později, t. j. v roce 1991, jmenován profesorem.

Vzhledem ke svým odborným, vysokým morálním a charakterovým vlastnostem byl prof. Kudláček zvolen v roce 1991 Akademickým senátem VŠCHT v Pardubicích prvním rektorem podle nového vysokoškolského zákona č. 172/1990 Sb. Byl šestou osobností, jež stanula v čele Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích v její čtyřicetileté historii. Úspěšně dokončil tříleté volební období a po opětovné kandidatuře v roce 1994 byl zvolen znovu pro další období. Pro Vysokou školu chemicko-technologickou v Pardubicích to bylo období velmi významné, neboť se v roce 1994 pod jeho vedením přeměnila z jednofakultní vysoké školy na vysokou školu univerzitního typu mající tři fakulty a nesoucí název Univerzita Pardubice. Stal se tak historicky prvním rektorem Univerzity Pardubice.

V roce 1998 odešel do důchodu. Záhy poté těžce onemocněl, takže nebylo možné, aby se ke své původní práci vrátil alespoň jako externí spolupracovník a zúročil pak dále své odborné a pedagogické znalosti a zkušenosti.

Všichni spolupracovníci a všichni, kteří profesora Kudláčka znali, budou na něho vzpomínat jako na charakterního člověka a dobrého přítele.

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

50 let
VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ
V PARDUBICÍCH

Fakulta chemicko-technologická slaví padesát let výuky chemie ve městě Pardubicích

Dne 27. června 2000 uplyne padesát let od rozhodnutí tehdejší československé vlády, jímž byla zřízena „Vysoká škola chemická v Pardubicích“ jako fakulta Českého vysokého učení technického. Samostatnost jako Vysoká škola chemická získala v roce 1951, o dva roky později byla přejmenována na Vysokou školu chemicko-technologickou. Vznik vysoké školy byl vyvolán potřebou výchovy většího počtu dobře připravených inženýrů chemie, schopných řešit technické a technologické problémy průmyslové praxe a výzkumu v úzkém sepětí s aktuálním stavem chemických a technických věd. Vysoká škola byla umístěna do Pardubic, centra chemického průmyslu a sídla několika významných chemických ústavů. Po roce 1989 došlo k rozšíření zaměření Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích o nové obory. V roce 1991 byla založena Fakulta územní správy, přejmenovaná posléze na Fakultu ekonomicko-správních. V roce 1992 došlo k založení Ústavu cizích jazyků, později přejmenovaného na Ústav jazyků a humanitních studií. V roce 1993 pak vznikla Dopravní fakulta Jana Pernera. Chemicko-technologická část VŠCHT se stala Fakultou chemicko-technologickou, která svým působením prakticky beze zbytku navázala na vzdělávací a vědeckovýzkumnou činnost původní VŠCHT. Transformace vysoké školy byla po formální stránce završena rozhodnutím Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 16. února 1994 o změně názvu na Univerzitu Pardubice. Od 31. března 1994, kdy nový název vešel v platnost, se otevřela nová kapitola v historii vysokého školství v Pardubicích. Město Pardubice se stalo městem univerzitním.

Součástí **Fakulty chemicko-technologické** je dnes 16 ústavů a kateder. Do jejího organizačního svazku náleží dále Univerzitní ekologické centrum, Společná laboratoř chemie pevných látek Akademie věd ČR a Univerzity Pardubice, Společná laboratoř spektroskopie nukleární magnetické rezonance VÚOS, a.s. Pardubice Rybitví a Univerzity Pardubice, Společná laboratoř analýzy a hodnocení polymerů SYNPO, a.s. Pardubice a Fakulty chemicko-technologické a Společné pracoviště aplikované medicíny Nemocnice Pardubice a Fakulty chemicko-technologické. Na jednotlivých ústavech a katedrách je zřízeno 20 servisních pracovišť, poskytujících služby zákazníkům z univerzity i mimo ní. Činnost fakulty dnes zajišťuje 222 pracovníků. Z celkového počtu 128 přepočítaných učitelů je 15 profesorů, 37 docentů, 58 odborných asistentů a 18 asistentů. Pedagogičtí pracovníci fakulty jsou i uznávanými vědeckými a technickými pracovníky, o čemž svědčí skutečnost, že 16 pedagogů je nositeli vědecké hodnosti doktora věd a 91 pedagogů nositeli vědecké hodnosti kandidát věd nebo vědecko-akademického titulu doktor. VŠCHT a později Fakulta chemicko-technologická od svého založení vychovala 7209 inženýrů, 47 magistrů, 46 bakalářů, 9 doktorů věd, 431 kandidátů věd a 61 doktorů.

Základními aktivitami fakulty jsou činnost vzdělávací a vědeckovýzkumná. Vzdělávací činnost je založena především na poznacích soudobé světové vědy a na výsledcích vlastního vědeckého bádání. V roce 1994 byla úroveň vědecké a vzdělávací práce fakulty podrobena velmi zevrubnému a náročnému hodnocení Akreditační ko-

roh budovy Vysoké školy chemicko-technologické v 60. letech

roh budovy
Fakulty
chemicko-technologické
v roce 1998

misí vlády ČR. Na základě pozitivního hodnocení dosáhla fakulta všech pěti stupňů akreditace, tj. bylo jí ponecháno právo výuky v bakalářském studiu, právo výuky v magisterském studiu, právo výuky v doktorském studiu (vždy ve všech studijních oborech), právo realizovat habilitační řízení a právo realizovat řízení pro jmenování profesorem. Další akreditační řízení se uskutečnilo před mezinárodní komisí FEANI. Bylo konstatováno, že Fakulta chemicko-technologická odpovídá svou úrovní evropskému standardu a její absolventi - inženýři proto mohou po dvou letech praxe v oboru získat titul Eur-Ing., který je platný v zemích Evropské unie.

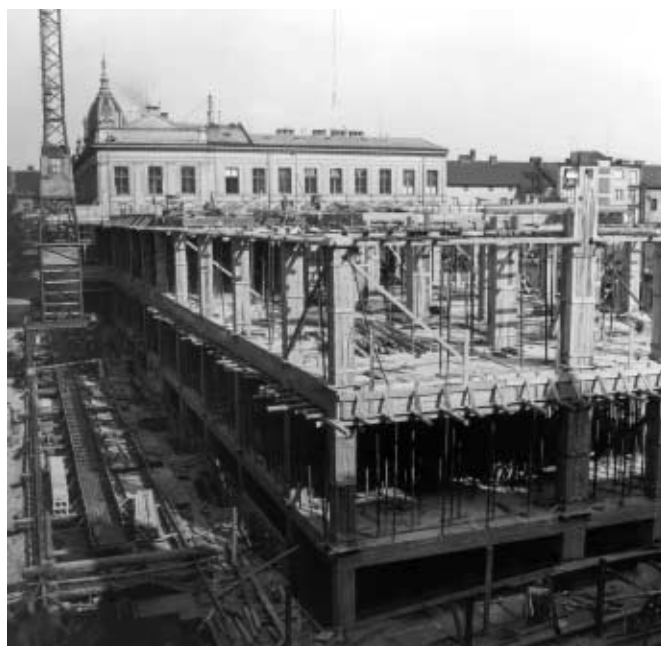
Vědecká a vědeckovýzkumná činnost fakulty je zaměřena jak na základní výzkum, tak na výzkum technologický. V uplynulých letech se profilovala vědecká zaměření jednotlivých kateder natolik, že je dnes možno hovořit o vzniku a existenci vědeckých škol soustředěných kolem pedagogů, kteří se v domácím i zahraničním vědeckém světě těší pověsti uznávaných vědeckých osobností. Existence těchto vědeckých škol a vědeckých osobností vyvolává ze strany studentů stále se zvyšující zájem o studium v doktorských studijních programech.

Výsledkem vědecké a vědeckovýzkumné činnosti fakulty jsou jednak publikace výsledků v tuzemské i zahraniční literatuře, jakož i jejich prezentace na mezinárodních a domácích vědeckých kongresech, konferencích a sympoziích, jednak velké množství realizovaných projektů v rámci spolupráce s průmyslem. Pracovníci fakulty publikují každoročně kolem 120 statí v předních mezinárodních vědeckých časopisech. O rozsahu vědecké práce i spolupráce s průmyslem, které není možno do podrobností pro její značný roz-

sah rozvádět, svědčí finanční objemy získaných grantových prostředků tuzemských i zahraničních i finanční objemy uzavřených hospodářských smluv, které v posledních letech přesahují každoročně 15 milionů Kč.

Na Fakultě chemicko-technologické se uskutečňuje pětileté magisterské studium ve studijních programech „Chemie a technická chemie“ a „Chemie a technologie potravin“. Jeho absolventi získávají titul inženýr. Absolventi dalšího magisterského studijního programu „Speciální chemicko-biologické obory“ získají absolvováním pětiletého studijního oboru „Analýza biologických materiálů“ titul magistr. Absolventi tříletého bakalářského oboru „Klinická biologie a chemie“ získávají titul bakalář.

V prvních dvou ročnících magisterského studia „Chemie a technická chemie“ jsou přednášeny základní předměty jako matematika, fyzika, výpočetní technika, toxikologie, ekologie, obecná, anorganická, organická, analytická a fyzikální chemie. Výuku těchto předmětů doprovázejí - včetně výuky cizího jazyka - seminární, resp. laboratorní cvičení. Ve třetím ročníku se přednáší (s návaznými cvičeními) fyzikální chemie, anorganická a organická technologie, chemické inženýrství, automatizace chemických výroby a podniková ekonomika a management. Studijní program je doplněn širokou nabídkou doporučených (volitelných) předmětů. Ve čtvrtém a pátém ročníku magisterského studia lze studovat celkem 16 stu-

stavba nové budovy VŠCHT

hlavní vchod budovy Fakulty chemicko-technologické dnes

promoce
v 50. letech

promoce v roce 1999

dijních oborů: jsou to Anorganická a bioanorganická chemie, Anorganická technologie, Chemická technologie papíru a celulózy, Chemické inženýrství, Materiálové inženýrství, Ochrana životního prostředí, Organická chemie, Ekonomika a management chemického a potravinářského průmyslu, Polygrafie, Řízení technologických procesů, Technická fyzikální a analytická chemie, Technologie organických specialit, Technologie výroby a zpracování polymerů, Teorie a technologie výbušin, Vlákna a textilní chemie a Inženýrství životního prostředí.

Zavedením magisterského studijního oboru „Hodnocení a analýza potravin“ reagovala fakulta na zvýšený zájem o absolventy specializované právě na tuto oblast. Zájem potravinářského sektoru o absolventy tohoto zaměření je důsledkem změn probíhajících v současném období a nezbytnosti certifikace dovážených i vyvážených potravinářských surovin, meziproductů a výrobků a přechodu na normy ISO.

Třileté bakalářské studium studijního oboru „Klinická biologie a chemie“ poskytuje jeho absolventům ucelené vzdělání a potřebnou kvalifikaci pro práci především v mikrobiologických a biochemických laboratořích nemocnic, veterinárních ústavů, hygienicko-epidemiologických pracovišť a dalších podobných institucí. Studenti tohoto bakalářského studia mohou pokračovat v magisterském stupni vysokoškolského studia ve studijním oboru „Analýza biologických materiálů“.

Některé studijní obory v rámci inženýrského studia „Chemie a technická chemie“, jakož i zmíněný obor studia bakalářského mají unikátní charakter, neboť vychovávají odborníky v oborech, jež nejsou na jiných vysokých školách v ČR zastoupeny. Z chemických oborů se jedná zejména o výchovu specialistů v oblasti výbušin, vláken a textilní chemie, reaktoplastů a nátěrových hmot, barvářských produktů a meziproductů, technologie papíru a celulózy, polygrafie a chemie pevných látek. Na fakultě se úspěšně rozvinulo doktorské studium, o něž stále stoupá zájem. V jeho rámci je možno studovat a vypracovat doktorskou disertační práci celkem ve 12 studijních oborech.

Vnější aktivity fakulty, založené především na kontaktech kateder a jejich pracovníků s ústavy Akademie věd ČR, s pracovišti fakult jiných vysokých škol, dalšími institucemi a podnikovou sférou nejen v tuzemsku, ale i v zahraničí, se v posledním období dále úspěšně rozvíjejí. Pracovníci fakulty jsou členy v řadě vědeckých rad jiných fakult a vysokých škol, v různých komisích pro státní zkoušky, komisích pro obhajoby doktorských disertačních prací, a to i na zahraničních univerzitách, členy v řadě významných zahraničních odborných společností i v edičních radách tuzemských a i zahraničních vědeckých a odborných časopisů. Důležitá jsou i jednání vedení fakulty s představiteli předních chemických podniků, zaměřená na možnosti přímé spolupráce, na hledání cest, jak zvýšit zájem o studium technické chemie a na možnosti vypisování stipendií.

Za velmi významné události posledních několika let jak vysoké školy, tak fakulty lze považovat udělení prvních čestných doktorátů právě vynikajícím odborníkům působícím v oblasti chemie. V roce 1994 byl udělen první titul „doctor honoris causa“ za mimořádný přínos pro rozvoj oborů chemie, vědy a vědeckého poznání a významný podíl na rozvoji vědecké spolupráce s pracovišti Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice prof. Ing. Rudolfu Zahradníkovi, DrSc., průkopníku české kvantové chemie, předsedovi Akademie věd ČR, zakladateli Učené společnosti ČR a dlouholetému spolupracovníkovi fakulty, v roce 1996 prof. RNDr. Josefu Michlovi (USA), jednomu z nedávných kandidátů na Nobelovu cenu za chemii, významnému světovému vědci v oblasti teoretické organické chemie, a v roce 1998 prof. Dr. G. A. Guiochonovi (USA), přednímu světovému odborníku v oblasti analytické chemie a chromatografie. Tyto udělení pocty, prvé v celé padesátileté historii fakulty, nepochybně přispěly k vážnosti fakulty, a to nejen mezi odbornou veřejností.

Věřím, že chemie, biologie, chemická technologie i procesy chemických výrob jsou obory perspektivními i pro příští tisíciletí. Pouze práce vědců a technické inteligence může napravit škody, způsobené v minulosti překotným rozvojem civilizace, necitlivým a bezohledným přístupem k životnímu prostředí. Jsou to právě chemici – technologové a biologové, kteří mohou a musejí vyvíjet a realizovat nové, z ekologického hlediska přijatelné technologie.

V jubilejním roce 2000 oslaví naše univerzita i naše město 50. výročí existence vysokého školství v Pardubicích. Práci nejstarší fakulty univerzity bychom Vám rádi přiblížili seriálem článků o jejích jednotlivých ústavech a katedrách. Popřejte spolu s námi naší almae matri do příštích let mnoho vynikajících studentů a zapálených učitelů i další rozmnožení jejího přínosu lidskému poznání.

doc. Ing. Josef Kotytk, CSc.
děkan Fakulty chemicko-technologické

Nadační fond Miroslava Jurečka

Na sklonku kalendářního roku 1991 se vedení tehdejší Vysoké školy chemicko-technologické spolu s několika spolupracujícími institucemi rozhodlo podpořit rozvoj vysoké školy založením nadace s cílem dosažení úrovně vyspělých evropských univerzit a podpořit tehdy nově vznikající studijní obory. Základní majetek nadace sestával z příspěvků zakladatelů, kterými vedle VŠCHT byly instituce pardubického regionu, a to Výzkumný ústav organických syntéz, Paramo, Chema, Česká pojišťovna, Komerční banka a VCHZ Synthesia. V průběhu let pak poskytly příspěvky další organizace, jako např. Zbrojovka Vsetín, Precheza Píerov, Lachema Brno a jiné. Činnost nadace se řídila statutem, který vymezil poskytování finančních příspěvků zejména na podporu při studijních pobytech mladých učitelů a vynikajících studentů jak na pracovištích doma, tak při cestách do zahraničí, modernizaci přístrojového vybavení kateder, jakož i na pravidelné odměny třem nejlepším a zvláště pozoruhodným diplomovým pracím. Nadace byla pojmenována po profesoru Miroslavu Jurečkovi, historicky prvním vedoucím katedry analytické chemie a předním průkopníkem v oboru organické analýzy.

Je dobré připomenout, že v průběhu své existence splnila nadace očekávání zakladatelů a přispěla k vycestování mnoha žadatelů o zahraniční stipendia. Účelové dary (v prospěch rozvoje konkrétních pracovišt) často pomohly vyřešit kritickou situaci ohledně instrumentálního vybavení kateder. Prostřednictvím nadace byla také získána část prostředků pro nákup přístroje pro nukleární magnetickou resonanci (přístroj je umístěn v laboratořích VÚOS, bohu-

žel již opět stárne a ve srovnání se současnou světovou špičkou není tak výkonný).

V souvislosti s přijetím nového zákona o nadacích bylo nutno přistoupit k transformačnímu kroku a do 31. prosince 1998 nadaci přeměnit na nadační fond. Na návrh zřizovatelů byl Krajskému soudu v Hradci Králové zaslán nově schválený statut Nadačního fondu Miroslava Jurečka, který byl rozhodnutím soudu zapsán do nadačního rejstříku v dubnu 1999 a 17. listopadu 1999 zaregistrován u Finančního úřadu v Pardubicích. Činnost nadačního výboru řídí správní rada, která má šest členů. Jsou jimi prof. Šňupárek, předseda, prof. Vytřas, tajemník (oba z Fakulty chemicko-technologické), Ing. Hrstková (KB Pardubice), Ing. Janeček (VÚOS), JUDr. Voženílek (IPB Pojišťovna) a Ing. Diblík (Paramo). Funkční období správní rady je tříleté. V čele tříčlenné dozorčí rady stojí Ing. Bukač, kvestor Univerzity Pardubice, dalšími členy jsou prof. Pavlík (FChT) a pí Moravcová (KB). Funkční období dozorčí rady je čtyřleté. Účel nadačního fondu se nijak výrazně neliší od původní nadace. Nadále hodlá poskytovat příspěvky na cestovné za stipendijními pobyty, podílet se na modernizaci výchovně vzdělávacího procesu, vypisovat soutěže o nejlepší diplomové práce v chemických oborech atp. Po určité stagnaci, spojené s výše uvedenými transformačními změnami, se nadační činnost opět dostává do normálních kolejí. Aby ovšem bylo možno příspěvky poskytovat, je nutné je napřed získat. Členové správní a dozorčí rady budou proto vděční všem kolegům, kteří nebudou jen natahovat ruku a budou nadačnímu fondu také v tomto směru nápomocni.

*prof. Ing. Karel Vytřas, DrSc.
tajemník Nadačního fondu Miroslava Jurečka*

• osobnosti • osobnosti • 50 let vysokého školství v Pardubicích • osobnosti • osobnosti •

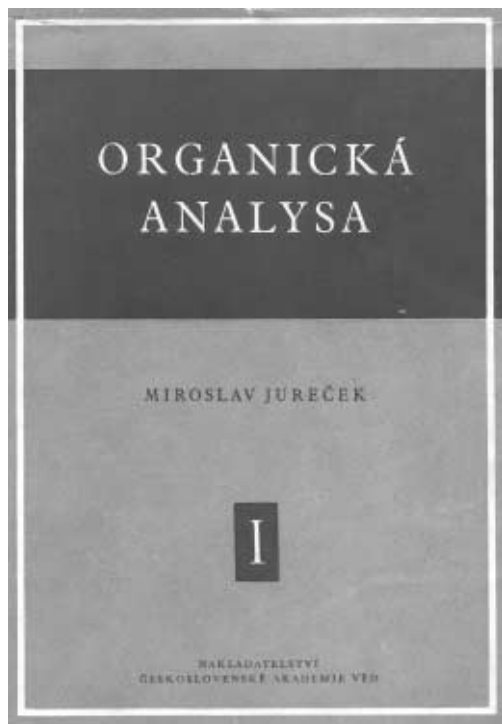

Kdo byl profesor Jureček

Profesor Dr. Ing. Miroslav Jureček, DrSc. - řádný profesor bývalé Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích

Určitě se jistým pojmem stalo jméno profesora Jurečka na Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích hned od jejího vzniku. Vedl katedru analytické chemie, která v sobě zahrnovala tehdy oddělení kvalitativní analýzy, kvantitativní analýzy, fyzikálních (instrumentálních) metod analytických, technické mikroskopie a později pak ucelený obor (specializaci) organické analýzy. Profesor Jureček se svým citlivým a lidským jednáním dovedl obklopit řadou schopných spolupracovníků, se kterými tento velký úkol velice úspěšně zvládal. Ač přísný examinátor, byl svými studenty oceňován a dokonce milován, stejně tak si ho hýčkali jeho spolupracovníci a vedení školy.

Prof. Jureček se narodil 29. listopadu 1905 v Praze na Královských Vinohradech v rodině vojenského lékaře. Střední školu absolvoval v Turnově a v Praze, vysokoškolská studia ukončil v roce 1928 na Fakultě chemicko-technologického inženýrství při VUT v Praze. Po absolvování vysoké školy se stal asistentem na Vysoké škole baňské v Příbrami, později jako civilní chemik pracoval ve Vojenském technickém ústavu v Praze, kde také publikoval svá první vědecká sdělení z oblasti bojových chemických látek. Obhájil svoji doktorskou disertační práci a získal hodnost doktora technických věd. Po likvidaci vojenského ústavu v Praze za druhé světové války přešel

ORGANICKÁ
ANALYSA

I

Prof. J. Jureček
Dr. Sc.
1957

Prof. J. Jureček
Dr. Sc.
1957

Prof. J. Jureček
Dr. Sc.
1957

věnování do knihy napsal profesor Jureček doc. RNDr. Josefu Jeníkovi, CSc.

Dr. Ing. Jureček do Spolku pro chemickou a hutní výrobu a později do nově budovaného výzkumného ústavu v Rybitví u Pardubic (dnes VÚOS). V roce 1952 přešel odtud již jako habilitovaný soukromý docent na právě se rozvíjející Vysokou školu chemicko-technologickou v Pardubicích. V roce 1954 byl jmenován profesorem a za dva roky poté mu byla udělena hodnost doktora chemických věd.

Na VŠCHT se spolu s nejbližšími spolupracovníky (prof. Večeřou, doc. Jeníkem, Churáčkem a Kozákem) stává skutečným zakladatelem a průkopníkem oboru organické analýzy, oboru, který se později stal impulzem k rozvoji identifikace a analýzy xenobiotik v životním prostředí.

Na VŠCHT do Pardubic přijíždějí z celého světa odborníci (jmenujme alespoň některé - jako prof. Schwarzenbacha z Zürichu, otce chelatonů v analytické chemii; prof. S. Veibela z Kodaně; Dr. Schönigera W. z Basileje; prof. Z. Szabóze ze Szegedu; prof. Alimarina z Moskvy a mnoho dalších), kteří obdivují a vysoce hodnotí celou „školu organické analýzy“ u nás. V těch dobách však situace v Evropě i na celém světě bránila dalšímu rozvoji přátelských vztahů s jinými školami v tomto moderním oboru. I tak získává prof. Jureček na veřejnosti neformální titul „otce organické analýzy“. Je vysoce ctěn a vážen a také oceňován medailemi (Hanusova, Votočková aj.) a řády.

Světové odborné povědomí získal prof. Jureček za svůj život celkem 157 publikovanými původními vědeckými pracemi, svými přednáškami vědeckému světu po celé Evropě a svými monografiemi z oboru. Zvlášť vysoce je oceňována jeho dvoudílná monografie jako pokračovatelské dílo jeho první knihy „Organická analýza“ (1950), autorizovaný překlad Praktické příručky organické analýzy prof. Stig. Veibela, Dr. Phil. (1963) a další.

Prof. Jureček byl členem vědeckých rad nejrůznějších vysokých škol, předsedou pobočky Československé společnosti chemické a dalších významných institucí.

Profesor Jureček zemřel v tichosti již jako důchodce 28. dubna 1984. Vděčně na něho vzpomínají všichni jeho žáci dnešní Univerzity Pardubice jako na svého učitele, ale i jako na přítele a fandu železnice.

(-ík)

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

KATEDRA ANALYTICKÉ CHEMIE (KAICH)

Katedra analytické chemie jako jedna z prvních založených kateder vysoké školy v Pardubicích slaví v letošním roce rovněž své padesátiny.

U zrodu katedry stál vědec světového jména - prof. Ing. Miroslav Jureček, DrSc., který přišel na katedru z Výzkumného ústavu organických syntéz v Rybitví, kde vedl organicko-analytickou laboratoř. Jeho blízkým spolupracovníkem na tomto pracovišti byl i prof. Ing. Miroslav Večeřa, DrSc., který později rovněž přišel na naši vysokou školu a stal se vedoucím katedry organické chemie.

Prof. Jureček byl skutečným zakladatelem organické analýzy, a to nejen u nás, ale i v Evropě. Vydal tři svazky stejného názvu, přičemž na tom prvním začal pracovat již za války ve výzkumném ústavu. Zbývající samostatné dva svazky vyšly v nakladatelství Československé akademie věd v roce 1955 a 1957. Zatímco první díl se zabýval převážně určování matečné látky, to znamená její identifikaci, zahrnující jak skupinové a klasifikační reakce, tak i přípravy derivátů, druhý díl byl výhradně zaměřen na elementární analýzu a na stanovení funkčních skupin. Ve své době to bylo sku-

tečně ojedinělé dílo světového významu, poněvadž čítalo dohromady přes tisíc stran. Prof. Jureček patřil mezi vědce a pedagogy světového významu, byl velkým humanistou a demokratem, který položil základ katedře analytické chemie a který se proslavil především tím, že založil zcela nový obor analytické chemie, zaměřený na analýzu organických látek.

Prof. Jureček se narodil v rodině vojenského lékaře a v době rakousko-uherské monarchie procestoval s ní prakticky celé mocnářství. Ještě před druhou světovou válkou pracoval ve vojenském výzkumném ústavu a tam vypracoval spolehlivou metodiku na identifikaci i stopových koncentrací yperitu, která byla nakonec i předmětem jeho doktorské disertace. Na naší vysoké škole nejprve přednášel celou analytickou chemii, jak kvantitativní, tak i kvalitativní, a posléze založil vlastní analytickou specializaci, zaměřenou převážně na analýzu organických látek. Ve vědecké práci pokračoval v úzké návaznosti na dřívější studie, týkající se elementární analýzy, především na novém katalyzátoru pro elementární analýzu – oxidu kobalnatu kobaltitěm, a posléze i na metodách strukturně analytické

(zleva) prof. Jureček, prof. Churáček

kých a identifikačních. V této době dokončoval svoji diplomovou práci jeho budoucí nástupce (prof. Ing.) Jaroslav Churáček, (DrSc.) který dostal za úkol vypracovat metodiku na stanovení vyšších alkylů na benzenovém a cyklohexanovém jádře. Během jednoho roku se jim podařilo za pomoci papírové chromatografie identifikovat všechny alkyly až do C_{18} . Zajímavé na tom bylo to, že alkyl vázaný na benzenovém jádře dával kyselinu o uhlík chudší, zatímco alkyl vázaný na cyklohexanovém skeletu dával kyselinu o uhlík bohatší. Podařilo se jim určit i mechanismus této reakce. V průběhu let předal prof. Jureček přednášky ze základní analytické chemie svým mladším spolupracovníkům a ponechal si pouze přednášky ve specializaci. Prof. Jureček se zúčastnil mnoha mezinárodních sympozií a konferencí, kde přednášel o svých posledních výzkumech. Své přednášky ukončil v roce 1977 a předal je svému následovníku prof. Churáčkov, který se ujal vedení katedry v roce 1971.

Prof. Churáček měl to štěstí, že nastoupil prakticky do „rozjetého vlaku“, neboť v roce 1956 již byla katedra analytické chemie natolik konsolidována, že začala produkovat několik prací ročně, uveřejňovaných převážně v zahraničních časopisech, jakými byly *Microchimica acta*, *Zeitschrift für Analytische Chemie*, *Fette-Scifen* a další. Prof. Churáček nastoupil na univerzitu s úvazkem 31 hodin týdně a tehdy pana prof. Jurečka přesvědčoval o tom, že chromatografie je schopna rozdělit směsi látek a následně je pak i identifikovat, nedůvěřivě se na něj podíval a pak pravil: „Když tu chromatografii tak propagujete, předvedte mně ten klasický Cvetův experiment s listovými barvivy“. Byl právě podzim, listí v parku nabíralo ten správný podzimní odstín, a tak prof. Churáček natrhal několik pestře zbarvených listů a po jejich extrakci se snažil listová barviva rozdělit. I k jeho překvapení se mu to během jednoho dne podařilo. Kromě dvou pásů chlorofylu se objevil i velmi intenzivní červený pás. Když prof. Jureček spatřil tento červený pás, oči se mu rozzářily a řekl, že pověřuje prof. Churáčka přípravou samostatného předmětu **chromatografie**. Pardubická škola tak byla vůbec první v republice, kde byly zahájeny v roce 1959 samostatné přednášky z tohoto dnes velmi významného oboru. Teprve o 6 až 8 roků později se postupně dostával předmět chromatografie do osnov dalších vysokých škol. O několik let později napsal prof. Churáček vůbec prvá skripta z chromatografie u nás. Na základě výsledků publikovaných v zahraničních časopisech dostal v roce 1964 pozvánku, aby se svými výsledky seznámil účastníky „Erst Welt Fett“ kongresu, který se konal v Hamburku. Tato jeho cesta, která se nakonec uskutečnila, přes téměř nepřekonatelné administrativní a politické problémy, měla i své dozvuky. Až do roku 1968 nemohl vycestovat na západ, i když dostával každým rokem několik pozvánek. Prof. Churáček s téměř dvěma sty publikacemi a přednáškami na zahraničních

i domácích konferencích se řadí k významným vědeckým pracovníkům naší univerzity, což lze ještě podtrhnout sedmnácti monografiemi z poloviny vyššími v zahraničí.

Koncem 70. let začala zcela nová kapitola, která omladila starší členy katedry. Na studijní pobyt byli přijati čerství absolventi, kterými byli současný vedoucí katedry prof. Ing. Karel Vytřas, DrSc. a prof. Ing. Pavel Jandera, DrSc. Prof. Churáček v tomto roce získal jako svého nejbližšího spolupracovníka právě Ing. Janderu a spolu s ním nastartovali, opět jako první v naší republice, novou kapitolu, týkající se HPLC (vysokoúčinné kapalinové chromatografie). Tento jeho pozdější aspirant se vypracoval na jednoho z předních světových specialistů na HPLC. S ním započaly práce v oblasti gradientové chromatografie, které vyústily v desítky publikací, uveřejněných v časopise *Journal of Chromatography* v Amsterodamu v nakladatelství Elsevier. Na jednom ze sympozií, konaném v Amsterodamu, tehdejší redaktorka tohoto nakladatelství, požádala prof. Churáčka,

zda-li by byli ochotni napsat monografii na toto téma. Většina práce potom spočívala na prof. Janderovi, který se této záležitosti plně ujal a kniha **Gradient Elution in Liquid Column Chromatography-theory and practice** v roce 1985 vyšla. Touto knihou proniklo do povědomí široké naší i světové veřejnosti, že nynější Univerzita Pardubice zaujímá přední místo v této chromatografické disciplíně ve světě. Za zmínku stojí i to, že s prof. Janderou vydal prof. Churáček i vůbec první česky psanou knížku o **vysokoúčinné kapalinové chromatografii**, která vyšla v SNTL v roce 1984.

Naše popularita ve světě a dobré známosti na špičkových pracovištích umožnily vyslat Ing. Janderu na dvě významná pracoviště. Nejprve na univerzitu do Saarbrückenu k prof. Halasovi a poté do Paříže k prof. Guiochonovi. Oba studijní pobyty prof. Jandera plně využil a po příchodu prof. Guiochona do USA navázal v rámci CS-USA grantu s prof. Guiochonem užší kontakty, které pokračují i v současné době.

Přišel rok 1989, a od té doby se podstatně změnilo působení prof. Churáčka na škole. V roce 1992 byl zvolen do Akademického senátu a později se stal i jeho místopředsedou. V té době byl vyslán za naši vysokou školu do Rady vysokých škol, kde byl v následujícím období zvolen místopředsedou s působností v otázkách vědy a výzkumu. V roce 1995 předal vedení katedry prof. Ing. Karlu Vytřasovi, DrSc., významnému to elektroanalytickému chemikovi, uznávanému nejen u nás, ale i ve světě. Zatímco prof. Churáček publikoval do roku 1990 několik prací ročně, tento rok ho přeorientoval více na řídicí, manažerskou a organizační činnost. Jsme toho názoru, že jeho manažerské schopnosti dlouhou dobu ležely v jeho nitru a vyplavaly na povrch právě v době, kdy jich bylo nejvíce potřeba. Svými aktivitami v grantové problematice se mu podařilo získat téměř 41 mil. Kč, což významně přispělo k vědecké aktivitě katedry. Aktivně se podílel na akreditaci nového studijního oboru na fakultě, a to **Analýze potravin a Analýze biologických materiálů**. Další hodnotitelské aktivity se mu dostalo jmenováním za člena AHG (Akademického hodnotitelského grémia), kde se podílel na hodnocení všech pěti ústavů Akademie věd chemického zaměření. Dalším ohodnocením jeho vědecké práce bylo i to, že v roce 1998 dostal nový jmenovací dekret na předsedu komise pro obhajoby DrSc. prací. V této funkci působil již od roku 1982. Tímto novým jmenováním bude naše univerzita oprávněna udělovat tyto tituly jako jediná u nás v oblasti analytické chemie. Prof. Churáček byl již dříve odměněn Hanušovou medailí za práci v České společnosti chemické a nakonec mu bylo nabídnuto i čestné členství v České společnosti chemické. Od roku 1981 je též členem Chromatographic Society, dříve Chromatographic Discersior Group v Nottinghamu.

mu. V současné době je též členem Komise pro spolupráci České republiky s Národní vědeckou nadací USA. Nejvyšší pocty se prof. Churáčkovi dostalo v roce 1995, kdy byl zvolen za řádného člena Učené společnosti České republiky, která vznikla z popudu prof. Wichterleho a prof. Zahradníka, po zrušení titulů akademik a člen korespondent ČSAV, jako nástupkyně Královské české společnosti nauk. Je zatím jediným Východočechem, kterému se této pocty dostalo.

Další významnou osobností současné katedry analytické chemie je prof. Ing. Karel Vytřas, DrSc., který je kromě vedoucího katedry i proděkanem pro zahraniční vztahy a propagaci fakulty. Prof. Vytřas patří mezi přední analytické chemiky u nás v oblasti elektroanalytické chemie. Je znám i ve světě, a tak je zván na různá setkání, jichž se pravidelně zúčastňuje s vlastním přínosem, prezentovaným přednáškou. V neposlední řadě je nutno ještě jmenovat i prof. RNDr. Milana Melouna, DrSc., předního českého chemometristu, který se i ve světě řadí mezi plodné představitele této disciplíny.

Katedra je v současné době nositelem nejen výzkumného zámeru nazvaného **Vývoj analytických metod využitelných při rozvoji nových technologií, materiálového inženýrství a lékařské diagnostiky**, který bude ukončen až v roce 2003, ale i dalšího projektu dotovaného z MŠMT v rámci **Posílení výzkumu na vysokých školách**. Do něho se podařilo zapojit mladé vědecké pracovníky, převážně z řad doktorandů. V letošním posledním roce je do tohoto projektu zapojeno kolem 16ti mladých pracovníků, z nichž ti nejlepší budou zařazeni v dalších letech do kolektivu, zabývajících se výše zmíněným výzkumným záměrem.

Díky grantovým aktivitám se nám podařilo vybavit katedru řadou moderních přístrojů. V uplynulých letech dosáhli i naši studenti doktorského studia mimořádných ocenění. Ing. Holčapek, doktorand prof. Jandery, získal ocenění francouzského farmaceutického průmyslu a cenu s finanční odměnou mu předával na francouzském velvyslanectví sám Jean Marie Lehn, nositel Nobelovy ceny. Současně si mohl vybrat dvouměsíční stáž na některém významném pracovišti ve Francii. Zvolil si laboratoř hmotnostní spektrometrie CEA Saclay v Paříži. Doktorandka RNDr. Zuzana Bílková z katedry biologických a biochemických věd, jejímž školitelem byl prof. Churáček, zvítězila v soutěži biologů v oboru **Afinitní chromatografie**. Koncem minulého roku získali další doktorandi cenu firmy Shimadzu za práci **Využití zrychlené extrakce rozpouštědlem pro izolaci aditiv z jednosložkových bezdýmných procesů**. Byli to Ing. Kateřina Kurečková a Ing. Aleš Eisner. Tato čtyři ocenění mladých

současní doktorandi Ing. Kateřina Kurečková a Ing. Aleš Eisner
foto: L. Vojtěchovský

vědeckých pracovníků ukazují, že nastoupená cesta na podporu vědecké práce se katedře analytické chemie vyplácí.

Katedra analytické chemie se svými aktivitami a publikačními výstupy zařazuje mezi přední katedry naší chemicko-technologické fakulty. V současné době školí celkem 25 doktorandů, kteří jsou zařazeni do jednotlivých výzkumných týmů katedry.

za kolektiv katedry
prof. Ing. Jaroslav Churáček, DrSc.

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

HISTORIE A SOUČASNOST KATEDRY FYZIKY

Katedra fyziky byla ustavena krátce po vzniku Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích na počátku 50. let. Postavení katedry v systému vysokoškolského vzdělávání v Pardubicích bylo a dodnes je specifické v tom, že katedra nevychovává - podobně jako třeba katedra matematiky - vlastní absolventy. Jejím základním úkolem je poskytnout absolventům středních škol dostatečně široký odborný základ pro studium dalších disciplín, ve kterých jsou fyzikální zákony využívány. Po více než 40 let zajišťovala katedra výuku fyziky směřovanou výhradně pro potřeby studia chemie. Situace se změnila po vzniku Dopravní fakulty Jana Pernera v roce 1993, kdy katedra začala vyučovat fyziku i na této fakultě. Po krátkodobém organizačním zařazení na Fakultu ekonomicko-správní v roce 1991 se stala v roce 1997 opět součástí Fakulty chemicko-technologické.

I když si to mnohdy na počátku studia studenti Fakulty chemicko-technologické neuvědomují, moderní chemie čerpá z poznatků moderní fyziky, staví na nich a tedy přesná hranice mezi

fyzikou a chemií neexistuje. K pochopení jednotlivých pojmů v moderní fyzice je však třeba hluboké znalosti fyziky tzv. „klasické“, tj. fyziky, která spočívá na poznatcích shromážděných od starověku (Archimédův zákon) až do druhé poloviny minulého století, kdy byly poznány zákony šíření elektromagnetických vln, ke kterým patří i světlo (Maxwellovy rovnice). V ideálním případě by většinu těchto „klasických“ poznatků – zejména těch, které nevyžadují hlubší matematické znalosti - měla poskytnout studentům střední škola. Je však pravdou, že zájem o studium chemie mají i absolventi středních škol, ve kterých fyzika nepatří ke stěžejním předmětům. Pro ty je v současné době připravován volitelný jednosemestrální kurz „Úvod do fyziky“, po jehož absolvování by se měly vstupní znalosti absolventů středních škol různého typu přibližně vyrovnat. Tento fyzikální kurz se stejným cílem je již součástí studijního plánu na Dopravní fakultě Jana Pernera. I zde těžiště výuky spočívá v klasické technické fyzice, umožňující pochopení návazných disciplín; přesto však musí být studenti informováni o tom, že fyzika neustr-

sledování fyzikálních vlastností kapalných krystalů

nula na úrovni 19. století. V rámci své pedagogické činnosti katedra zajišťuje nejen základní fyzikální kurz, ale podílí se i na výuce odborných předmětů pro vyšší ročníky a postgraduální výuce organizované oběma fakultami. Je nezbytné vycházet z toho, že „nadvstavbu“, tj. odborné předměty vyučované na specializacích, ať již náležejících mezi specializace chemické či dopravně-inženýrské, lze plně pochopit jenom při plném zvládnutí základů fyziky. Jako příklad mohou uvést Schrödingerovu rovnici, jejíž pochopení a v lepším případě i využití je vázáno na porozumění významu celé řady pojmů, s nimiž se student setká třeba v mechanice hmotného bodu.

Během takřka padesátileté existence se na katedře fyziky vystřídala řada učitelů. Je nutno zvlášť ocenit ty, kteří stáli u jejího zrodu. Byli to zejména doc. RNDr. Josef Kašpar, dlouholetý vedoucí katedry, prof. RNDr. František Kosek, DrSc. a doc. RNDr. Karel Čermák, CSc. V nelehkých podmínkách, bez ohledu na čas a osobní pohodlí, vybudovali systém výuky včetně materiálního zajištění laboratorních cvičení. Zasloužili se i o vydání studijních materiálů v podobě skript a návodů k laboratorním cvičením. Uznání si získali jako učitelé i – a to se týká především posledních dvou jmenovaných – jako úspěšní vědecktí pracovníci. V současné době působí na katedře 8 učitelů, z toho je jeden uvolněn pro výkon poslanecké funkce. Vzhledem ke stále rostoucímu rozsahu výuky v prvních dvou ročnících, ve kterých katedra fyziky na obou fakultách působí, začíná být tento počet nedostatečný.

V této souvislosti je třeba si uvědomit, že kromě pedagogické činnosti je zcela samozřejmým úkolem vysokoškolského učitele vědecká práce. I když učitelé katedry nemají vzhledem ke značnému počtu studentů v prvních ročnících na obou fakultách tolik prostoru pro tuto práci, přesto publikují výsledky ve vědeckých časopisech doma i v zahraničí, účastní se mezinárodních i domácích konferencí a jsou autory desítek patentů. Cesta k dosažení těchto publikovatelných výsledků nebyla vždy snadná. Málokdo dnes dokáže pochopit situaci, kdy pracovníci katedry konstruovali aparatury pro vakuové napařování tenkých vrstev, zařízení pro měření magnetické susceptibilit, zařízení pro přípravu monokrystalů či speciální lasery pro studium pohyblivosti nositelů náboje. A je pravdou, že o výsledky získané na těchto aparaturách, jejichž výčet je značně neúplný, byl zájem i v zahraničí, jak lze doložit ohlasy v literatuře.

Výzkum byl, a do současnosti je, zaměřen především na studium fyzikálních vlastností nových materiálů, ať už krystalických, či skel. Ty byly ve většině případů připraveny pracovníky katedry, kteří však po léta využívali i znalosti a zkušenosti kolegů z chemických kateder.

Odborná činnost pracovníků katedry je v současné době rozdělena do těchto oblastí:

- studium materiálů vhodných k termoelektrickým aplikacím;

- studium kapalných krystalů;
- mikrovlnná technika;
- měření malouhlového a velkouhlového rozptylu RTG prasků na polymerních a biologických systémech za vysokých tlaků.

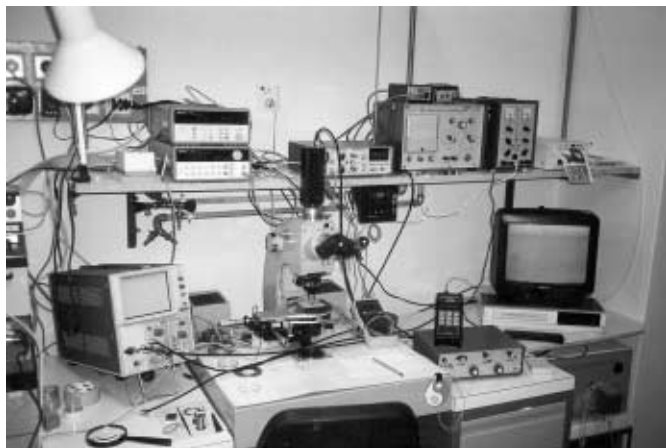
Ve všech oblastech spolupracuje katedra s řadou domácích i zahraničních partnerů. Z vnitřních partnerských pracovišť jde v souladu s dlouhodobou tradicí především o katedru obecné a anorganické chemie, a pokud jde o vnější domácí instituce, jedná se především o ústav AV ČR. Pracovníci katedry se podílejí na řešení grantových projektů, financovaných Grantovou agenturou ČR i zahraničními institucemi.

K významným odborným i společenským akcím, na jejichž organizaci se katedra podílela, patří řada konferencí, z nichž některé měly mezinárodní charakter. První byla mezinárodní konference uspořádaná v roce 1978, týkající se amorfních polovodičů. Na katedře byly tehdy studovány sloučeniny vytvářející neoxidová skla transparentní v širokém spektrálním oboru. Z posledních dob lze připomenout podíl na organizaci mezinárodních konferencí o mikrovlnné technice v r. 1997 a 1999 a konferenci o termoelektrických materiálech v roce 1999. Z velkých akcí v minulosti je třeba uvést i pořádání 9. konference československých fyziků v roce 1987. Tradice těchto konferencí nezanikla ani po rozpadu federace; poslední v řadě se konala za naší aktivní účasti v loňském roce ve Zvolenu.

Pracovníci katedry se rovněž podílejí na spolupráci s průmyslovými podniky. Ta začala již počátkem 60. let, kdy byly vyvíjeny termoinдикаční nátěrové hmoty. Později, po zvládnutí technologie přípravy monokrystalů antimonidu kadmia, šlo o přípravu optických filtrů pro odfiltrování viditelného světla. Ke zlepšení optické propustnosti filtrů byla vypracována technologie přípravy antireflexních vrstev. Při jejich vytváření byly využity vlastnosti chalkogenidových skel. Antireflexní vrstvy z těchto materiálů byly vytvářeny i na křemíkových filtrech, germaniových čočkách i na křemíkových fotovoltaických článcích. Téměř 20. let trvala spolupráce s podniky Fotochema Hradec Králové a Fotochema Český Brod. V rámci této spolupráce byly řešeny problémy týkající se vlastností fotoemulzí. Byly zhotoveny přístroje k měření pevnosti želatinových gelů, později využívané i v dalších závodech. Ne všechny výsledky vývoje, který byl uskutečněn na základě požadavků průmyslu či jeho nadřízených orgánů, se podařilo dovést do stadia realizace. Řada z nich zůstala uchována ve formě závěrečných zpráv a patentových spisů. Příkladem mohou být radiografické desky, využívající fotocitlivosti chalkogenidových materiálů vůči rentgenovému záření. Rozsáhlý byl rovněž výzkum metod pro hodnocení účinnosti inhibitorů koroze. Útlum našeho průmyslu v minulých letech se nepříznivě projevil i v omezení rozsahu této spolupráce s průmyslovou sférou. V současné době se však nadějně rozvíjí kontakty s podniky mikrovlnné techniky a lze předpokládat, že dojde-li k celkovému oživení naší ekonomiky, situace se opětlepší.

Nezbytnou podmínkou pro kvalitní pedagogickou i odbornou práci je materiální zajištění. Pokud jde o práci pedagogickou – a teď jde především o laboratorní cvičení a demonstrační pomůcky – došlo v posledních letech k výraznému zlepšení díky grantům Fondu rozvoje vysokých škol v celkovém objemu 1,4 mil. Kč. Tyto prostředky byly využity především na vybudování laboratorních úloh spadajících do moderní fyziky. Daleko složitější je situace v oblasti přístrojové techniky sloužící k odborné práci katedry. Zde katedra výrazně doplácí na to, že přístroje, užívané v laboratorních cvičeních základního předmětu, až na malé výjimky, nelze využít k odborné práci. Peníze získané v rámci grantů jsou významné, ale zdaleka nestačí na nákup moderních aparátů, jejichž cena je obvykle v milionech Kč.

Mezi další aktivity katedry fyziky patří také organizace doplňujícího pedagogického studia pro posluchače a absolventy Univerzity

laboratoř

Pardubice i některých dalších vysokých škol. O této formě licenčního studia bude katedra informovat v samostatném článku.

Padesát let existence vysokoškolské výuky v Pardubicích je i padesát let výuky fyziky i padesát let odborné práce učitelů i ostatních pracovníků, kteří se na katedře za tuto dobu vystřídali. Padesát let práce, která přinesla své ovoce v podobě tisíců absolventů bývalé Vysoké školy chemicko-technologické a dnešní Univerzity Pardubice, stovek publikací v odborných časopisech i velkého množství vyřešených technických problémů. I když katedra fyziky, jak už bylo řečeno v úvodu, nevychovává vlastní absolventy, její působení je nezastupitelné.

Co si přát pro dalších padesát let? Především dostatek kvalitních učitelů, kteří budou ve výuce fyziky a v odborné práci s fyzikou související vidět své poslání. Přát si ideální stav, kdy po vypsání výběrového řízení na jedno učitelské místo přijde padesát či více žádostí o přijetí. Přát si dostatek finančních prostředků, aby i k nám jezdili na stáže zahraniční partneři měřit na špičkových, komerčně dostupných aparaturách. I když, jak moji kolegové vědí, jsem nezlomný optimista, vím, že z mnoha důvodů to tak hned nebude.

za kolektiv katedry
prof. RNDr. Zdeněk Cimpl, CSc.

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

O KATEDŘE FYZIKÁLNÍ CHEMIE

prof. Tichý a doc. Machek v laboratořích

Katedra fyzikální chemie (KFCh) byla zřízena na tehdejší VŠCHT v roce 1953. V následujícím roce se stal jejím vedoucím doc. J. Mýl, jehož v roce 1959 nahradil nový vedoucí prof. Stehlík z Brna. Rozhodující období vývoje a odborného i kádrového profilování KFCh začalo v roce 1960, kdy se vedoucím stal doc. A. Tockstein, který zavedl nové, moderně koncipované přednášky z fyzikální chemie pro studenty základního studia a napsal rovněž učební texty. Vědeckou činnost katedry zaměřil na elektrochemii a reakční kinetiku. Začala se úspěšně rozvíjet publikační činnost, byli přijati noví pracovníci a byla zahájena vědecká výchova prvních aspirantů (v současném názvosloví doktorandů) interních i externích.

V roce 1963 byla vytvořena specializace „Fyzikální chemie“. Současně bylo zřízeno oddělení heterogenní katalýzy, jehož vedením byl pověřen Ing. J. Tichý, CSc., který na KFCh přišel v r. 1965 z Ústavu fyzikální chemie Akademie věd v Praze. V tomto období byla ve vědecké práci dosažena řada úspěchů. Doc. A. Tockstein byl v r. 1966 jmenován profesorem, v 1969 obhájil doktorskou práci a získal titul DrSc. a v r. 1970 získal Heyrovského medaili za rozvoj elektrochemie. Došlo také k realizaci prvních dlouhodobých zahraničních stáží v rámci Humboldtovy nadace z SRN.

Po politických prověrkách v r. 1970 byly pro řadu pracovníků pozastaveny možnosti habilitací a obhajob kandidátských disertací

a rovněž byla zrušena specializace, která byla obnovena teprve v roce 1980, kdy byla celostátně zřízena nová specializace „Technická fyzikální a analytická chemie“.

Metoda E-t křivek, na jejímž rozpracování se podíleli spolu s prof. Tocksteinem i další pracovníci, získala v r. 1977 cenu Ministerstva výstavby a techniky ČSSR. Začátkem osmdesátých let byl započat výzkum oscilačních reakcí, za který získala katedra mimořádnou cenu MŠ v roce 1983 a opakovaně v roce 1987.

Oddělení heterogenní katalýzy vedené prof. Josefem Tichým vypracovalo řadu patentů na katalyzátory pro oxidaci aldehydů, olefinů v plynné fázi a pro kontinuální výroby akroleinu a kyseliny akrylové. O patenty na katalyzátor pro výrobu kyseliny akrylové projevil zájem zahraniční firmy, prodej však v té době nebylo možno z politických důvodů realizovat.

V roce 1986 se vedoucím katedry stal prof. I. Machač z katedry chemického inženýrství. Jeho příchodem se na katedru dostala nová tematika polopropustných membrán. V roce 1990 se stal ve-

doc. Komers

doucím katedry doc. Komers. Po uvolnění politických poměrů se mohli habilitovat další členové katedry. Prof. Tocksteinovi byla v r. 1992 udělena Votočková medaile a koncem roku 1992 odešel do důchodu. V roce 1997 se stává vedoucím katedry prof. Tichý. V rámci programu TEMPUS byla uskutečněna celá řada zahraničních stáží (Itálie, SRN, Holandsko a j.).

Po roce 1989 a změně VŠCHT na Fakultu chemicko-technologickou Univerzity Pardubice byla KFCh akreditována na všechny typy studia (bakalářské, inženýrské i doktorské) a provádí:

- 1) výuku tříměsíčního předmětu fyzikální chemie 1, 2 a 3 pro směr Chemie a technická chemie, Chemie a technologie potravin, Speciální chemicko-biologické obory a Polygrafie v denním i dálkovém studiu;
- 2) výuku části předmětu teorie a praxe anorganických a organických technologií;
- 3) výuku ve specializaci Technická analytická a fyzikální chemie, zaměření fyzikální chemie a
- 4) odbornou výchovu doktorandů.

Absolventi specializace KFCh získávají hlubší znalosti z obecné fyzikální a analytické chemie. Poskytujeme rovněž specializovanou výuku v oborech chemická kinetika, reaktory a dalších, přičemž studenti získají dovednosti spojené s využitím výpočetní techniky. Zvláštní důraz je kladen na praktické použití získaných vědomostí při spolupráci na vědeckovýzkumných úkolech katedry. Dlouholetá zkušenost svědčí o tom, že absolventi naší specializace se mohou uplatnit prakticky v každém chemickém oboru. Vzhledem k dosta-

tečně hlubokým teoretickým základům jsou totiž schopni zvládnout za krátký čas řešení i velmi speciálních chemických problémů.

Vědeckovýzkumný program KFCh se skládá v současné době z témat:

- 1) **Heterogenní katalýza:** V poslední době jsou řešeny úkoly grantů GAČR a FRVŠ na téma „Oxidativní dehydrogenace kyseliny izomáselné na kyselinu metakrylovou“; „Katalytická oxidace C₃ a C₄ aldehydů na organické kyseliny“ a „Vývoj katalyzátorů pro odstranění NO z exhalátorů“. Katedra fyzikální chemie tak získala více než 2 miliony Kč, které ji umožnily vybudovat laboratoř IČ spektroskopie.
- 2) **Katalytická reesterifikace** rostlinných olejů a živočišných tuků nízkomolekulárními alkoholy. Více než desetiletý výzkum vyústil - kromě celé řady patentů a publikací - v několikanásobnou průmyslovou realizaci (ve spolupráci s firmou Koropecký Pardubice) při výrobě tzv. bionafty - ekologického alternativního paliva pro diesellové motory.
- 3) **Membránové separace:** K vybudování měřících aparatur pro studium dialýzy na iontově selektivních membránách nám v minulosti podstatnou měrou pomohly prostředky poskytnuté z mezinárodního grantu TEMPUS a tříletý grant poskytnutý GA ČR.
- 4) **Akumulace tepelné energie:** Hledáme případného sponzora pro další výzkum. Ve spolupráci s katedrou biologie a biochemie a Toxikologickým ústavem Lékařské fakulty KU Hradec Králové zahajujeme nový interdisciplinární obor „Enzymatická katalýza“.

za kolektiv katedry
Ing. Marie Handlířová, CSc.

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

K 80. VÝROČÍ VÝUKY VÝBUŠINÁŘSKÝCH VĚD A TECHNOLOGIÍ V ČECHÁCH

Výuka výbušinářských věd a technologií v Čechách byla zahájena v roce 1920 v „Ústavu technologie látek výbušných, silic, pryskyřic, kaučuků a laků a trhačích technik“, vedeného prof. Dr. Cyrilem Krauzem, na pražské Vysoké škole chemicko-technologického inženýrství (nynější VŠCHT Praha). Po poválečném obnovení výuky na českých vysokých školách byla v akademickém roce 1952/1953 na katedře technologie organických látek (vedoucí prof. Viktor Ettl) zmíněné školy zřízena podspecializace „Technologie zvláštních výrob“. Jejím řízením byl pověřen Dr. Ing. Josef Seifert, který ještě v průběhu téhož akademického roku svými osobními kontakty v Pardubicích připravil zřízení katedry technologie zvláštních výrob na tamní Vysoké škole chemicko-technologické (od 1. února 1953 byl jejím zaměstnancem).

S předstihem k uvedené aktivitě v Praze a Pardubicích došlo v roce 1951 k vytvoření katedry výbušin (K 102) na Vojenské technické akademii v Brně, která však byla zrušena již v roce 1958. Z učitelů zde působících a majících vztah i k výuce specializace na VŠCHT Pardubice, je třeba vzpomenout již zesnulé prof. Ing. Jaromíra Šimečka, CSc. a plk. prof. Ing. Jindřicha Foltýna, CSc.

Za oficiální dobu vzniku katedry zvláštních výrob na VŠCHT Pardubice je možné považovat září 1953. Z renomovaných specialistů, které kolem sebe Dr. Ing. Seifert soustředil jako externí spolupracovníky, dlužno vzpomenout zejména uznávaného odborníka na problematiku třaskavin Dr. Ing. Antonína Straku z Blaničských strojůren (dnešní Sellier & Bellot Vlašim) a balistika prof. Dr. Ing. Františka Polanského z Vojenské technické akademie. Prvními odbornými asistenty se stali Ing. (později doc.) Jiří Denkstein, absolvent již zmíněné pražské podspecializace, a Ing. (později doc.) Milan Novotný, absolvent anorganické technologie VŠCHT Praha. Počátky činnosti katedry byly velmi svízelné, jak co se přidělených

prostor týká (pouze dvě místnosti), tak i realizace laboratorních cvičení, ke kterým mělo původně dojít „někde v Synthesii“. Po řadě konfliktů s původními uživateli přidělené laboratoře v Synthesii byla zásluhou Dr. Ing. Straky první laboratorní cvičení realizována, spolu

doc. Ing. Jiří Denkstein, CSc.

s provozní praxí, v Blanických strojírnách formou několikátýdenní stáže posluchačů. Uvedená firma umožnila ve svých prostorách i řešení diplomových projektů pěti diplomantů katedry. Pro potřeby zbylých 14 diplomantů uvolnilo jednu malou laboratoř vedení VŠCHT. Dne 14. června 1954, ještě před prvními státními závěrečnými zkouškami, Dr. Ing. Seifert zemřel.

Nově ustanoveným vedoucím katedry se stal v roce 1954 Ing. (později prof.) Jaroslav Pantoflíček, zkušený balistik z okruhu odborníků Synthesie. Z čerstvých absolventů katedry nastoupili jako noví asistenti Ing. Lubomír Kacetl, Ing. Vladimír Kadeřábek a Ing. Jaroslav Růžička. Současně se rozšířil i stav technických pracovníků a katedra dostala další prostory, včetně laboratoří v hlavní budově VŠCHT. Základní linii vědecko-pedagogické činnosti katedry vytýčil prof. Pantoflíček zkoncipováním nového předmětu „Teorie výbušin“, k jehož praktickému procvičování povolal Ing. Milana Novotného a posléze i Ing. Františka Lébra, který na katedru nastoupil v roce 1957 (v letech 1973 - 1981 vykonával funkci rektora VŠCHT). Počínaje akademickým rokem 1955/56 přednášení předmětu „Technologie nitrolátek“ převzal Ing. Denkstein, technologii výbušin na bázi dusičných esterů zajišťoval externě Dr. Ing. (později doc.) František Krejčí (VÚPCH), který v červnu 1955 přešel do stavu zaměstnanců katedry.

V roce 1959 byla započata projekce a příprava výstavby Pavilonu zvláštních výrob VŠCHT (dnešního Technologického pavilonu FChT) v Doubravicích. Původní projekt zahrnoval vybudování střelnice, lisovny a dalších výbušinářských objektů, jejichž realizace se však neuskutečnila. Novým členem katedry se tehdy stal Ing. Vladimír Janda (předtím zaměstnanec VCHZ Synthesia a Chemoprojekt), který jako zkušený projektant byl prof. Pantoflíčkem pověřen otázkami stavebního dozoru a kontroly výstavby pavilonu.

V souvislosti s celostátními aktivitami v oblasti zabezpečení rozvoje technologických postupů a rozvoje prostředků civilní trhačí techniky (předsedou příslušné komise byl Dr. Ing. Straka) v roce 1958 bylo na katedře zahájeno čtyřsemestrové rekvalifikační (nyní licenční) studium s názvem „Rozpojování hornin výbuchem“ (vedli Ing. Denkstein a Ing. Novotný). Vzhledem k ohlasu a významu tohoto kurzu pro technickou praxi je toto studium v různých organizačních variantách opakovaně realizováno až do současné doby. Těžké havárie ve výrobních nitroglycerínu a trhaviny VCHZ Synthesia, jakož i četné další průmyslové výbuchové havárie zaměřily pozornost Ing. Denksteina a Ing. Novotného na havarijní prevence různého typu. Tak se zrodila řada opakovaných rekvalifikačních (licenčních) kursů s označením „Bezpečnost výroby v chemickém průmyslu“, na níž se významně organizačně podílel odbor bezpečnosti výroby na GR Slověhemia v Bratislavě. Tím vznikla další souběžná výzkumně-pedagogická linie - speciální podobor bezpečnostního inženýrství, která je dodnes součástí aktivit katedry (také součást nástupnického licenčního studia „Teorie a technologie výbušin“).

V dokončeném Pavilonu zvláštních výrob v Doubravicích bylo katedře v roce 1963 přiděleno jen asi 2/3 druhého poschodí (současné prostory katedry). K 31. prosinci 1965 byla samostatná katedra zrušena a rozdělena na dvě oddělení. Oddělení fyziky výbuchu přešlo organizačně na katedru chemického inženýrství, jejímž vedoucím se stal prof. Pantoflíček, který byl v období let 1970 - 1973 i rektorem VŠCHT. Chemicko-technologické oddělení bylo začleněno do katedry technologie organických látek (KTOL). Učitelé doc. Dr. Ing. Krejčí, CSc., Ing. Kacetl, CSc. a Ing. Růžička, CSc. přešli na katedru chemické technologie vláknitých materiálů, Ing. Lébr, CSc.

doc. Ing. Milan Novotný, CSc. a doc. Boris Větický, CSc.

náměstek ředitele Institutu chemickej fyziky RAS v Černogolovce, prof. G. B. Manelis při přednášce na KTTV v prosinci 1995

státní závěrečné zkoušky 1996 - zleva stojící technický ředitel firmy Austin Detonator Ing. Valenta, doc. Janda, doc. Vávra, Ing. Jungová, doc. Ludwig, Ing. Čenčariková, doc. Denkstein, doc. Větický sedící - doc. Zeman a pí. Komersová

a Ing. Novotný, CSc. na katedru chemického inženýrství a v roce 1970 odešel i Ing. Kadeřábek, CSc. na katedru dřeva, celulózy a papíru. Do oddělení fyziky výbuchu v listopadu 1968 nastoupil jako odborný asistent Ing. Stanislav Sedláček, CSc (absolvent katedry z r. 1966), který v listopadu 1985 emigroval do Německa. Po odchodu prof. Pantoflíčka do důchodu v březnu 1978 bylo oddělení fyziky výbuchu začleněno také do KTOL a vedoucím sloučených výbušinářských pracovišť byl ustanoven doc. Ing. Milan Novotný, CSc. Po tomto rozbití katedry byla výzkumně-vývojová aktivita zbylých vědecko-pedagogických pracovníků realizována většinou formou vedlejší hospodářské činnosti nebo formou znaleckých posudků a byla zaměřena převážně na průmyslové trhaviny a protivýbuchovou ochranu. Jen málo výsledků z této činnosti bylo publikováno na regionálních konferencích Domů techniky ČSVTS. Dosud viditelným výstupem uvedené aktivity je sortiment trhavin Danubit a zejména trhavina II. kategorie důlní bezpečnosti Harmonit AD, stále vyráběné v a.s. Istrochem Bratislava. V souvislosti s uvedeným bylo v první polovině osmdesátých let dobudováno nejnětější vybavení lesního (střeleckého) areálu Technologického pavilonu, konkrétně trhací jáma, sklady výbušnin a objekt „domeček“ (t.j. buňky, darované dnešní a. s. Istrochem Bratislava).

V březnu 1986 na VŠCHT nastoupil Ing. (později doc.) Boris Vetlický, CSc., před tím dlouholetý ředitel VÚPCH. Pod jeho vedením byla ještě koncem téhož roku obnovena samostatná katedra, nyní pod názvem Katedra teorie a technologie výbušnin (KTTV). Doc. Vetlickému se podařilo formou dlouhodobých zápůjček z průmyslu získat některé důležité přístroje a ve spolupráci s VÚPCH zakoupit a ve střeleckém areálu katedry realizovat výbuchovou komoru. Jako celosvětově známý a uznávaný odborník a manažer československého výbušinářského průmyslu se snažil katedru vyvést z izolace od analogických pracovišť v zahraničí, tehdy především od ústavů oboru na Akademii věd SSSR.

Na základě konkurzního řízení se v roce 1991 stal vedoucím katedry doc. Ing. Jiří Denkstein, CSc. a v roce 1994 potom doc. Ing. Svatopluk Zeman, DrSc. Druhý jmenovaný absolvoval katedru v roce 1966 a do ledna 1993 pracoval v slovenském podniku Chemko Strážske. V letech 1994 až 1995 museli odejít do důchodu doc. Vetlický, doc. Janda, doc. Denkstein a v srpnu 1995 zemřel doc. Novotný. Odchodem dalších dvou mladých odborných asistentů do privátního sektoru se katedra dostala v roce 1995 do těžké personální krize. Díky již v roce 1994 zformovanému kolektivu externích učitelů denního studia (nyní Ing. Tamchyna, CSc. ze s.r.o. Sindat, doc. Ing. Kusák ze s.r.o. Prototypa-ZM, prof. Ing. Popelínský, DrSc. z VA Brno, Ing. Hanus, Ph.D. z VTÚVM, doc. Vetlický, CSc. - emeritní docent a doc. Ing. Ladislav Lehký, CSc. z divize Synthesis) a zájmu některých mladých absolventů katedry o učitelství povolání (Ing. Marcela Jungová, Dr. Ing. Břetislav Janovský a Ing. Miloslav Krupka) katedra tuto krizi nejen přestála bez újmy na výkonech a jejich kvalitě, ale významně zvýšila publikační aktivitu svých pracovníků. Na eliminaci krize se významnou měrou podíleli i doktorandi katedry, jejichž počet počínaje rokem 1995 v interním studiu neklesl pod devět ročně. V roce 1997 posílil katedru jako odborný asistent Ing. Jiří Strnad, CSc., původně specialista na třaskaviny a rozněcovadla firmy „Sellier & Bellot“, a v roce 1998 doc. Ing. Pavel Vávra, CSc., předtím dlouholetý vědecko-výzkumný pracovník VÚPCH.

Pokud se týká vědecko-výzkumné aktivity katedry po roce 1993, byla tato realizována jednak jako doplňková hospodářská činnost v úzké návaznosti na potřeby státních orgánů, průmyslu (v tom i slovenského) a/nebo Armády ČR, jednak v rámci grantových projektů GA ČR (celkový ob-

jem 1,575 mil. Kč) a Ministerstva vnitra ČR (celkový objem 1,975 mil. Kč). Těživá ekonomická situace ČR vážně ohrožuje nejen současné výzkumné aktivity, ale spolu s některými legislativními omezeními v oblasti výbušnin a vojenského materiálu významně komplikuje i vědecko-výzkumnou spolupráci katedry se zahraničními partnery. Navzdory tomu existují těsné kontakty se slovenským průmyslem oboru a Armádou SR a rozvíjí se spolupráce s vědecko-pedagogickými pracovišti energetických materiálů v Polsku. Je třeba zmínit i publikační a konzultační spolupráci s instituty oboru Ruské akademie věd a China Academy of Engineering Physics. Pro odbornou veřejnost ČR a SR byly v posledních letech na půdě katedry realizovány přednášky specialistů z Geoinform Szolnok, DRA Fort Halstead (UK), ICT Pfinztal a vědců z Institutu chemické fyziky RAS. Katedra v listopadu 1997 organizačně participovala na NATO Advanced Res. Workshopu a v současnosti organizačně připravuje již třetí seminář „New Trends in Research Energetic Materials“.

Zájem o studium, zejména doktorské, na katedře po roce 1995 přesahuje její prostorové, přístrojové i personální možnosti. Navzdory zmíněné již „nepřízni osudu“ v období let 1966-1986 prošlo jejími pracovišti od roku 1953 celkem 294 posluchačů magisterského studia nejen z České republiky a Slovenska, ale i Afghánistanu, Slovinska a Maďarska a bylo na nich obhájeno 47 disertačních prací. Počet absolventů licenčních kurzů, mezi nimiž byli i specialisté z Egypta, přesahuje 250. Stejný rozsah studia jako na KTTV v Evropě realizuje Wojskowa akademie techniczna ve Varšavě, Mendělejevova Chemicko-technologická univerzita v Moskvě, Chemicko-technologická univerzita v Kazani a Polytechnický institut v Sankt Peterburgu. Omezená výuka existuje na Politechnice Warszawskiej (jen technologie energetických materiálů) a Politechnice Ślaskiej (průmyslové trhaviny ve vztahu k hlubinnému dobývání). Z uvedeného vyplývá, že v novém uspořádání Evropy se katedře a analogickým pracovištím v Polsku otevírají možnosti výchovy specialistů-výbušinářů pro potřeby evropských firem a orgánů NATO. Realnost tohoto výhledu lze dokumentovat zájmem firmy HILTI z listopadu 1999 o absolventa „PhD-study“ katedry pro sídlo firmy v Lichnštejnsku, nebo prof. Thompsona z Oklahoma State University z prosince 1999 o pre- a/nebo post-doktorandy katedry pro záměr rozšířit pracoviště energetických materiálů v jeho Department of Chemistry.

za kolektiv katedry
doc. Ing. Svatopluk Zeman, DrSc.

veteráni česko-slovenského výbušinářského průmyslu a výzkumu (zleva doprava):
prof. Ing. L. Popelínský, DrSc., pan J. Majzlík, Ing. J. Strnad, CSc., Ing. S. Brebera, CSc.
a Ing. Z. Doležel, CSc. - všichni participují na vědecko-výzkumné a pedagogické činnosti
katedry teorie a technologie výbušnin

• historie • historie • historie • historie • historie • historie • historie • historie • historie •

Úvod k 100. výročí SPŠS

I místa, kde vysokoškolští studenti usedali do lavic nebo prováděli či pokoušeli se o své první laboratorní měření a vědecky vedené pokusy, zaznamenala za uplynulých padesát let změny a vývoj. Pokud nám pamětníci pomohou, rádi se vrátíme i k této části historie vysokého školství v Pardubicích.

Dnes bychom čtenářům rádi přiblížili jinou vzdělávací instituci a trochu z její stoleté historie - Střední průmyslovou školu strojnickou, dnes sídlící v Chrudimi, která však byla založena jako Státní průmyslová škola v Pardubicích.

Proč právě ji?

Neboť právě do jejího pardubického sídla - budovy na dnešním náměstí Čs. legií - byla ze svého prvního útočiště v adaptovaných prostorách pekařské a cukrářské průmyslovky přemístěna Vysoká škola chemická v roce 1951. Budova byla upravena pro potřeby vysoké školy a do druhého akademického roku nové Vysoké školy chemické v Pardubicích nastoupilo na dvěšředesát studentů chemie. Dodnes je tato původní část součástí hlavní budovy Fakulty chemicko-technologické na náměstí Čs. legií.

(vw)

Sto let Střední průmyslové školy strojnické v Chrudimi

Ing. - arch. Jindřich Fialka

Dne 12. října 1897 byl výnosem c. k. ministerstva kultury a vyučování č. 23638 vznesen na c. k. stavebního radu Ing. Jindřicha Fialku čestný úkol provést všechny přípravné práce, jaké vyžadovalo zřízení nové c. k. státní průmyslové školy v Pardubicích s cílem otevřít tuto školu počátkem školního roku 1899 - 1900. Tak začala stoletá historie školy, jediné odborné školy tohoto typu pro celou východní oblast českého království.

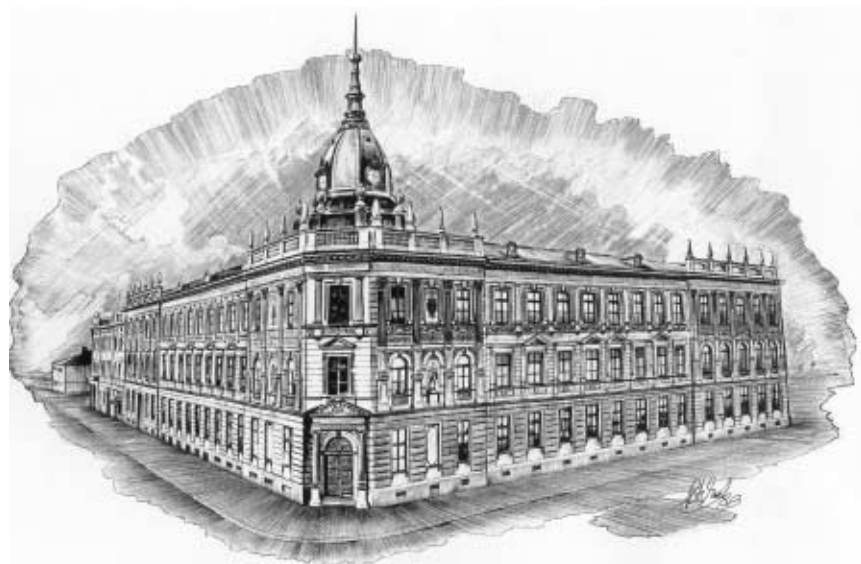
U zrodu školy stáli Jindřich Fialka, odborný přednosta a profesor pražské průmyslové státní školy (a též autor návrhu divadla v Hradci Králové a v Pardubicích), představitelé Stavebního úřadu v Pardubicích, zvláště přednosta Ing. Karel Kotten, stavitel Josef Janeček, starosta města František Hoblík a další.

A tak za necelé dva roky, 1. října 1899, byl v moderně vybavené budově ve Štěpánčině ulici na Zeleném předměstí slavnostně zahájen školní rok. 2. října proběhlo vysvěcení budovy pardubickým děkanem P. Sloupem a 3. října začalo osmdesát studentů pravidelnou výuku. K dispozici bylo 8 učebních síní, 9 místností pro sbírky, 12 kabinetů, 2 kreslírny, modelová a strojnická,

státní průmyslová škola v Pardubicích
nahore fotografie

dole kresba z almanachu, vydaného ke 100. výročí školy

kovářská a truhlářská dílna. Výuka byla zaměřena na stavitelskou technologii, stavitelství, geodézii, stavitelské rýsování, strojní technologii, popisné strojnictví a strojnické rýsování. Na počátku dalšího školního roku byly zřízeny třídy odborné průmyslové školy pokračovací pro řemesla stavební a pro řemesla strojnická. V dalších letech se zde školili též učitelé kreslení na průmyslových a pokračovacích školách z celé země.

Pro studium na c. k. státní průmyslové škole v Pardubicích platily přísné podmínky. Uchazeči mohli být přijati pouze po třech letech praxe a dosažení věku 17 let. Studium bylo nákladnou záležitostí, ale pro nemajetné žáky se našlo řešení v podobě Podpůrného fondu c. k. státní průmyslové školy, do kterého přispívali podnikatelé a peněžní ústavy z celé oblasti. Mimořádná byla i péče rakouských úřadů o učitele školy (placená léčba v Alpách a pod.).

Na škole až do roku 1913/14 existovaly škola pro řemesla stavební, mistrovská škola strojnická, odborná škola průmyslová pro zedníky, stavitele a strojníky, odborný kurz pro topiče a přísluhovalce parních strojů a kotlů.

V roce 1913 byla zřízena čtyřletá Vyšší škola strojnická, zakončená zkouškou dospělosti.

V tomto roce se vzdal ze zdravotních důvodů funkce první ředitele školy Ing. Jindřich Fialka a novým ředitelem byl jmenován Ing. Bohumír Gregor.

První světová válka zastavila na čas rozvoj školy. Řada studentů byla mobilizována, mnozí položili ve válce své životy. V této době byly pro válečné invalidy pořádány různé kurzy, například pro obsluhu parních kotlů, pro kresliče v továrnách, pomocníky mistrů a pod.

V období první republiky došlo k maximálnímu rozmachu školy. Počet žáků se zvýšil až na 600 a více. V dvacátých letech bylo

autokurs se chystá na cvičnou jízdu
fotografie z almanachu

autokurs se vrací ze cvičné jízdy
fotografie z almanachu

obuvnická dílna
fotografie z almanachu

obuvnická dílna
fotografie z almanachu

zrušeno stavební zaměření, nějaký čas pracovala škola ještě pro strojní výrobu obuvi, ale stále více se zaměřovala na strojnické profese. Rozšiřovaly se dílny, park motorových vozidel, byly přistavěny garáže, autodílna a elektrodílna. Autodílna fungovala jako autoservis a stanice technické kontroly. V roce 1937 bylo otevřeno oddělení pro konstrukci letadel, zájemci měli možnost létat na motorových letadlech a získat pilotní průkaz.

Nacistická okupace přinesla nejen perzekuci učitelů a studentů, ale řadu problémů souvisejících se zrušením vysokých škol. Počet žáků vzrostl ve školním roce 1942 - 1943 až na 1126. Klesla úroveň znalostí, studenti i učitelé byli posíláni na nucené práce do Německa. Ředitel Ing. Otokar Bartl rezignoval a od roku 1941 až do roku 1950 stál v čele školy Ing. Bohumír Korbel.

V roce 1945 fungovaly na škole čtyřletá strojnická škola zakončená maturitou a dvouletá mistrovská škola strojnická.

Nová politická linie po únoru 1948 se projevila velkým důrazem na mimovyučovací a mimoškolní aktivity. To už v čele školy stálo nové vedení s ředitelem Stanislavem Jiroutem. Toto vedení také splnilo příkaz rady KNV v Pardubicích z května 1951 o přesídlení školy do Chrudimi. V té době se od školy oddělila elektrotechnická škola v Pardubicích a část profesorského sboru tedy zůstala v Pardubicích.

Školní budova v Pardubicích byla předána Vysoké škole chemické. Zde končí pardubická historie školy a začíná historie chrudimská.

Přesídlení školy do budovy gymnázia v Chrudimi (budova v parku, dnes sídlo finančního úřadu a řady firem) mělo být přechodnou záležitostí, než se v Pardubicích najde nová, náhradní budova. Cíl

první budovy SPŠS v Chrudimi
kresba z almanachu, vydaného ke 100. výročí školy

přesídlení však byl jiný - škola měla stát v blízkosti velkého strojírenského podniku Transporta a posílit jeho budování.

Začátek fungování školy v Chrudimi doprovázela řada potíží. Poklesl počet žáků, část jich odešla do Hradce Králové. Pro dojíždějící žáky nebylo ubytování, bylo třeba zřídit internát a podobně.

V souvislosti s rozsáhlou školskou reformou prošla škola pod vedením ředitele Stanislava Jirouta (1950 - 1960) řadou změn. Místo dosavadní vyšší školy strojírenské vznikla čtyřletá průmyslová škola se specializací na stroje potravinářské, chemické, sklářské, dopravní, stavební a silniční. Místo dvouleté mistrovské školy byla zřízena dvouletá škola pro pracující s 15 vyučovacími hodinami týdně. Vznikaly pobočky večerního studia v Holicích, Hlinsku v Čechách, v Pardubicích. Škola měla však nevyhovující dílny se zastaralým strojním parkem, začala chátrat i budova školy v parku.

V roce 1960 byl jmenován novým ředitelem Ing. Miroslav Uhlíř (1960 - 1970). Škola změnila název na „Střední průmyslovou školu strojírenskou“. Rozšířila se forma dálkového studia, večerní studium zůstalo v Chrudimi. Holická a pardubická pobočka byly připojeny ke Střední průmyslové škole pro pracující v Pardubicích.

V roce 1962 byl vydán vzhledem k havarijnímu stavu úřední zákaz vyučování ve školní budově. Škola se opět stěhovala do nevyhovujícího prostředí bývalé dřevařské školy na Školním náměstí. Začalo se pracovat na výstavbě nové školy. V roce 1964 byl konečně vypracován úvodní projekt (Ing. arch. Kozub). Až v roce 1967 se škola stala vlastníkem pozemku ve Vaňkových školkách a 18. prosince byly zahájeny přípravné práce na stavbě, jež byla dokončena až v roce 1974.

Škola dosáhla v šedesátých letech značného rozmachu. Dosavadní specializace byla zrušena a nahrazena jednotným označením „strojírenství“. Ve školním roce 1965 - 66 měla 703 žáků (12 tříd denního studia, 10 tříd večerní školy v Chrudimi, v Hlinsku a v Hedvíkově, 8 tříd dálkového studia).

Srpen 1968 a následné období normalizace velmi bolestně zasáhly do života školy. Po stranických prověrkách školu opustil Ing. Miroslav Uhlíř, vedením školy byl pověřen Ing. Jiří Bednář, ten však v roce 1973 rezignoval a novým ředitelem byl jmenován Zdeněk Gregor, který do té doby byl vedoucím školních dílen. Odešla i řada pedagogů.

Když Zdeněk Gregor slavnostně zahajoval 2. září 1974 v novém komplexu budov školní rok, bylo již administrativně rozhodnuto o rozdělení komplexu budov na školu a domov mládeže. V 70. letech došlo k úplnému zprovoznění

všech částí areálu, byla zahájena výuka v nových dílnách, svépomocí postaveno hřiště.

Škola se mohla brzy vykákat úspěchy svých žáků na poli vědeckém i sportovním. Ve školním roce 1979 - 80 začalo ve spolupráci s Úřadem normalizace studium metrologie, v roce 1980 byla zřízena pobočka studia při zaměstnání v Ledči nad Sázavou, pokračovala činnost odboček v Hlinsku a v Třemošnici. Škola se díky ubytovacím kapacitám stala pořadatelem celostátních a celonárodních soutěží.

V roce 1983 odešel do výslužby ředitel školy Zdeněk Gregor a do funkce ředitele byl jmenován ústřední školní inspektor Ing. Vilém Pliska. V tomto období na základě tzv. Nového pojetí výchovně vzdělávací práce byly zavedeny tři studijní obory: strojírenská technologie, strojírenská konstrukce a provozuschopnost zařízení. Došlo také k otevření čtyřsemestrového maturitního studia se zaměřením na činnost konstruktéra.

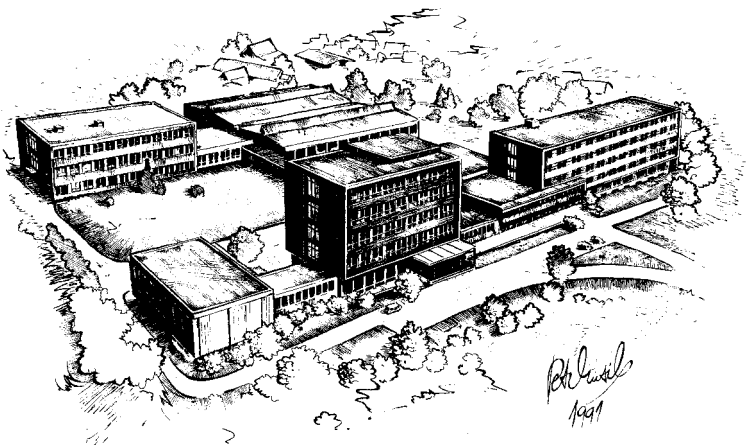
Události, které se odvíjely v rychlém sledu po 17. listopadu 1989, znamenaly zásadní zvrat ve vývoji státu, ale i školy. 8. ledna 1990 byl v tajných volbách zvolen novým ředitelem Petr Jílek a následně potvrzen ve své funkci.

Změnila se skladba vyučovacích předmětů, zvýšil se význam výuky cizích jazyků (angličtiny, francouzštiny, němčiny), vznikly nové obory. Vedle klasické strojírenské průmyslovky přibyl obor technické lyceum, navazující na tradici reálků, a v době poptávky po ekonomech obor management strojírenství, od kterého však škola upouští.

Během 90. let došlo k rozsáhlé modernizaci školy především ve vybavení učeben novými pomůckami a moderními přístroji, CNC

letecký pohled na SPŠS v Chrudimi
dole kresba nového areálu z almanachu, vydaného ke 100. výročí školy

stroji, digitálními měřidly a podobně. Na velmi dobré úrovni je nyní vybavení výpočetní technikou a její využívání například v konstrukci a technologii. Jde o špičkovou techniku, která umožňuje škole držet krok se světem a připravovat absolventy pro náročnou činnost dnes i v budoucnosti.

Škola udržuje kontakty s podobnými školami ve Francii a ve Švýcarsku, což přispívá nejen k poznání práce a životního stylu v za-

hraničí a ke zdokonalování jazykových schopností, ale také k vědomí, že se za svoji úroveň naprosto nemusíme stydět.

SPŠ strojnická Chrudim, založená v roce 1899 v Pardubicích, přes veškeré výkyvy způsobené pohnutou novodobou historií země nepochybně přispěla k rozvíjení a udržování tradice našich technicky dovedných, nápaditých a tvořivých lidí a k industriální vyspělosti naší země.

Text laskavě poskytl pro Zpravodaj Univerzity Pardubice současný ředitel SPŠ v Chrudimi pan Petr Jílek

svět cestování pro studenty, mládež, učitele a nezávislé cestovatele

Od 7. února 2000 je v budově Auly Univerzity Pardubice otevřena první pobočka GTS international ve východních Čechách.

Nabízíme Vám

vystavení mezinárodních karet ISIC, ITIC, IYTC (GO 25) a EURO 26
levné a flexibilní letenky do celého světa
mezinárodní autobusové jízdenky
roční cestovní pojištění ke kartám ISIC, ITIC a IYTC za pouhých 150,- Kč
ubytování v zahraničí
jazykové kurzy
au pair programy v USA
zvýhodněný prodej telefonních karet
pro studenty práce v Kanadě
prodej karet KMC na slevy v hostelech IYHF
vyvolání fotografií za zajímavé ceny

telefon: 040/603 6685, 603 6686, e-mail: gts.pardubice@gtsint.cz
kompletní informace také na: www.gtsint.cz

Přihlašte se do našeho e-mail klubu cestovatelů.
Budete pravidelně jako první informováni o nejlepších nabídkách GTS international.
Navíc budete každý měsíc automaticky zařazeni
do soutěže o zajímavé ceny: gts.telesales@gtsint.cz